

FLORENTIN SMARANDACHE

Totul este posibil, chiar și imposibilul!

(interviuri, scurte eseuri, traduceri, versuri)

= Ediția a doua, adăugită =

Editura Carpathia
București

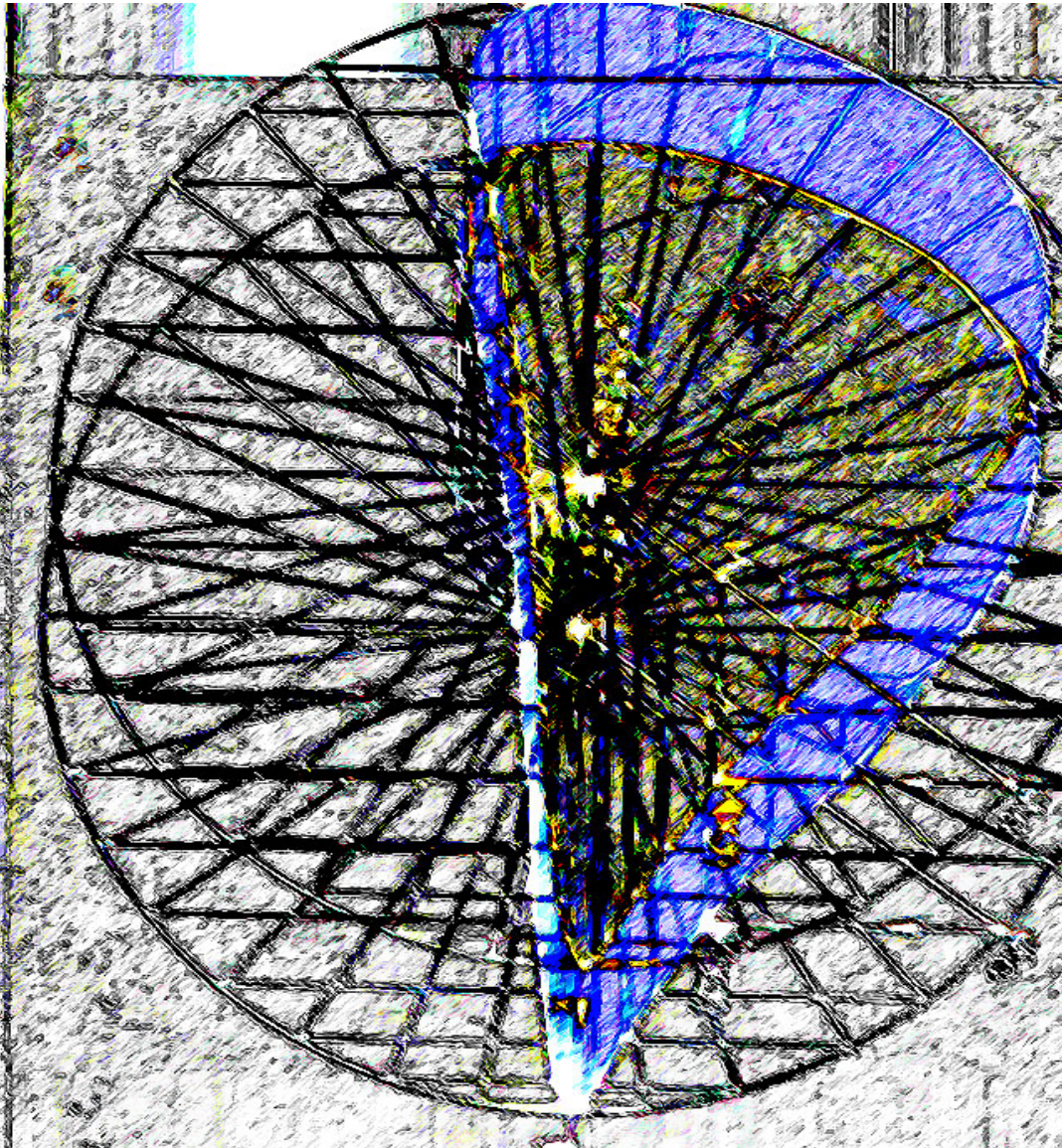
2008

FLORENTIN SMARANDACHE

Totul este posibil, chiar și imposibilul!

(interviuri, scurte eseuri, traduceri, versuri)

Ediția a doua, adăugită

**Carpathia
București
2008**

Cartea poate fi ordonată și în format retipărit (Carte la comandă) de la adresa:

Books on Demand

ProQuest Information & Learning
(University of Microfilm International)
300 N. Zeeb Road
P.O. Box 1346, Ann Arbor
MI 48106-1346, USA
Tel.: 1-800-521-0600 (Customer Service)
<http://wwwlib.umi.com/bod/basic>

Imaginile artistice: de către Autor
Copyright 2008: Carpathia și Autorul

Multe cărți pot fi descărcate din
Biblioteca Digitală de Literatură și Artă:
<http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/eBooksLiterature.htm>

Recenzenți:

Poet Victor Păun, Vâlcea, România.
Linguist Ion Cârstoiu, Vâlcea, România.

Tiparul :
CARPATHIA PRESS & PRODUCTION
Str. Școala Herăstrău 62
BUCUREȘTI, ROMÂNIA
Tel. 0040/21/317.01.10
Fax. 0040/21/317.01.14

(ISBN-13): 9781599730585

Cuprins

Prefață: Creația este un risc: 5

INTERVIURI: 6

- Legătura dintre paradoxism și Teoria Dezert-Smarandache (Interviu cu Flavia Teoc): 7
- Exil sau diasporă? (Interviu cu Silvia Constantinescu): 11
- God does play dice! (Interview with Ovidiu Bufnilă): 21
- “Totul este posibil, chiar și imposibilul!” (Interviu cu Tudor Negoescu): 22
- Literatura și știința experimentală (Interviu cu Adrian Lesenciuc): 28
- Gândirea pozitivistă (Interviu cu Gabriel Stănescu): 33
- "Rămân emigranții fideli valorilor culturii de origine?" (Chestionar de Gabriel Stănescu): 36
- O luptă permanentă cu viața (Interviu cu Crenguța Țolea): 38
- A fi sau a nu fi paradoxist (Taifas electronic cu Mircea Monu): 47
- Nichita versus Florentin (Dialog cu M. N. Rusu): 55
- Paradoxism și (Aut-)Artă: o nouă (dez)ordine culturală? (Interviu cu Mugur Grosu și Mircea Țuglea): 56

SCURTE ESEURI: 86

- Aut-Artă: 87
- Ab ovo*: 89
- Un Om și-o Operă (Aurel M. Buricea la 65 de ani): 91
- Pasiunea de Dascăl și Creator: 92
- Prolificitatea Profesorului Bencze: 94
- Aniversare Alpha: 95
- Nuvelle serioase în neseriozitatea lor: 96
- La frontiera onirismului: 99
- Un nou gen literar: 100
- Vorbe de duh: 101
- Gútenberg versus Gates: 102
- Știința și tehnica influențând arta: 103
- Ce facem pentru promovarea literaturii române în Arizona (SUA): 104
- Arta Tehnică a Funcțiilor SuperMatematice Șelariu: 106
- Lupta grupărilor literare: 107
- Mai bine înjurat decât ignorat în artă: 112
- Cenzura contemporană și creația inversă : 114
- Paradoxist Distiches in Our Everyday Life: 118
- Un om „periculos”: 119

TRADUCERI: 126

Gerald England: 127

Inima unui râu: 127

Cel care întreabă: 127

Experimentul "Pisica lui Schrödinger: 128

Adevărul?: 129

Ultima dată: 129

Trilogia timpului: 130

Edmund Miller: 132

Parăsiind România: 132

VERSURI: 133

Macaronaru: 134

Astro-poeme într-un vers: 135

Tristețe: 135

Pustnicie: 135

Stea căzătoare: 135

Creația este un risc

Prefață

Cei care construiesc și cei care se căsătoresc nu sunt niciodată în siguranță, sună un proverb suedez.

Deci creația, care este o c-o-n-s-t-r-u-c-ț-i-e, presupune un risc, atrăgând prieteni dar și dușmani, și lăsând o a treia categorie de oameni indiferenți (ca-n logica neutrosifică).

În a doua jumătate a vieții producția-mi literară s-a redus în cantitate, eu fiind absorbit în (și sponsorizat pentru) creația științifică aplicată (matematică folosită în inginerie, robotică, medicină, aeronautică, sau încercări sporadice de fizică teoretică).

În afara unor autotraduceri, și-acelea înaintând greu din lipsă de timp, iar în domeniul plastic al 'artei electronice' (pe computer), mai scriu ca "literatură" doar memoriile despre diversele conferințe științifice internaționale la care sunt invitat să prezint lucrări de cercetare ori seminarii.

Memorii care, de fapt, sunt niște reportaje, îmbinate cu expunerea de idei și teorii științifice, documentarii istorice, geografice, filozofice, antropologice, religioase, artistice, etc. de la diversele muzee, galerii de artă, monumente și locuri culturale vizitate.

Aceste scrieri literare târzii, adunate în volumul de față, au fost ocazionale, fie solicitări de interviuri ("o întrebare prudentă este o jumătate de înțelepciune", afirmase F. Bacon), de scurte eseuri și omagieri prozaice, ori de traduceri, precum și creări de versuri pe-o temă anumită cerută de editori.

15 martie 2008

Autorul

INTERVIURI

Legătura dintre paradoxism și Teoria Dezert-Smarandache

(Interviu cu Flavia Teoc)

Flavia Teoc:

Puteți încadra momentul „nașterii” teoriei care vă poartă numele în destinul dumneavoastră personal? Ar fi deplasat să-i găsim paradoxismului rădăcini autobiografice?

Florentin Smarandache:

Desigur, sunt legături foarte strânse. Paradoxismul a pornit din viața cotidiană a anilor '80, din frustrările avute la tot pasul, și din duplicitatea oamenilor într-o societate închisă, totalitară: una se vorbea la radio și televiziune ori în presă, ăi alta era realitatea, deci paradoxism de zi cu zi. A fost o reacție antitotalitară. Paradoxismul se bazează pe folosirea excesivă de antiteze, antinomii, contradicții, paradoxuri în creația, nu numai literară sau artistică, dar și în filozofie, și chiar în știință.

FT: Pentru ca ați amintit și de știință, ce legatură există între paradoxism și *Teoria Dezert-Smarandache privind Raționamentul Plauzibil și Paradoxist* [DSmT în engleză], pe care ați prezentat-o la multe conferințe internaționale, ultimele în Australia și Suedia?

FS: Acum 4-5 ani mă contacta prin e-mail un inginer de la Oficiul Național de Cercetări Spațiale din Paris, Dr. Jean Dezert, pentru care paradoxismul era „năstrușnic” (îl găsisse pe Internet promulgat de scriitorii francezi Pierre Lamarque și J. M. Charrier). El lucra în fuziunea informației, care se folosea în robotică, medicină, și în cercetări militare. Am purtat o lungă corespondență electronică, ajungând ca de prin anul 2002 să dezvoltăm o teorie ce prelucrează informațiile care au un grad înalt de conflict. Paradoxismul a devenit, astfel, singura avangardă literară folosită în știință! [Alte aplicații științifice paradoxiste se găsesc în Fizica Cuantică, unde lumina este atât undă cât și particulă (vezi de Broglie), adică două atribute opuse în același timp - o dualitate paradoxistă.] Această teorie, plauzibilă și paradoxistă, a devenit cunoscută în cercetările de fuziune a informației, încât am fost invitați, eu și Jean, de către Dr. Wu Li, s-o prezentăm la NASA Langley Research Center, în Hampton, Virginia, SUA, pe 5 noiembrie 2004.

FT: Așadar paradoxismul a ajuns și la NASA, unde ați fost sponsorizat să prezentați cercetările dvs... O performanță internațională remarcabilă.

FS: Roboții trimiși pe planeta Marte trebuie să prelucereze și informații conflictuale, paradoxiste furnizate de senzorii lor pentru a lua o decizie ei înșiși. DSMT și alte teorii dezvoltate de către Dempster-Shafer, Dubois-Prade, Yager, Smets, etc. se ocupă de aceste combinații. DSMT folosit la prelucrarea imaginilor de teren furnizate din satelit a format un capitol special al tezei de doctorat a lui Samuel Corgne de la Université de Rennes, Franța, sub conducerea profesoarei Laurence Hubert-Moy.

FT: Dar cum a intrat în filozofie? Este conectat cu neutrosafia și logica neutrosafică?

FS: Chiar așa. Paradoxismul s-a ramificat. De pildă, citind despre o școală filozofică, un curent, sau un filozof X, am observat că unii cercetatori veneau cu argumente solide, viabile, logice **pro** X, alții în sens contrar veneau cu același fel de argumente palpabile să demonstreze **contra** X. Și totuși aveau dreptate în mod simultan! În special adevărurile în domeniul umanistic sunt mai elastice, subiective, parțiale.

O explicație simplistă a neutrosafiei: în vreme ce dialectica pedalează pe contradicții, <A> și <Anti-A> (adică o idee și contrara ei care, cum știți, se balansează/contrabalansează una pe alta), neutrosafia ia în considerare și ideile neutre față de <A> și față de <Anti-A> deoarece și ele influențează evoluția ideii <A> în confruntarea ei cu <Anti-A>, de aici și numele de "neutro-safia = știință a cunoașterii neutre". Deci neutrosafia studiază conexiunea dintre <A>, <Anti-A>, și <Neut-A>, unde <Neut-A> nu este nici <A>, nici <Anti-A>.

Logica neutrosafică este o generalizare a logicii fuzzy (în special a logicii fuzzy intuiționistice a lui K. Atanassov). Pe lângă procentul de adevăr și de fals într-o propoziție, se include și procentul de neutralitate, necunoscut (nici adevărat, nici fals), al posibilității unor parametri ascunși. Extinderea logicii fuzzy am făcut-o din dorința de a putea caracteriza propozițiile paradoxiste care sunt și adevărate și false în același timp. Logica fuzzy impunea ca suma componentelor logice ale unei propoziții să fie 1, restricție eliminată în logica neutrosafică. În prezent logica neutrosafică are aplicații financiare (vezi teza de doctorat a lui Sukanto Bhattacharya de la Bond University din Australia), și inginerești (cercetările lui Haibin Wang sub conducerea profesorilor Yanqing Zhang și Rajshekhar Sunderraman de la Georgia State University din Atlanta).

FT: Sute de scriitori străini au colaborat la cele patru antologii paradoxiste internaționale tipărite până în prezent. Cum ați reușit să intrați în relații literare cu ei?

FS: Nici eu nu-mi dau seama exact, dar primesc periodic creații paradoxiste de prin toate colțurile lumii.

FT: Ați publicat 70 de cărți (șapte zeci!)... în literatură, matematică, fizică, artă, filozofie, ba chiar și rebus. Ba v-a apărut o carte și în limba... chineză !! Când aveți timp pentru toate?

FS: Pot să vă spun că scriu în condiții: de stres, de boală, când călătoresc fie la bordul mașinii ce o conduc îmi notez idei, fie în avion.

FT: De ce, și în ce context ați părăsit România? A fost o despărțire definitivă?

FS: Am părăsit țara pentru că nu puteam să mai rezist, nu puteam să mă desfășor, mă simțeam încorsetat. Securitatea întocmise patru dosare la adresa mea, erau zile când mă urmărea continuu. Am reușit să recuperez copii, după cele aproximativ 880 pagini întocmite la adresa mea, prin CNSAS. Astfel, am văzut că îmi confiscau scrisorile, manuscrisele, mă fotografiau ori mă urmăreau pas cu pas fără ca eu să-mi fi dat seama.

Deși am apelat din nou la CNSAS să-mi returneze manuscrisele confiscate, menționate în rapoartele Securității, acestea nu mi-au fost restituite.

Am descoperit prieteni care scriau note informative despre mine, de pildă fostul meu profesor de franceză din liceu, Traian Nica, în vreme ce eu îi meditaseam o fiică la metamatică gratuit!

Dar am găsit și asertiuni false despre mine în rapoartele lor: că aș fi avut mașină Dacia 1300, că aș fi posedat 3000\$ în bancă, etc., deci nu toți informatorii își faceau "datoria" corect.

Nu a fost o despărțire definitivă, deși în 1988, când am fugit în Turcia, unde am așteptat aproape doi ani de zile viza americană de emigrare în lagărele de refugiați politici desfășurând munci necalificate pentru a supraviețui, nu prevedeam o revoluție în țară. La doi-trei ani eu revin în România să-mi văd rudele și prietenii, lansez cărți scrise în limba română.

FT: Dacă adevărul și falsul se sprijină pe terenuri nisipoase atunci când vorbim despre validitatea lor, credeți că ne mai putem aștepta în istoria umanității la un salt atât de puternic, precum a fost saltul de la scrierea pictografică la cea fonetică?

FS: Salturi vor fi întotdeauna în orice domeniu. Odată cu logicele moderne: fuzzy, neutrosifică, paraconsistentă, intuiționistică, dialetheistă s-au spart tiparele logicii Boolene, și vorbim acum de procente ori grade de adevăr ori grade de fals ori grade de nedeterminat. Logica aristoteliană și principiul terțului exclus au fost încălcate.

FT: Credeți că într-o operă, nu numai literară, într-un act de creație artistică, a pune în discuție transcendența, rămâne o atitudine deșuetă?

FS: Nu rămâne o acțiune perimată, însă probabil discuția transcendentă va fi privită din alt unghi, din altă perspectivă.

FT: Cum credeți că va surprinde istoria umanității acest moment prezent în care cu toții ne aflăm, dincolo de barierele spațiale, ideologice, religioase?

Sunt voci care compară acest moment, cu criza alexandrina care măcina Europa și Orientul apropiat la începutul mileniului I. Care este locul României, văzut cu un ochi liber și detașat?

FS: Este o perioadă de tranziție. Dar, dacă ne gândim mai bine, în *largo sensu*, toate perioadele sunt 'de tranziție' din moment ce transformarea este continuă. România a pendulat întotdeauna între est și vest fiind în această zonă geopolitică.

FT: Sunteți familiarizat cu literatura română contemporană? Puteți să ne vorbiți despre neajunsurile și frumusețea ei? E prematur să sperăm la o nominalizare Nobel pentru literatură după ce, intrată în Uniunea Europeană, țara noastră va încerca să se dovedească în ochii Europei?

FS: Mențin corespondența cu mulți scriitori români contemporani, unii au colaborat la antologiile internaționale paradoxiste pe care le-am editat: Mircea Monu, Ion Soare, Doru Moțoc, Marian Barbu, Jeanet Nică, G. Niculescu, C. Dincă, C. M. Popa, M. Preoteasa, Virgil Titarencu, Gh. Truță, Dragoș Teodorescu, Dumitru Cioacă-Genuneanu, Eugen Evu, Liviu Jianu, T. Negoescu, Marian Mirescu, Victor Martin, Adrian Lesenciuc, George Achim, Dușan Baiski, Ovidiu Bufnilă, Șerban Codrin, etc. cât și români din străinătate : Ioan Baba, Vasile M. Barbu, Ionel Stoiț, Titu Popescu, Emilian Mirea, Svetlana Garabaj, Costel Baboș, etc.

Nominalizări pentru Nobel din literatura română au mai fost făcute și cred că vor mai fi.

FT: Există un sfat pe care l-ați da unui tânăr literat român? Cum vă imaginați destinul dumneavoastră dacă ați avea 20 de ani în România postdecembristă?

FS: Nu am pretenția de a da sfaturi, deoarece fiecare tânăr are individualitatea și aspirațiile sale.

21 noiembrie 2004

Exil sau diasporă?

(Interviu cu Silvia Constantinescu)

Silvia Constantinescu:

Este deja tradiție ca acei cu care fac un interviu pentru CURIERUL ROMÂNESC să se prezinte ei înșiși cititorilor și vă rog ăi pe dvs. să urmați această tradiție: Cine sunteți d-le Smarandache? (Povestiți cât doriți de mult despre dvs., despre familie, despre studii, despre viața în România, înainte de exil, etc.).

Florentin Smarandache:

Sunt un emigrant român în America. Am stat aproape doi ani de zile, 1988-1990, în lagărele de refugiați politici din Istanbul și Ankara (Turcia), unde am desfășurat munci din cele mai diverse pentru a supraviețui (zugrav, vopsitor, muncitor necalificat în construcții, la curățenie, ghid pentru turiștii francezi), până s-ajung pe acest continent la Alma Mater. Am doi fii, Mihai - student la Științe Medicale la University of Arizona, și Silviu - elev la liceu. În prezent sunt conferențiar dr. la Universitatea New Mexico unde predau matematicile. Dar am scris și literatură (poezie, teatru, roman, proză scurtă, traduceri, eseuri), am publicat două volume de artă ("outer-art" numite!), rebus, filozofie, în afara cercetării matematice. Recent am pregătit, împreună cu Dr. Jean Dezert de la Office National d'Etudes et Recherche Aeronautique din Paris, o conferință internațională asupra fuziunii informației cu aplicații în cibernetică, ce-a avut loc la Cairns, în Australia, între 8-11 iulie 2003. Urmând ca anul următor o conferință similară să se desfășoare chiar în orasul dv. Stockholm, unde sper să cunosc comunitatea românească.

Privind mai în detaliu activitatea sau problemele politice care m-au marcat:

În anul 1986 nu am putut obține viza de ieșire din țară pentru a participa la Congresul Internațional al Matematicienilor de la Universitatea din Berkeley (California) și am făcut greva foamei; am publicat o scrisoare de protest în "Notices of the American Mathematical Society" (Providence, RI) în care solicitam libertatea de circulație a oamenilor de știință - la fel procedase un alt matematician român, Radu Roșu; s-a interesat de soarta mea Dr. Olof G. Tandberg, secretar la Academia de Științe din Suedia, care mi-a telefonat din București. În perioada anilor 1986-1988 Inspectoratul Școlar Judetean Dolj nu mi-a acordat post în învățământ, din motive politice, fiind obligat să supraviețuiesc din meditații. În toamna anului 1988 am obținut cu greutate un pașaport de turist pentru Bulgaria. De aici am trecut în Turcia, unde am cerut azil politic. Am fost deținut în lagărele de refugiați din Istanbul și Ankara (1988-1990). Am emigrat în Statele Unite ale Americii în martie 1990, unde am lucrat ca inginer de software la corporația Honeywell, din Phoenix (Arizona), specializată în calculatoare (1990-1995); pe urmă profesor adjunct de matematică la Pima Community College din Tucson (1995-1997); din 1997 predau la University of

New Mexico (Campusul din Gallup) unde am fost promovată conferențiar universitar (*associate professor*) de matematică.

În 1997 la Universitatea din Craiova s-a organizat de către Dr. C. Dumitrescu și Dr. V. Seleacu, foștii mei profesori de la universitate, "Prima Conferință Internațională asupra Noțiunilor de tip Smarandache în Teoria Numerelor", cu participarea unor cercetători din țară dar și din Suedia, Franța, Rusia, și Spania. Pal Grønås, din Norvegia, și-a susținut teza de Masterat în Matematică, la Universitatea din Oslo, cu un subiect inspirat din Funcția Smarandache, sub conducerea profesorului Oyvind Solberg.

Referitor la activitatea publicistică:

Din 1970 am început colaborarea la revista școlii, "Nazuințe", apoi la alte periodice românești și străine (vreo 50 științifice și peste 100 literare). Mi-am tradus o parte din lucrări în franceză și engleză, altele mi-au fost traduse în spaniolă, portugheză, italiană, esperanto, rusă, sârbă, japoneză, și arabă. Am colaborat cu poeme și piese de teatru la 42 de antologii românești, franceze, italiene, americane, indiene, și coreene.

Ca autor, coautor, și editor am publicat 62 de cărți și circa 85 de articole și note în matematică (teoria numerelor, geometrie neeuclidiană, logică, aplicații în cibernetică), fizică, filozofie (generalizare a dialecticii), literatură (poeme, nuvele, povestiri, un roman, piese de teatru, eseuri, traduceri, interviuri), rebus (careuri, enigmatică) și artă (experimente în desene, picturi, colaje, fotografii, design, artă pe computer) în română, franceză și engleză, dintre care: *Formule pentru spirit* (debut editorial, 1981, sub pseudonimul Ovidiu Florentin); *Le sens du non-sens, Problèmes avec et sans ... problèmes!*, Fès, Maroc (1983); *Antichambres/Antipoésies/Bizareries*, Caen, Franța (1989); *NonPoems* (poeme de avangardă), Phoenix (1990); *Only problems, not solutions!*, Chicago (1991); *LE PARADOXISME: un nouveau mouvement littéraire*, Bergerac, Franța (1992); *Dark Snow*, Phoenix (1992); *NonRoman*, Craiova (1993); *Metalstorie* (trilogie teatrală), București (1993); *Întâmplări cu Păcală* (piese de teatru pentru copii), *Fugit.../jurnal de lagăr*, București (1994); *Collected Papers*, Vol. I, II, III, București, Chișinău, Oradea (1996, 1997, 2000); *Scrieri defecte* (proza scurtă), Craiova (1997); *Distihuri Paradoxiste, Afinități* (traduceri), Nørresundby, Danemarca (1998); *Întreabă-mă, să te-ntreb!* (interviuri), Târgoviște (1999); *Outer-Art* (album de artă), *Cântece de mahala, In seven languages* (poeme), Oradea, 2000; *A Unifying Field In Logics. / Neutrosophy. Neutrosophic Probability, Neutrosophic Set, and Neutrosophic Logic*, SUA (2000). Am editat, printre altele: *Second International Anthology on Paradoxism* (cuprinzând 100 scriitori de pe glob), și *Third International Anthology on Paradoxism* (distihuri paradoxiste de la 40 poeți de pe glob), Oradea (2000); în prezent editez volumul iv al acestei antologii internaționale - și oricine este invitat să contribuie, precum și un Dicționar al Scriitorilor Paradoxiști.

În matematică am generalizat logicile fuzzy, intuitivă, paraconsistentă, multi-valentă și logica dialetheistă la "logica neutrosofică" (numită și Logica

Smarandache în "Dictionary of Computing" de Denis Howe); în mod similar am generalizat mulțimea fuzzy la "mulțimea neutrosofică". Am propus extinderea probabilităților clasice și imprecise la "probabilitatea neutrosofică", ca un vector tridimensional ale cărui componente sunt submulțimi ale intervalului ne-standard]-0, 1+[.

În fizica am emis ipoteza că nu există nici o barieră a vitezei în univers, adică viteza poate fi infinită (ipoteza Smarandache în "Dictionary of Physics" de Eric Weisstein), ipoteză foarte controversată.

În filozofie am introdus conceptul de "neutrosofie", ca o generalizare a dialecticii lui Hegel, care stă la baza cercetărilor mele în matematică și economie, precum "logica neutrosofică", "mulțimea neutrosofică", "probabilitatea neutrosofică", "statistica neutrosofică".

În literatură și artă am fondat în 1980 curentul de avangardă numit paradoxism, ca un protest împotriva totalitarismului, care are mulți adepți în lume. Constă în folosirea excesivă în creații a contradicțiilor, antitezelor, antinomiilor, oximoronelor, paradoxurilor. Am introdus "distihul paradoxist", "distihul tautologic", "distihul dual". Experimente literare am realizat și în drama "Patria de animale", unde nu există nici un dialog, iar în "O lume întoarsă pe dos" scenele sunt permutate dând naștere la un miliard de miliarde de piese de teatru distincte! Piesele s-au jucat în România (Teatrul "I. D. Sârbu" din Petroșani, Teatrul "Thespis" din Timișoara), Germania (la Karlsruhe), și Maroc (la Casablanca, unde "Patria de animale" a obținut Premiul Special al Juriului Internațional).

La bibliotecile de la Arizona State University (Tempe) și University of Texas (Austin) sunt depozitate manuscrise, reviste, cărți, fotografii, casete, videocasete, privind activitatea mea creativă, în două colecții speciale, numite "The Florentin Smarandache papers".

Sunt membru al mai multor societăți științifice și literare din România și străinătate, și am primit premii pentru activitatea desfășurată.

8 cărți au fost dedicate activității-mi literare (dintre care "Estetica paradoxismului", de Titu Popescu, și "Un scriitor al paradoxurilor", de Ion Soare), și 21 de cărți matematice despre funcții, secvențe, paradoxuri, și - în ultimul timp - structuri algebrice Smarandache (de pildă seria de zece cărți ale profesoarei W. B. Vasantha Kandasamy de la Indian Institute of Technology din Madras).

2. SC: Sunteți un exilat sau un român în diaspora? (Va rog să definiți noțiunile "exilat" și "în diaspora").

FS: "Exilat", conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, înseamnă "pedepsit cu exilul, izgonit sau plecat din țara sa, aflat în exil; surghiunit" dar și "retras, izolat" în sensul figurativ.

"Diaspora", negăsit în DEX, înseamna în Larousse, "dispersiunea unui popor, a unor elemente ale sale, a unei comunități", iar după dicționarul american Webster, "împrăștierea unor oameni de origine comună, credință comună, etc.". Etimologic provine din greacă, și se referea la dispersarea evreilor după exilul babilonian.

La început am fost un exilat, plecat de nevoie; mi s-a dat un pașaport de la Inspectoratul de Miliție Dolj ca să scape de mine, devenisem un disident; vezi cele patru dosare ale Securității la adresa mea, însumând circa 880 de pagini: manuscrise și scrisori confiscate, telefoane ascultate, zile când mă urmăreau pas cu pas făcându-mi poze în anumite ipostaze (eu nici nu mi-am dat seama!... lucrau fin...), rapoarte seci despre activitatea mea și a celor care intraseră în contact cu mine; am descoperit, de pildă, un așa-zis prieten, căruia în vara lui '88 îi meditasem fiica gratuit la matematică, iar el, probabil drept mulțumire!, scria rapoarte despre mine la Securitate (Traian Nica); analog, un penticostal ce predica, vorba 'ceia, 'cuvantul lui Dumnezeu' în fața adunării, iar în spate predica informații securiștilor. Dar a fost și un profesor amabil de matematică, Nicolae Ivășchescu, ce a avut curajul să mă avertizeze chiar în acea perioadă: "vezi că ești urmărit de Securitate", fiindcă venise la el un colonel care i-a propus să mă invite la un restaurant anumit în Craiova, la o masă pregătită dinainte unde ar fi instalat un microfon, și să mă fi provocat la discuții dacă doresc să parășesc țara și ce opinii aveam despre societate.

Desigur, am citit și date false la adresa mea în acele dosare, de pildă că posedam mașina Dacia 1300 (nici eu, nici părinții mei, ori socri, ori soția n-am avut nici un fel de mașină când trăiam în România), că în contul de la Romconsult București dețineam 3000 (trei mii) de dolari proveniți din salariul meu de fost profesor cooperant în Maroc (în realitate aveam de zece ori mai puțin în contul valutar de la Romconcul!) - vreau să spun date care se pot verifica, ori că m-a vizitat la Craiova traducătoarea mea Chantal Signoret în vara lui 1984 (însă noi niciodată nu ne-am întâlnit, am ținut doar o corespondență prin poștă), etc.; deci și acolo existau lucrători/informatori care-și făceau "lucrul" de mântuială.

Am recuperat copii ale acestor dosare prin Consiliul Național de Studiere a Arhivelor Securității din București, dar nu și manuscrisele pomenite în ele care ar fi fost compromițătoare la adresa regimului. Deși am insistat asupra acestora, nu mi s-a mai dat vreun răspuns...

În prezent mă consider în diaspora, am devenit cetățean american, dar păstrez și cetățenia română, m-am integrat noii țări, dar țin legături și cu românii de pretutindeni.

3. SC: Când a început exilul dvs. și de ce?

FS: Când am comis eroarea să mă întorc în țară din Maroc, unde lucrasem ca profesor cooperant, predând matematica în franceză la un colegiu din Sefrou (1982-4). Mă obișnuisem cu libertatea de acolo, cu stilul de viață occidental prin diversele contacte stabilite mai ales cu francofoni.

A fost, inițial, un exil în propria țară, exil interior. Nu mă puteam reacomoda la restricțiile și mizeriile morale din România ceaușistă.

4. SC: Cum a fost începutul în țara în care v-ați exilat / v-ati aflat în diaspora? Ați fost primit cu brațele deschise, vi s-a pus totul la dispoziție sau a trebuit să lucrați din greu, să vă refaceți studiul, sau să dați diferențe, etc. ca să puteți să vă exersați meseria?

FS: Acomodarea a fost dificilă, America un șoc. Problema limbii, pe care nu o stăpâneam, carnetul de conducere – fără automobil în vestul Statelor Unite esti mort -, n-aveam nici o cunoștință la care să stau ori apelez. Stilul de căutare a unui loc de munca diferit, asigurările (medicale, de circulație), însăși închirierea unui apartament, sistemul pensiilor... toate fiind neobișnuite pentru mine.

Dar m-a ajutat fundația de emigranți "Tolstoy", de la numele celebrului scriitor rus, și în special un român ardelean care lucra acolo, Ioan Nicoara, cu care m-am împrietenit ulterior, plus colegii mei de muncă de la Honeywell, dintre care un inginer mormon Chuck Clifton a organizat o festivitate "Welcome to America" la el acasă când mi-a sosit familia (soția și doi copii) din țară, iar colegii din departament ne-au donat îmbrăcăminte și mobilier.

Am citit că, într-un mic orașel american, pentru o familie de noi sosiți, comunitatea obștească a organizat chiar o... paradă!

5. SC: Considerati ca exilul a avut o semnificație aparte?

FS: Pentru mine da. Am învățat enorm despre felul de viață vestic, am căutat să m-adaptiez cât mai bine (darwinismul social!), dar am menținut legături cu românimea. Mi-am putut desfășura activitățile de colaborare cu cercetători și scriitori de prin întreaga lume. America ne oferea un alt orizont, foarte larg, deschis.

6. SC: V-a fost vreodată rușine că sunteți român? Poate un președinte, un șef de stat să vă redea mândria de a fi român? (Mă refer la afirmația d-ului Emil Constantinescu, care într-un interviu pe care mi l-a acordat în 1998 spunea că prin venirea domniei sale ca președinte al României, ne-a redat "mândria de a fi români").

FS: Nu. "Rușinea de a fi român" a fost o propagandă anti-românească făcută metodic de cercuri revizioniste care căutau subminarea conștiinței naționale, destrămarea țării prin mijloace morale, psihologice, dezicerea de origini. Dacă unii țigani din România mâncau lebede prin parcurile din Viena, nu înseamnă că toți românii fac același lucru, așa precum dacă o femeie americană și-a omorât propriii ei copii nu înseamnă că toate americancele procedează identic, ori dacă huliganii englezi au bătut și omorât spectatori italieni pe stadionul de fotbal din Bruxelles nu rezultă că toți englezii sunt criminali.

A fost (și mai este oare?) o politică anti-românească, dibaci orchestrată în stigmatizarea unui întreg popor prin faptele câtorva indivizi.

Cum sâ ne fi redat Emil Constantinescu mândria de a fi român: prin semnarea în 1997 a umilitorului tratat cu Ucraina în care renunță de bună voie la teritorii românești precum Bucovina de Nord și Basarabia, legitimând nedreptul Pact Ribbentrop-Molotov, ba renunțând și la Ținutul Herța și Insula Șerpilor neprevăzute în acel tratat?! Iar, paradoxal, D-l Constantinescu se născuse chiar în Basarabia (la Tighina)!

7. SC: De un exil în masă al românilor se poate vorbi după 1947, când foarte mulți români au parasit țara. Au apărut o serie de organizații ale românilor în exil, atât în diferite țări europene cât și în SUA, care au încercat într-o oarecare măsură să arate Occidentului situația gravă în care se află poporul român. Considerați că se poate vorbi de o politică a exilului românesc?

FS: Da. Publicațiile exilului au arătat în mod susținut acest lucru, în primul rând ziarul "Cuvântul românesc" din Canada, care ocupa un loc principal în presa din străinătate înainte de 1989, dar și celelalte: Micro-Magazin, Lumea Liberă, Universul, Luceafărul românesc, Dialog, Clipa, Meridianul românesc, etc.

De un pronunțat exil românesc se poate vorbi și după 1989... când, în numai un deceniu de la Revoluția din decembrie, au părăsit țara circa 800 000 persoane, în special tineri. Ca urmare, statisticile arată că populația României scade (asta și din cauza diminuării drastice a natalității datorită nivelului redus de trai) și îmbătrânește, iar raportul dintre numărul salariaților (circa 4,6 milioane) și al pensionarilor (circa 6,2 milioane) este de 0,75, spre deosebire de 2,57 cât era înainte de '89.

8. SC: A avut exilul românesc vreun rol în ameliorarea situației din țară înainte de '89?

FS: Cred că da. Eu am emigrat la începutul lui septembrie 1988 și, cât am stat în lagărele de refugiați politici din Istanbul și Ankara primeam gratuit diverse publicații românești, unde am citit despre luările de poziție ale multor oameni politici din exil: Traian Golea din Florida, pictorul Ioan Nicoară din Arizona, George Duma din California, Ion Solacolu din Germania, etc.

9. SC: Ce rol a avut biserica în exil și ce rol ar trebui să aibă astăzi?

FS: Să ajute pe noii veniți, să unească frații întru credință. La biserică ne adunăm duminicile ori în zile de sărbători religioase, ne mai consolăm între noi. Bisericile constituie și un mijloc de păstrare a tradițiilor, culturii.

10. SC: În Suedia există și astăzi biserici în paralel, adică o biserică cu reprezentanți ai Patriarhiei de la București și alta cu reprezentanți ai Patriarhiei de la Constantinopol, de exemplu. Cum vedeți această situație? Considerați că parohiile care nu țin de București ar trebuie să se unească cu Patriarhia? Dacă da, de ce? Dacă nu, de ce nu?

FS: Această problemă este discutată de zeci de ani, fără să se fi ajuns la vreo soluție, și probabil că se va mai discuta încă zeci de ani. Aceasta este părerea și a Rev. Pr. Theodor Damian din New York. Știu cazuri când, înfiintându-se o biserică, dacă o Patriarhie nu vroia să-o accepte din oarecare motive, enoriașii apelau să fie luați sub tutela altei Patriarhii. O situație recentă s-a întâmplat în Sydney, Australia, oraș prin care am trecut vara aceasta și-am întâlnit români de la Societatea Culturală "Mihai Eminescu", unde o nouă biserică ortodoxă,

înființată de D-I G. M. Vărieșescu, a fost acceptată de o Patriarhie Macedoneană!
Și, uite-n acest fel, s-a ajuns la mai multe Patriarhii.

Când locuiam în Tucson, Arizona, deoarece nu aveam o biserică ortodoxă românească, mergeam la cea grecească. Iar în Phoenix, Arizona, exista o biserică ortodoxă siriană, la ale carei slujbe participau și ruși, români, etc. cu slujba în limba engleză. Dar în Phoenix există și biserica "Sfântul Ioan Botezătorul" cu slujba în limba română.

11. SC: M.S. Regele Mihai și familia regală s-au angajat în a sprijini România pentru intrarea în structurile NATO (s-a realizat deja) și UE. Cum vedeti aceasta?

FS: Desigur, un lucru pozitiv. Recent a avut loc ratificarea de către Senatul SUA a Protocoalelor de aderare a României la NATO.

Iar, la summit-ul Uniunii Europene din 19-21 iunie, la Porto Carras din Salonic, Grecia, s-a decis că România și Bulgaria vor fi acceptate în UE în 2007, dar până atunci, în 2004, Romania trebuie să încheie tratatele de aderare. Una din cauzele întârzierii țării noastre a fost cea economică: neprivatizarea tuturor întreprinderilor, inflația, corupția. De aceea am ratat și primul val al intrării, din care au făcut parte: Letonia, Estonia, Lituania, Cipru, Malta, Ungaria, Polonia, Slovacia, Cehia, și Slovenia.

12. SC: Este posibilă o reinstaurare a monarhiei în România?

FS: Nu cred, omenirea converge spre republici, iar monarhiile - ce încă mai rezistă - sunt fie decorative (de pildă în Anglia, unde primul ministru și parlamentul conduc), fie totalitare (precum în unele țări din lumea a treia).

13. SC: Cum apreciați situația politică-socială-economică din România astăzi la aporape 14 ani de la căderea regimului Ceaușescu?

FS: Perioada de tranziție nu s-a încheiat, vechi concepții mai persistă. Tineretul a emigrat cu sutele de mii în Occident, iar cei plecați la studii în străinătate nu se mai întorc (decât în rare cazuri). Un exod de creiere s-a produs. România a fost transformată dintr-un producător într-un consumator. Corupția la nivel înalt își pune amprenta pe situația generală. Locurile de muncă s-au împutinat enorm prin închiderea atâtor întreprinderi, combinate, instituții.

Circulă, pe vremea lui Ceaușescu, un banc (iată paradoxismul în folclor) referitor la situația precară de atunci din țară:

Pesimistul zicea:

- Mai rău de-așa nu se poate!

Iar optimistul răspundea:

- Ba se poate!

[Și, într-adevăr, din păcate se poate: situația actuală din România...]

14. SC: M. S. R. Mihai vorbea într-un interviu pe care mi-l acorda în 1994 despre greutatea "schimbării comuniste" în România. Considerați că autoritățile și

populația în general și-au schimbat mentalitatea comunistă?

FS: Nu toți, consider că trebuie să treacă cel puțin o generație pentru adaptare la condițiile de piață liberă, de concurență (adesea acerbă). Persoanele în vârstă se obișnuiesc mai greu la schimbări. Dar s-a format și o categorie de cameleoni, oportuniști ce se dau după cum bate vântul ori de unde vin banul!

15. SC: În timpul regimului Ceaușescu populația din România a fost instigată împotriva românilor care erau în exil. Și după căderea lui Ceaușescu s-a continuat o instigare împotriva românilor din afara granițelor. Considerați că s-a schimbat atitudinea autorităților și a populației în general, față de românii care trăiesc în afara granițelor?

FS: Parțial s-a schimbat. Dar sunt destui români în țară care manifestă antipatie pentru noi, cei din exil, fie din cauza nivelului de viață mai ridicat în Occident, fie din motive politice, ideologice. S-au format găști literare, artistice - susținute financiar de oculte ostile neamului nostru - care se laudă ei între ei, se premiază între ei - à la Caragiale!, și boicotează pe alții.

Un diletant plin de ifose, Paul Cernat, ponegrește scriitori din exil prin reviste literare pe care nu le mai cumpără nimeni - se găsesc de vânzare doar la Muzeul Literaturii din București, în vreme ce acest ins fără realizări prea-marește indivizii din gașca lui; se conturează în România o cultură de clan. Sunt ei plătiți să-l înjure și pe Eminescu, deci ce să mai vorbim! Este semidoct acest Cernat (afirmă despre mine că sunt în Arizona la Universitatea New Mexico; dacă ar învăța niscai geografie elementară ar vedea ca Univ. New Mexico este evident în Statul New Mexico nu în Statul Arizona!)... Cică reviste obscure și mai puțin obscure mă ridică în slăvi (asta-i e lui ciudă!): păi, Observatorul Cultural la care publica el recenzii leșuite este la fel de obscură; în 16 ani de exil n-am văzut-o nici măcar citată prin presa de exil pentru că nu interesează pe nimeni. Mă întreb ce fel de revistă de trei lulele poate fi Observatorul Cultural care publică informații nedocumentate, false, roase de invidie ale unui veleitar de teapa lui Cernat?! Minte ca as fi membru al Academiei Dacoromane (eu n-am depus niciodată vreo cerere de aderare), iar în privința Securității exista 4 (patru!) dosare la adresa mea, se pot verifica prin CNSAS, eu am și obținut copii după ele, dar câte dosare are el? Fiindcă, după Revoluție se dau toți democrați de... mucava!

Cum să se îndrepte situația când printre senatori sunt fosti securiști, sau chiar hoți de drept comun, precum de pildă George Pruteanu... Păi, în țările dezvoltate, persoanele cu cazier juridic sunt îndepărtate din posturi politice - mass media cășună asupra lor... Fiindcă a desemna un hoț drept senator, este echivalent cu a pune un lup paznic la stână!

16. SC: Considerați că românii din afara granițelor au anumite obligații față de țara de origine? Dacă da, de ce și care sunt aceste obligații?

FS: Românii de pretutindeni trebuie să susțină prin toate mijloacele cauzele țării, iar prin activitatea lor (la locul de muncă, sau în creația artistică, științifică) ei

trebuie să creeze o imagine favorabilă României în străinătate.

17. SC: Care considerați că este rolul celor aflați în afara granițelor la dezvoltarea României pe toate planurile: politic, cultural și economic?

FS: Să investească în România, să colaboreze și ajute românii de pretutindeni. Trebuie, totuși, o unificare a exilului, prea este divizat din motive politice, ideologice, religioase.

18. SC: Ar trebui ca statul român să folosească cunoștințele și practica românilor care trăiesc în afara granițelor?

FS: Desigur. Românii din diaspora ar putea constitui o punte, sau trambulină chiar, spre conexiunile României cu celelalte țări în toate planurile, deoarece găsești compatrioți de-ai noștri lucrând prin toate sectoarele de activitate ale țărilor de adopție.

19. SC: Considerați că actuala conducere a României are, la rândul ei, obligații față de originarii români care se află în afara granițelor României? Dacă da, ce obligații? Dacă nu, de ce nu? (Mă refer la cei care au plecat de pe teritoriul României între 1947-1990.)

FS: După cum transmite Agenția Rompres, Titus Corlatean, noul secretar de stat, a declarat la Palatul Victoria că autoritățile de la București vor elabora o strategie de susținere a comunităților românești de peste hotare - indiferent de perioada când au emigrat. Există și un Departament de Stat pentru Românii de Pretutindeni, care acționează pentru sprijinirea minorităților românești din Balcani, dar preocupându-se și de diaspora românească, având ca director pe Eugen Popescu.

La fel procedează și alte țări, de pildă Ungaria are un ministru al emigranților. Aflăm, de pildă, dintr-un comunicat al D-lui Mugurel Stănescu, atașat al Ambasadei Române din Washington D. C., că în data de 2 septembrie 2003, în Aula Magna a Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, va avea loc deschiderea festivă a Concursului de limbă și literatură română "Mihai Eminescu" - etapa internațională, la care sunt invitați să participe elevii ai comunităților românești din 19 țări: Albania, Macedonia, Bulgaria, Uniunea Serbia-Montenegro, Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Austria, Australia, Argentina, Canada, Franța, Germania, Grecia, Israel, Italia, Turcia, Spania, S. U. A. Acțiune lăudabilă pentru menținerea limbii și spiritualității românești în lume.

20. SC: Ajutorarea României de către originarii români, astăzi cetățeni ai altor state, prin diverse acțiuni în favoarea României ar putea fi interpretată ca o manifestare de dublă loialitate?

FS: Indiferent cum ar fi considerată, nu văd ce ar fi rău în asta? Fiecare comunitate procedează similar, adică întreținând legături și ajutând cetățenii

din/sau țara nativă.

21. SC: Românii aflați în afara granițelor României ar trebui să lucreze voluntar pentru România, sau ar trebui să fie retribuiți pentru activitatea depusă, așa cum sunt și ambasadorii și trimișii speciali ai României în alte țări?

FS: Depinde, se înțelege, de funcțiile îndeplinite. Cei care ar lucra pe la misiunile românești din străinătate ar trebui plătiți. Guvernul ar putea sponsoriza și unele publicații, posturi de radio sau televiziune românești din diaspora. Desigur, există Radio România Internațional, care transmite de la București și este interceptat în străinătate, cu personal înzestrat: Maria Minciu, Marilena Gheciu, Ioana Nițescu, etc. Am avut ocazia să colaborez cu dumnealor.

Țin minte ce mă bucuram în Phoenix când A. Buhoiu prezenta la televiziune un program de-o ora în limba română, duminica după-amiază! Ne strângeam mai mulți români la D-I Nicoară, ba invitam și alte naționalități din oraș, colegi de muncă sau prieteni, să ne admire cântecele și costumele populare. Așa l-am revăzut odată pe Dem Radulescu într-un sketch despre noua societate formată în România din tot felul de investitori. Sau în Chicago am vizionat un canal TV ce transmitea în românește, iar în Toronto un post de radio, etc.

22. SC: Ce funcții credeți că li s-ar putea acorda originarilor români, cetățeni ai altor state astăzi?

FS: Consider că funcțiile pe la ambasadele, consulatele, centrele culturale românești din străinătate, precum și reprezentanți sau parteneri în afară ai unor firme românești.

23. SC: Ce mai doriți să adăugați.

FS: Despre "oximoronul genetic" la români - cele două euri ale romanului, obsesie a lui Laurențiu Ulici în cartea-i postumă "Mitică și Hyperion", și despre, citând pe Vasile Andru: "viciile de fond ale firii românești, impasul creativității românești și a politicii românești, incapacitatea de a valoriza elanurile minții și energiile naționale, incapacitatea de 'a produce relații' " (eseul "Mutat la Domnul", în Luceafărul, p. 12, Nr. 17, 7 mai 2003). Ca să nu mai amintim și de ura sau disprețul românului față de român întâlnită și în exil...

15 august 2003

GOD DOES PLAY DICE!

Ovidiu Bufnilă:

How do you define your mission of writer?

Florentin Smarandache:

I have no mission, for me writing is a hobby.

OB: What do you think about the idea of science of the fiction?

FS: The *probable world* from today's literary fiction could become the *real world* of tomorrow.

OB: How do you feel in the role of webmaster of the international avant-garde called paradoxism?

FS: Of course, I cannot feel other than very... paradoxist!

OB: Is the mathematical science a multiplier of the poetry?

FS: Yes and no. Yes, when taking in consideration the algorithmic impact that mathematics have in creation of cyber-poems using fixed rules, charts, combinatorics, and computer programs – see, for example, my paradoxist / tautological / dualistic distichs. No, when poetry comes from soul and feelings. Yes is for the hardware part of a poem, no is for the software one.

OB: Is the poet Florentin Smarandache a constructor of worlds? In what fashion?

FS: I am a constructor of impossible worlds, as impossible as possible!

OB: As a mathematician and poet in the same time what does Florentin Smarandache believe about being? Is it in functioning or in setting?

FS: Both.

OB: Is God a good mathematician? If so, why do you believe that?

FS: God was a good mathematician within classical sciences, where anything could be determined, when Einstein said "God doesn't play dice". But now, with modern logics, with quantum physics and chaos theory, with indeterminism, God modernized too, and one can paraphrase that God does play dice!

“TOTUL ESTE POSIBIL, CHIAR ȘI IMPOSIBILUL!”¹

(Interviu cu Florentin Smarandache, întemeietorul
Paradoxismului)

Florentin Smarandache s-a născut la 10 decembrie 1954, la Bălcești, Vâlcea. Este de profesie informatician.

Între anii 1982-1984 activează ca profesor de matematică în Maroc.

Persecutat pe motive politice, este dat afară din învățământ. Fuge din țară în anul 1988, ajungând în Turcia. După 2 ani de lagăr, emigrează în S. U. A., unde trăiește și în prezent. Este profesor de matematică la Universitatea din New Mexico. Este celebru în Teoria Analitică a Numerelor prin noțiunile care-i poartă numele, Funcții și secvențe Smarandache. Își leagă destinul de o nouă mișcare avangardisă, Paradoxismul.

Tudor Negoescu:

– Stimate d-le Florentin Smarandache, sunteți recunoscut drept întemeietorul, sufletul Mișcării Literare Paradoxiste. Cum a apărut această mișcare cu caracter neoavangardist?

Florentin Smarandache:

– La începutul anilor `80, supărat pe lume, m-am retras în studiul matematicii. Dar mi-am dat seama că nu puteam protesta împotriva totalitarismului prin intermediul cifrelor, ecuațiilor și figurilor geometrice. Aveam nevoie de o defulare; și am găsit-o în scris.

Paradoxismul a pornit ca un protest anti-totalitar împotriva unei societăți închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor contau. Noi, ceilalți, nu puteam publica aproape nimic. Eram tratați ca niște marionete. Era o situație umilitoare.

Ermetismul acestei societăți mă adusese la disperare! Și-atunci am zis: hai să facem literatură... fără a face

---

¹ Acesta este denumit “Paradoxul Smarandache” în Enciclopedia Matematică, de E. W. Weisstein, CRC Press, Boca Raton, FL, SUA, 1998; <http://mathworld.wolfram.com/SmarandacheParadox.html>.

literatură! Să scriem... fără să scriem nimic.

Tudor Negoescu:

- Cum e posibil așa ceva? Vreți să
detaliați ?

Florentin Smarandache:

- Cum? Simplu:

literatura-obiect. "Zborul unei păsări", de pildă,
reprezenta un "poem natural", care nu mai era nevoie
să-l scrii, fiind mai palpabil și perceptibil decât
niște semne așternute pe hârtie, care, în fond, ar fi
constituit un "poem artificial": deformat, rezultat
printr-o traducere de către observant a observatului,
iar orice traducere falsifică într-o anumită măsură.
"Mașinile uruind pe străzi" era un "poem citadin",
"Țăranii cosind" un "poem semănătorist", "visul cu
ochii deschiși" un "poem suprarealist", "vorbirea în
dodii" un "poem dadaist", "conversația în chineză
pentru un necunoscător al acestei limbi" un "poem
lettrist", "discuțiile alternante ale călătorilor,
într-o gară, pe diverse teme" un "poem postmodernist"
(inter-textualism).

O clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem
sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", "poem
tactil".

Altă clasificare în diagonală: "poem fenomen (al
naturii)", "poem stare sufletească", "poem
obiect/lucru". În pictură, sculptură analog – toate
existau în natură, de-a gata.

Deci, un protest mut am făcut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicții. De ce? Pentru
că trăiam în acea societate o viață dublă: una
oficială – propagată de sistemul politic, și alta
reală. În mass-media se promulga că "viața noastră era
minunată", dar în realitate "viața noastră era
mizerabilă". Paradoxul în floare! Și atunci am luat
creația în deriziune, în sens invers, sincretic.

Astfel s-a născut paradoxismul. Bancurile populare, la
mare vogă în "Epoca" Ceaușescu, ca o respirație
intelectuală, au fost surse de inspirație superbe.
"Non"-ul și "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste
au avut un caracter creativ, nicidecum nihilistic (C.
M. Popa). Trecerea de la paradoxuri la paradoxism a
descriș-o foarte documentat Titu Popescu într-o carte
clasică asupra mișcării: "Estetica paradoxismului"

(1994). Pe când I. Soare, I. Rotaru, M. Barbu, Gh. Niculescu au studiat paradoxismul în opera mea literară. N. Manolescu se exprima despre un volum de versuri al meu că este "în răspăr".

Tudor Negoescu:

–Cu ce alte înfăptuiri se mai poate mîndri Mișcarea Paradoxistă?

Florentin Smarandache:

– În 1993 am efectuat un turneu paradoxist în Brazilia pe la universități și asociații literare, cu multe conferințe.

În decursul a 20 de ani de existență a paradoxismului, s-au publicat 25 de cărți și peste 200 comentarii (articole, recenzii, note), plus 3 antologii internaționale cuprinzând circa 300 scriitori de pe glob, cu texte în diverse limbi. Anul acesta, în decembrie, voi edita cea de-a patra antologie internațională de literatură paradoxistă. În paginile ei își vor găsi locul și câțiva autori din România, care au îmbrățișat ideile Paradoxismului, trei dintre ei fiind chiar craioveni de-ai noștri!

În SUA editez revista "The Paradoxist Literary Movement Journal"(multilingvă).

Tudor Negoescu:

– Ce mentori, ce modele artistice ați avut, d-le Smarandache?

Florentin Smarandache:

- Unii comentatori mă văd ca pe un continuator al unor Tristan Tzara, Urmuz, Adrian Maniu, Jacques Prevert, Eugen Ionesco, că aș practica o artă a absurdului, că aș fi un exorcist al ideii de literatură! Eu declar că nu am avut un premergător care să mă fi influențat, ci m-am inspirat din situația pe dos care exista în țară. Am pornit din politic, social, și treptat am ajuns la literatură, artă, filozofie, chiar știință.

Prin experimente bazate pe contradicții s-au adus termeni noi în literatură, artă, filozofie, știință, chiar și noi proceduri, metode, algoritmi de creație. Într-unul dintre manifeste propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretari în contra-sens ale expresiilor și clișeele lingvistice,

etc.

Tudor Negoescu:

– Un critic avansa ideea că dvs. ați propune, mai degrabă” o nouă dezordine” în lumea artelor. Cum comentați?

Florentin Smarandache: - Căinii latră, caravana trece. Adevărul e că toți care propuneau un stil nou provocau o aparentă nouă dezordine. Vezi cubiștii, futuriștii, minimaliștii, supremațiștii (Malevich), constructiviștii (Kupka, Gabo, Rodchenko), deconstructiviștii (în arhitectură), barochiștii, orphiștii, populiștii, Arta Op(tică) (Vasarely), Pop Art și asambluștii (Andy Warhol, Wayne Thiebaud, Roy Lichtenstein), conceptualiștii, abstracționiștii. Chiar și încercări mai puțin cunoscute precum, de pildă, rayonismul (Larionov, Goncharova), bazat numai pe raze liniare de lumină în pictură, a trezit interesul unui Kandinski.

Îmi plac experimentele, sînt înnebunit după ele; iar, de aici, se ajunge la debalansare, și iar la un echilibru în dezechilibru. Nimic nu poate rămîne static. Am admirat mișcările de creație, și le-am citit regulile nu pentru a le urma, ci a le încâlca. Precum Chaim Soutine, peintre maudit, între cele două războaie, de la Ecole de Paris, care își distrugea periodic pânzele, așa îmi păstrez eu nepicturile. Pictura involuntară mă preocupă, fiindcă arta voită (cu tendință sau fără) e artificială, nesinceră, nespontană.

Tudor Negoescu:

– Care este destinul unui scriitor de limba română în străinătate?

Florentin Smarandache:

- Vorbind despre destin l-aș aminti pe P. Pandrea care, în eseul “Sociologia și metafizica Olteniei” făcea remarca: “Noi suntem olteni, peste acest destin nu se trece!” Ca scriitor de limba română, în străinătate nu prea ai destin, te poți rata foarte ușor. Nu prea ai șanse. Doar să scrii pentru o mărunță gazetă a diasporei românești.și, cu mici excepții, nu se poate trăi din literatură. Dar eu sunt optimist. Mă bazez pe voiciunea inteligenței

oltenești, pe ambiția specifică oltenilor și pe șansa de a trăi în lumea liberă!

Încerc să-mi traduc operele în engleză, să iau contact cu scriitori de prin diverse țări, să am cărți în cât mai multe biblioteci mari. Îmi construiesc sigur destinul.

Tudor Negoescu:

- Deci, cum vă simțiți în America?

Florentin Smarandache:

– Parafrazându-l pe Petre

Roman aș zice că mă simt ca dracu. Adică, serios acum, mă simt foarte izolat. Fierb în suc propriu! În orașelul actual, Gallup, n-am nici-o comunitate românească, în afară de familia mea. Mă mai salvează activitatea universitară, cât de cât. În timpul liber stau călare pe telefon și pe calculator. Trimit de zor mesaje prietenilor și rudelor din țară. Aș vrea să am confortul american, dar să trăiesc printre prietenii mei din România. Le duc dorul.

Tudor Negoescu:

– Ca matematician, ce definiție dați Paradoxismului?

Florentin Smarandache:

– Rezumând, aș spune: Totul este posibil, chiar și imposibilul!

Tudor Negoescu:

– Când trăiați în țară, erați un fan recunoscut al echipei de fotbal Universitatea Craiova. Ce mai știți despre ea?

Florentin Smarandache:

– Mă îngrijorează, chiar sunt mâhnit când aflu de la prieteni că echipa fanion a Olteniei a ajuns ciuca bătăilor într-un campionat, nici el prea serios. Leii din Bănie au ajuns niște mâțe jigărite. Am auzit că ne bat acum până și blajinele echipe moldovene, altădată victime sigure în meciurile cu noi. Păcat!

Tudor Negoescu:

– Vă mulțumesc pentru amabilitatea
dvs, și vă doresc succes în lupta cu îngerul
paradoxist!

Florentin Smarandache:

– Și eu vă mulțumesc!

A consemnat Tudor NEGOESCU

Literatura și știința experimentală

(Interviu cu Adrian Lesenciuc)

Adrian Lesenciuc:

Domnule Smarandache, ce **nu** este paradoxismul?

Florentin Smarandache:

Paradoxismul **nu** este creația care nu se bazează în mod predominant pe contradicții, antiteze, antinomii, oximoroni, paradoxuri în literatură, artă, sau știință -

asta pentru a răspunde, în sensul întrebării Dvs., prin definiția negativă a curentului.

AL:

În contextul dezintegrării postmoderne, care e raportul paradoxismului cu marginalul și fragmentarul?

FS:

Nu știu în ce procent se vorbește despre 'dezintegrarea postmodernismului', dar experimentul, care-i componentă postmodernistă, va rezista întotdeauna. Știința, de pildă, verifică rezultatele teoretice numai prin experiment.

Și experimentele literare vor continua, într-o măsură mai mare sau mai mică. Desigur nu toate vor fi reușite, dar fără ele nu se concepe dezvoltarea domeniului respectiv.

Experiment înseamnă cercetare practică.

Paradoxismul se manifestă în destule sectoare ale sferelor sociale, politice, economice, literare și științifice. Contradicția este în firea omului.

Marginalul și fragmentarul, în anumite situații când concordă cu definiția paradoxismului, fac casă bună cu acesta.

AL:

În interiorul Mișcării Paradoxiste se manifestă deja două intenții (critice) diferite. Una dintre ele vizează exploatarea fecundă a paradoxului, cealaltă o neagă pe prima și se raportează la pastişă și oximoron. Încotro se va îndrepta literatura paradoxistă?

FS:

Eu nu am observat doua intentii critice diferite în paradoxism, cum spuneți. La ce și cine anume vă referiți?

Pastișa nu este procedeu paradoxist, ci o imitare sterilă. Desigur, pot fi unele cazuri când nuanța pe care o prezintă să fie antinomică [de pildă pastișare pentru a contrazice ori ironiza], dar în general nu.

AL:

Mă refeream la următoarele direcții:

a) pentru exploatarea paradoxului - domnii Titu Popescu și Florin Vasiliu (nu necesită explicații suplimentare);

b) pentru negarea paradoxului: domnul Ion Soare (negarea este exprimată deschis în "Paradoxism și postmodernism", în partea introductivă), respectiv D-I Janet Nică (în "Făt Frumox din lacrimă de paradox...", în care uzează de pastișă, de multe ori depășind acel prag al contrazicerii interne, generatoare de paradox).

Cred că întreaga intenție în critica paradoxistă se coagulează pe cele două nuclee despre care am amintit. Cei din interiorul mișcării aleg, de regulă, "calea regală" a exploatării fecunde a paradoxului; din exterior mișcarea se vede ușor deformat. În mod normal, ar trebuit să fie invers. Dar, paradoxal, vedem o imagine răsturnată a paradoxismului.

Eu sunt crescut în spiritul paradoxului. Conviețuiesc cu el. De aceea lupt pentru o exploatarea lui fecundă, și nu pentru abuzul prin oximoron (întâlnit și la d. Soare, și la d. Nică, de exemplu). Mai există o tendință, aceea de a copia modelul dvs. de poezie paradoxistă (distihul paradoxist, îndeobște) și de a crea, pe marginea ei, tot felul de împleticiri de limbă.

FS:

Ca în orice mișcare literară, există creații bune și creații mai puțin bune – totul depinde de creator.

De exemplu, câte creații suprarealiste slabe nu sunt?! Dar asta nu înseamnă că întreg curentul suprarealist al lui Breton este neimportant doar fiindcă unii sau alții n-au creat adecvat.

Distihul paradoxist este o nouă specie de poezie formată, evident, din doua versuri care se contrazic reciproc dar împreună au un sens unitar.

Deci, a scrie distihuri paradoxiste nu înseamnă a imita pe cineva, la fel cum a scrie sonete sau balade. Au apărut, pe lângă volumul meu "Distihuri paradoxiste" din 1998, și un volum al lui Doru Moțoc bilingv (română-engleză), iar în prezent un poet din India, B. Venkateswara Rao, are sub tipar un astfel de volum și mi-a cerut să-i fac o scurtă prefață.

La Antologia Paradoxistă, Vol. III, dedicată distihului paradoxist, au participat 40 de poeți din 15 țări cu texte în mai multe limbi. Dovada ca stilul a atras.

Criticile la adresa paradoxismului, care la-nceput mă enervaseră, au sfârșit prin a face bine: promovându-l. {În Occident multe idei se lansează prin scandal provocat public.}

Uitasem de literatură, ocupat mai degrabă cu cercetări științifice datorită activității profesionale, și-a trebuit să răspund detractorilor, reînviindu-mi apetitul pentru paradoxism și publicând până la urmă patru antologii internaționale de care nu prea-mi faceam vreme înainte. Antologiile se pot descărca din situl: www.gallup.unm.edu/~smarandache/a/Paradoxism.htm.

Desigur, aceste atacuri se fac și din motive ideologice, politice, și mai ales de găști literare. Corupția din România s-a extins și în literatură mai rău ca niciodată!

Iar, conform neutrosofiei, care-i o generalizare a dialecticii, când o noua idee (sau mișcare literară, dacă vreți) se ivește, există trei categorii de persoane: unii care o acceptă, alții care o resping, și a treia categorie care-i indiferentă (nici n-o acceptă, nici n-o respinge, ci nu-i interesează). Aceste categorii sunt însă dinamice, și persoanele se mută de la o categorie la alta în timp conform noilor convingeri și ale evoluției ideii respective.

Cazuri cand toata lumea acceptă o idee se întâmplă numai în totalitarism, unde "acceptarea" se face cu forța, de frică, ori din oportunism.

Paradoxismul se manifesta și în știință, vezi de pildă Teoria Dezert-Smarandache (DSmT) din fuziunea informației, relevată la nivel internațional (www.gallup.unm.edu/~smarandache/DSmT.htm).

Paradoxismul se întâmplă în mod natural, nu este o forțare, o falsificare. Nici o altă avangardă literară nu s-a întâmplat să fie folosită în știință.

Să dau un exemplu din cibernetică, robotică, privind fuziunea informației de pildă. Roboții dispun de sensori care transmit informații ce trebuiesc prelucrate, însă de multe ori aceste informații sunt contradictorii, conflictuale, paradoxiste deci într-un grad mai mare sau mai mic; fuzionarea acestor informații contradictorii (care este de fapt paradoxismul în știință)

era o problemă pentru vechile teorii Dempsetr-Shafer, Dubois-Prade, Smets, Yager, Zadeh (multimile fuzzy), etc. Robotul trebuie să fuzioneze/prelucreze/interpreteze aceste informații conflictuale și să ia singur o decizie. Aici se utilizează și paradoxismul.

Aplicațiile militare includ tragerea și directionarea unui proiectil la țintă (care este dirijat datorită sensorilor săi), ori prelucrarea imaginilor din satelit, etc.

[Pentru necredincioși, ori denigratori ai paradoxismului, pot pune la dispoziție și articolele matematice de folosire a paradoxismului (vezi situl DSmT

de mai sus) pe care s-a întâmplat să le prezint eu și alții la conferințe internaționale în Australia (2003), Suedia (2004), la NASA (2004), la NATO (2005), în SUA (2005), Italia (2006) asupra Fuziunii Informației, unde am organizat sesiuni speciale asupra fuziunii informațiilor paradoxiste împreună cu cercetătorul francez Dr. Jean Dezert de la Office Nationale d'Etudes et Recherches Aéronautiques (ONERA) din Paris.]

Fără să mai vorbesc despre comentarea și definirea paradoxismului în reviste internaționale științifice, precum "Sciences et Avenir" din Paris (No. 135, Juin-Juillet 2003, p. 54), unde există și o notă de 1/2 pagină intitulată "La figure du paradoxisme" de Noemi Pizarosso. De altfel întregul număr este dedicat paradoxurilor în știință (matematică, fizică, economie, filozofie), care nu pot fi negate. Ele EXISTĂ.

Analog în revista internațională americană "Multiple Valued Logic", unde s-a publicat un articol de C. Le privind originea și trasaturile paradoxismului, June 2002, Vol. 8, No. 3, "Preamble to neutrosophy and neutrosophic logic".

Apelez la știință, pentru că literatura este privită derizoriu în multe cercuri, iar în Occident ce să mai vorbim! Un scriitor nu poate trăi din scris aici (doar 2-3% dintre ei), iar universitatea mea nu m-ar sponsoriza să merg la o conferință de literatură, dar la cele științifice m-a sponsorizat de nenumărate ori (chiar și-n China, de pildă, în 2002).

AL:

Daca ar fi sa-l credem pe Zenon, o **mișcare** (fie ea și literară), poate sta pe loc?

FS:

O mișcare literară poate sta și pe loc, poate și regresa. Curba evoluției și-a involuției are multe flexiuni și inflexiuni. Pentru a cita din poetul latin Virgiliu aș exclama: *viresque acquirit eundo* [se consolidează mergând]. E bine să fie în atenția contemporană, pozitiv sau negativ.

Conform lui Zenon, mișcarea săgeții în zbor este formată dintr-o infinitate de șederi pe loc! Deci, starea pe loc, acumulată, poate duce la salturi calitative.

AL:

În literatura română Ahile cel iute de picior poate întrece țestosul?

FS:

Depinde cum priviți acest paradox antic.

Dacă mergem pe diviziunea la nesfârșit a unui interval, răspunsul e nu.
Dacă însă privim infinitul ca parte de finit (pare neverosimil, dar o infinitate de puncte este cuprinsă într-un subinterval limitat la ambele capete), atunci răspunsul este da.

AL:

Filosoful Aurel Ion Brumaru afirma, undeva, că "*diavolul se ascunde în paradox*".
Îl putem crede, ținând cont de incertitudinea heisenbergiana, de gradul de acoperire al conturilor lui Mandelbrot, de monștrii lui Peano etc. Putem vorbi despre o dimensiune faustică a matematicianului?

FS:

"Diavolul se ascunde în paradox" – frumos a spus D-I Brumaru, metaforic.
Diavolul se ascunde și-n alte idei ori noțiuni, iar când dispăre, idea își pierde farmecul.

Privind fractalii lui Mandelbrot sau axiomele lui Peano, acum prăfuite, aș zice să tragem cu chioarda ochiului la logicile actuale, începând cu logica fuzzy - unde nu mai avem de-a face cu adevăruri sută la sută, ci fracțiuni de adevăr – până la logica neutrosofică unde avem grade de adevăr, de fals, și de neutralitate (nici adevărat nici fals, ori amândouă în același timp).

Este pactul cu diavolul creației al cercetătorului în general, nu doar al matematicianului.

AL:

O ultima întrebare, paradoxală: Brașovul se vede de peste ocean?

FS:

Din păcate nu prea se vede. De fapt nici România nu-i în atenția internațională, iar când este focalizată apare negativ – probabil că sunt cercuri străine interesate să ne formeze o imagine necorespunzătoare... prezentând de pildă copii orfani români, Bucureștiul plin de câini vagabonzi, corupția politicianilor, prostituția tinerelor prin Turcia sau prin Occident, ori infracțiunile unor emigranți români în străinătate...

Gândirea pozitivistă²

(Interviu cu Gabriel Stănescu)

Gabriel Stănescu: Epoca Luminilor a stabilit paradigma de gândire a epocii noastre bazată pe atotputernicia științei și caducitatea religiei. Odată cu revoluția științifică și cu apariția pozitivismului comtian credeți că e necesară, ca alternativă, statuarea unei gândiri religioase în sensul întoarcerii omului contemporan la valorile morale și spirituale primordiale?

Florentin Smarandache: Luminismul, ca gândire rațională, a inclus protagoniști atât atești cât și deisti, atât materialști cât și idealști. Epoca Luminilor s-a debarasat de obscurantismul

religios, dezvoltând știința și răspândind cultura (făcând „lumină”), dând reprezentanți de renume mondial: Voltaire, Montesquieu, J. J. Rousseau, Diderot (enciclopedist), Lessing, Herder, Schiller, Goethe, etc. Pozitivismul se limitează la faptele pozitive, confirmate de experiență.

Cunoașterea este restricționată la senzații și trăiri. Neopozitivismul, înrudit cu pragmatismul și operaționismul, cuprinde ca variante: filozofia analitică, empirismul logic, și pozitivismul logic. Eu aș pleda pentru logicile moderne, în expansiune actuală: intuitivă, paraconsistentă, modală, fuzzy, neutrosifică.

Auguste Comte (1798-1857), fondator al pozitivismului dar și unul din întemeietorii sociologiei ca știință separată, a cerut înlocuirea creștinismului printr-o religie a umanității. El prefera ordinea, ierarhia. Gândirea lui converge de la studiul teologic, trecând prin cel metafizic, spre raționamentul științific („Legea celor trei stadii ale dezvoltării progresiste a gândirii umane”). Apropos, din curiozitate, există un current, numit „luminism” și-n artă, referitor la efectele de lumină (de clar-obscur) în pictură, vezi de pildă Caravagio, pictor italian (1571-1610), care folosește în mod paradoxist contraste puternice de umbră și lumină, de exemplu în scena „Cele șapte opere de binefacere” din 1607.

Privind religia, politicienii uzează de puterea și influența ei în scopuri politice (de exemplu pentru câștigarea alegerilor). Sunt și în ziua de astăzi reverenți care

---

² În fotografie F. Smarandache la un muzeu în Indonezia (2006).

folosesc religia pentru manipularea conștiințelor, sau au transformat-o într-un profit personal. Citez din memorie un fragment din jurnalul lui G. Stănescu: „...religia este un *business*, clericii reușesc să stoarcă de la evlavioși odată cu lacrimile și banii necesari”. Pentru a atrage tineretul la credință se folosesc diverse tertipuri: de pildă muzică rock cu texte despre... Dumnezeu! Sau documentare TV privind case bântuite de moroi, strigoi care însă dispar, bineînțeles!, după ce preotul le sfințește!

Deoarece am citit recent despre o religie, numită ciudat „scientologie” (!), înființată de scriitorul de *science-fiction*, L. Ron Hubbard (1911-1986), în care spiritul (thetan), mintea, și corpul conviețuiesc în armonie, dar meditând și asupra seriei de cărți pragmatice americane „*How to do...*” (Cum sa faci...) consider c-ar trebui statuarea unei gândiri religioase practice, precum psihologia practică și filozofia practică.

Gabriel Stănescu: Cum se explică faptul că, cu toate progresele incontestabile înregistrate de știință în secolul XX, omul a devenit mai nefericit decât strămoșul său din societățile arhaice.

Florentin Smarandache: În ziua de azi omul este mai pretențios, mai răsfățat, mai nemulțumit. Concurența este mai aprinsă. Acum vreo zece ani scrisesem câteva distihuri paradoxiste pe această temă, iată-le:

nefericire (1)

fiecare tinde
spre ceea ce nu poate

nefericire (2)

fiecare crede că este mai bine
acolo unde nu este

nefericire (3)

fiecare consideră că ceea ce n-are
este mai bun decât ce are

Gabriel Stănescu: Care sunt deosebirile dintre experiența religioasă și cea științifică și care sunt consecințele acestor deosebiri în existența noastră cotidiană?

Florentin Smarandache: Dacă ar fi să-l citez doar pe filozoful și poetul Lucretius (c. 98-55 î.C.) privind experiența religioasă: „*tantum religio potuit suadere malorum*” (din lucrarea sa *De natura rerum*), religia a putut conduce omul să comită atâta rău – referitor la crimele/războaiele produse în numele credințelor, care, din păcate, continuă... Titus Lucretius Carus opune morala epicuriană, bazată pe plăceri naturale și necesare, credinței în zei. Dar și aserțiunea lui G. Ripley (1471) că știința este *aqua vitae* (apa vieții). Confortul material îl avem

datorită științei, liniștea sufletească o putem obține prin meditație religioasă – aceasta-i deosebirea în existența noastră cotidiană: între trup și spirit.

Deși contradictorii, noțiuni chiar disjuncte, experiența religioasă și cea științifică se intersectează: „*Orice om, în teroare sau consolare, simte un sens al religiei*”, afirma James Harrington. Așadar, paradoxalmente, și... ateii! Iar Wernher von Braun : „*Voi libera omul din lanțurile rămase, lanțurile gravitației care-l țin legat de această planetă. Îi voi deschide porțile raiului.*”(!)

Gabriel Stănescu: Cum interpretați aserțiunea lui Malraux potrivit căruia omul secolului XXI va fi religios sau nu va fi deloc?

Florentin Smarandache: Se-nțelege că omul secolului XXI va fi salvat prin religie. Dar nu trebuie să luăm butada scriitorului și omului politic francez André Malraux, autorul criticelor „Vocile liniștii” (Les voix du silence, 1951), care-a trăit în sec. XX, ca pe-o dogmă [Malraux nu este Oracolul din Delphi!], și-mi permit să judec printr-o prismă a logicilor aplicate, contemporane. De exemplu, conform logicii neutrosofice, care-i o generalizare a logicii *fuzzy* a lui Zadeh (în mod special a logicii *fuzzy* intuiționistice dezvoltată de Atanassov), o idee (mai ales din domeniul umanist) are un procent de adevăr, unul de fals, și altul nedeterminat (nici adevărat nici fals, ci cumva neutru sau necunoscut). Aserțiunea lui Malraux are un sâmbure de adevăr, dar și un mare procent de falsitate (vezi, de pildă, mărirea dezinteresului contemporan al europenilor occidentali față de credință – bisericile, catedralele, templele au devenit mai degrabă muzee pentru turiști!). Inșă, aceste trei componente (adevăr, fals, neutru/nedeterminat) sunt într-o dinamică permanentă, crescând sau descrescând și menținându-se ca într-o balanță.

15 martie 2007

"RĂMÂN EMIGRANȚII FIDELI VALORILOR CULTURII LOR DE ORIGINE?"

(Chestionar de Gabriel Stănescu)

Gabriel Stănescu: Nu e un secret pentru nimeni că într-o țară prin excelență a emigrației și într-o societate multiculturală, precum cea americană, se acordă extrem de puțină atenție înțelegerii adecvate și nuanțate a procesului complex, plin de sacrificii personale și riscuri, prin care noii veniți încearcă să se adapteze noilor standaturi sociale, în pofida faptului că rămân, mulți dintre ei, fideli valorilor de origine.

Cum vedeti Dvs acest aparent paradox/paralelism cultural pornind de la datele oferite de propria experiență?

Florentin Smarandache: O cultură încearcă să înghită alte culturi, din păcate. Mahatma Ghandi afirmase că nici o cultură nu poate supraviețui dacă vrea să fie exclusivistă. Deci, câte ceva din culturile mici se impregnează în cultura mare care le asimilează (formându-se o *multi-cultură*).

Parțialmente, emigranții rămân fideli culturii de origine, depinde însă de vârsta la care au plecat din țară. Cu cât au părăsit mai în vârstă, cu atât rămân mai atașați țării native și se adaptează mai greu, în timp ce copiii uită în procent ridicat (sau renunță la) valorile patriei străbunilor.

GS: Ce rol joacă în procesul de integrare în noua cultură factorii individuali (educația, temperamentul, experiența, vârsta), în raport cu modelul /modelele pe care le oferă societatea americană? Mă refer la natura raporturilor interpersonale a noilor veniți cu americanii nativi și cu alte categorii etnice de emigranți, dar și la raporturile acestora cu diverse instituții tipice sistemului administrativ și politic american ?

FS: Din punct de vedere al creației în limba română am pierdut - deoarece nu mai trăiesc în atmosfera țării. Totuși, scriu jurnalul intim și memoriile de călătorie pe la diverse conferințe în românește, deși mai mulți m-au întrebat de ce nu scriu în engleză? Fiindcă aș compune ceva plat, mecanic.

Dar, privind articolele și cărțile științifice, am câștigat, deoarece mănuiesc mai bine engleza, care-i limba internațională a cercetării, și-n plus mi-am înmulțit relațiile cu oameni de știință de prin întreaga lume.

GS: Cum interacționează începuturile istoriei Dvs personale, locurile natale, limba maternă, istoria și cultura de origine cu noile realități ale culturii de adopție?

FS: La început pentru mine America a fost un șoc, mi se părea totul atât diferit de parcă eram pe altă planetă! Neavând pe nimeni aici, a trebuit să mă descurc singur, și mi-a fost destul de greu...

Nu știam să conduc mașina (iar când a trebuit să intru pe autostradă mi-a fost frică!), despre engleză aveam cunoștințe vagi (în școală studiasem franceza și latina).

A trebuit să-nvăț lucruri elementare: cum să fac aplicații pentru "job" [serviciu], ce-nseamnă asigurare medicală și cum s-o folosești, analog asigurare de mașină, chiar ce acte și cum să închiriez un apartament!

Acum îmi pare totul firesc, m-am adaptat treptat-treptat, mi-au trebuit însă ani...

Cicero a exclamat că *vivere est cogitare* [a trăi înseamnă a gândi].

De fapt, cât trăim învățăm, ne povățuiește un proverb. Ne adaptăm, aș completa eu.

GS: Ce învățăminte ați tras din propria experiență de emigrant pe care ați dori să le împărtășiți conașionalilor aflați în aceeași ipostază ?

FS: Din odiseea lagărului și-a exilului am observat că emigranții meseriași se acomodează și integrează mai ușor în societatea mercantilă occidentală, deoarece găsesc mai ușor de lucru corespunzător calificării lor.

În vreme ce poeții, scriitorii, artiștii trebuie să desfășoare o muncă din care să se-ntrețină material, și abia în timpul liber să se dedice creațiilor. Statisticile arată că în Statele Unite numai 2-3% dintre acești creatori pot trăi din literatură sau din artă...

Însă cei cu studii superioare învață mai ușor limba țării de adopție decât cei fără studii.

Cercetătorii științifici, ale căror rezultate pot fi aplicate în practică, au șanse mai mari de reușită profesională decât cei cu rezultate doar teoretice. Ca exemplu, vă pot spune că eu însuși m-am reprofilat de pe 'matematica pură' pe 'știința aplicată' în inginerie, medicină, militară, robotică [vezi *Teoria Dezert-Smarandache* din Fuziunea Informației, sau *logica neutrosifică* – o generalizare a logicii fuzzy, și-n prezent chiar *fizica nucleară*] - atras de grupuri de cercetători francezi, indieni, canadieni, australieni, bulgari, indonezieni, egipteni, chinezi, americani, ruși, argentinieni, cehi, croați, etc. -, fiind astfel sponsorizat de NASA, NATO, Compania de cercetări în apărarea militară Marcus Evans, și universitatea mea pentru a prezenta lucrări la zeci de conferințe internaționale.

O luptă permanentă cu viața

(Interviu cu Crenguța Țolea)

Crenguța Țolea: Care sunt experiențele și înțelesurile fundamentale, esențiale pe care vi le-au revelat lagărul și exilul?

Florentin Smarandache: O luptă permanentă cu viața, cu toată lumea și... cu mine însumi! Pentru a rezista mizeriei psihice din lagăr scriam mereu un jurnal intim, fără a mă fi gândit să-l public vreodată [pană la urmă s-a tipărit: "Fugit / jurnal de lagăr", Vol. I-II, 1994, 1998], ca o descărcare terapeutică, iar pentru mizeria fizică (dormeam și 70 de inși într-o baracă în lagărul din Istanbul) munceam la negru pentru 5\$ pe zi ca: zugrav, șlefuitor de marmură, vopsitor, la încărcat de bălegar, muncitor necalificat pe șantier, și rareori ghid pe la turiștii francezi.

Unii au înebunit în lagăr, alții fugeau din Turcia în Grecia... Prin lagărul din Italia au fost cazuri de refugiați care s-au sinucis...

Era o atmosferă kafkiană... nu știai unde sau când vei emigra, nu știai nici macăr dacă vei emigra... Ori à la Ionesco, ca-n teatrul său absurd. Scriam, săracii emigranți, disperati, pe la toate ambasaderele, organismele ONU... toți se prefăceau că ne-ajută...

Și în lagăr și în exil nesiguranța te ține în tensiune continuă... Este o rupere din matcă... Și un sentiment de neapartenență nici țării de origine și nici celei adoptive, conform butadei: cu fundul în două luntre... pană aluneci și cazii între amandouă...!

CT: Toate demersurile dumneavoastră în poezie, matematică, proză, teatru, artă sunt caracterizate de originalitate, nonconformist, un spirit revoluționar. Demolați prejudecăți învechite, rigide. Propuneți lucruri absolut noi. Uneori mi se pare că lumea se poate schimba, pornind de la descoperirile dumneavoastră. Care este scopul tuturor acestor căutări?

FS: *Audaces fortuna juvat* (Virgiliu în "Eneida"), soarta îi favorizează pe cei îndrăzneți – eu as spune: pe cei neconformisti, cei care gândesc altfel (adică în afara normelor oficiale) și crează diferit. Iar un proverb francez sună așa: *tous les goûts sont dans la nature* (toate gusturile sunt în natură), adică și cele bizare, singulare.

Desigur, lumea se schimbă cate un pic de la descoperirile fiecăruia.

Mi-a plăcut întotdeauna să fiu în contratimp, să încalc normele impuse (începând

de la cele politice, mai ales acestea!... patru dosare au fost întocmite de fosta Securitate despre mine, însumând circa 880 pagini... până la cele estetice și chiar științifice).

Nu am avut un scop anume, prin aceste creații aparent disparate, ci pur și simplu așa am simțit.

CT: Ce înseamnă paradoxismul?

FS: Paradoxismul este o mișcare internațională de avangardă în literatură, artă, filozofie, chiar și știință, bazată pe folosirea excesivă de antiteze, antinomii, contradicții, oximorone, parabole, paradoxuri în creație.

L-am înființat în anii 1980 în România, dorind lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice și prin experimente contradictorii; în special creație în contra-timp, contra-sens.

Paradoxismul a pornit ca un protest anti-totalitar împotriva unei societăți închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor contau. Noi, ceilalți, nu puteam publica aproape nimic.

Și-atunci am zis: hai să facem literatură... fara a face literatură! Să scriem... fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. 'Zborul unei păsări', de pildă, reprezenta un "poem natural", pe care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil și perceptibil decât niște semne asternute pe hartie, care, în fond, ar fi constituit un "poem artificial": deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică într-o anumită măsură. 'Masinile uruind pe străzi' era un "poem citadin", 'țărani cosând' un "poem semănătorist", 'visul cu ochii deschiși' un "poem suprarealist", 'vorbirea în dodii' un "poem dadaist", 'conversația în chineză pentru un necunosător al acestei limbi' un "poem lettrist", 'discuțiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe diverse teme' un "poem postmodernist" (inter-textualism).

Vreți o clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", "poem tactil".

Altă clasificare, în diagonală: "poem fenomen (al naturii)", "poem stare sufletească", "poem obiect/lucru". În pictură, sculptură: analog – toate existau în natură, de-a gata. Deci, un protest mut am făcut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicții. De ce? Pentru că trăiam în acea societate o viață dublă: una oficială – propagată de sistemul politic, și alta reală. În mass-media se promulga că 'viața noastră era minunată', dar în realitate 'viața noastră era mizerabilă'. Paradoxul în floare! Și atunci am luat creația în deriziune, în sens invers, sincretic. Astfel s-a născut paradoxismul. Bancurile populare, la mare vogă în 'Epoca' Ceaușescu, ca o respirație intelectuală, au fost surse de inspirație superbă.

"Non"-ul și "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste au avut un caracter creativ, nicidecum nihilist (C. M. Popa). Trecerea de la paradoxuri la paradoxism a descris-o foarte documentat Titu Popescu într-o carte clasică asupra mișcării: "Estetica paradoxismului" (1994). Pe când I. Soare, I. Rotaru, M. Barbu, G.

Niculescu au studiat paradoxismul în opera mea literară.

N. Manolescu se exprima despre un volum de versuri al meu ca este "în răspăr".

Nu am avut un premergător care să mă fi influențat, ci m-am inspirat din situația pe dos care exista în țară. Am pornit din politic, social, și treptat am ajuns la literatură, artă, filozofie, chiar știință.

Prin experimente bazate pe contradicții s-au adus termeni noi în literatură, artă, filozofie, știință, chiar și noi proceduri, metode, algoritmi de creație. Într-unul dintre manifeste propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretări în contra-sens ale expresiilor și clișeele lingvistice, etc. Iar în 1993 am efectuat un turneu paradoxist în Brazilia pe la universități și asociații literare.

În decursul a peste 25 de ani de manifestare a paradoxismului, s-au publicat 30 de cărți și peste 200 comentarii (articole, recenzii, note), plus 5 antologii internaționale cuprinzând circa 400 scriitori de pe glob, cu texte în zeci de limbi.

CT: Există o legătură între matematicile superioare și poezie?

FS: Putem conchide că există legături și între noțiunile disjuncte (într-un procent dependent de fiecare noțiune în parte), în general între <A> și <nonA>, adică ce se află în afara lui <A>. Precum în logica neutrosifică.

Întalnim matematici abstracte ... poezie abstractă ... artă abstractă ...

Dezvoltarea uneia influențează evoluția alteia, precum un *Gradus ad Parnassus* (un pas către Parnassus – muntele unde locuiesc muzele).

Am încercat algoritmi matematici care să creeze poeme în contrasens, bazându-se pe răstălmăcirea clișeele de limbă și utilizarea calamburului, de pildă în limba franceză volumul "Anti-chambres et antipoésies, ou bizarreries" scris pe când eram profesor cooperant în Maroc (1982-4), care volum cuprinde și artă mecanică inserată printre locuțiunile lingvistice deviate de la semantica normală. Desigur, asemenea compoziții lirico-matematice nu se pot traduce, ci adapta la structura altei limbi.

CT: Despre ce vorbesc poeziile dumneavoastră?

FS: Am început prin poeme metaforice (volumul "Formule pentru spirit", 1981), apoi colaje lirice (poemul "Suferință și politică"), versuri citadine, înaintând prin "Legi de compoziție internă" (unde începe să se simtă contradicția) și ajungând la genuri noi precum "Distihuri paradoxiste" (traduse în sarbă de poetul Ioan Baba și publicate la Novi Sad, apoi traduse în engleză) și distihuri tautologice ori duale. Pe urmă, creații în argou și țigănești ("Cantece de mahala"). În franceză am scris, pe când predam în Maroc, două volume, cel de anti-poezii sau bizarerii și altul intitulat "Le sens du non-sens" (Sensul nonsensului), bazate pe interpretarea la propriu a expresiilor lingvistice figurative.

"Nonpoemele", concepute în lagărul de refugiați politici (1988-90), au pus capac

încercărilor mele lirice ajungând la granița poeziei cu nepoezia! Mai degraba, poezia obiect.

Analog "E-n-c-y-c-l-o-p-o-e-t-r-i-a" (2006), rezultată din creații spontane și involuntare de la computere, versuri găsite, grafii și antigrafii – la granița dintre artă și poezie.

În toată creația mea am încercat să abordez stiluri diferite, să fac experimente cât mai nastrusnice, chiar ciudate... mergând până la limitele poeziei și chiar dincolo.

Mă feream de manierism, care se manifesta la majoritatea scriitorilor cu operă întinsă, și de aceea mi-am încercat 'pana' (electronică!) în felurite domenii, de la literatură la artă, știință, rebus.

Colaborez cu oricine, am de învățat de la oricine; eu și partenerii mei ne influențăm reciproc.

Am și vizitat multe țări (peste 25), fie invitat pe la diverse conferințe și seminarii internaționale, ori documentandu-mă asupra culturii, istoriei, artei străine – tocmai pentru a-mi îmbogăți cunoștințele și-a găsi noi surse de inspirație, cât mai exotice.

CT: Ce fel de roman este "NonRoman-ul" dumneavoastra? Ce tip de discurs și de literatură propune?

FS: Antitotalitar. Alegoric. Pluri-stilistic (fiecare secțiune este un mic experiment literar). Ca un cerc vicios, textul se-nvârte-n loc asupra aceluiași subiect: sistemul dictatorial.

L-am vrut drept o scriere totală, de avangardă.

Roman în roman. Baroc.

CT: Care este mesajul trilogiei Metalstorie?

FS: Piesele din Metalstorie ("Formarea Omului Nou", "O Lume Întoarsă pe Dos", "Patria de Animale"; 1993) relatează tot dictatura, care mă obseda, și tot în mod extravagant. Mi-a luat vreo zece ani traducerea în engleză (fiindcă nu aveam timp, ocupat cu serviciul și supraviețuirea/problemele din exil), și s-a publicat în America sub titlul "A Trilogy in pAradOXisM / Avant-Garde Political Dramas" la ZayuPress in 2004. Deși se referea la regimul totalitar din România (bineînțeles, numele personajelor și locul acțiunii erau codificate și simbolizante – fusese scrisă cartea între 1986-1988), curios că editorii A. Johnson & Žakalin Nežić au făcut analogia cu... Administrația Bush!...

"O lume întoarsă pe dos" este compusă din 16 tablouri, relativ independente, grupate în 4 module. Prin schimbarea ordinii tablourilor în cadrul unui modul, ori suprimarea unora, precum și prin comutarea modulelor, se obțin alte variante dramatice – în total peste un miliar de miliarde de piese de teatru, depășind astfel vechiul record, care aparținea lui Raymond Queneau, scriitor francez tot de

formație matematică, prin ale sale “Cent Mille Millions de poèmes”, volum despre care G. Carbonnier conchide că ‘este prima carte pe care nici om nu va avea timp să o citească în timpul vieții sale’! Subscriu și eu cu acest teatru combinatorial.

“Patria de animale” constituie o dramă fără cuvinte! Un alt record. Puținele replici ale personajelor sunt afișate pe tăblițe (ca într-un film mut). Această piesă a fost montată de trei ori la Festivalul Internațional al Teatrelor Studențești din Casablanca (Maroc), în perioada 1-21 septembrie 1995, de către formația Thespis, din Timișoara, sub regia lui Diogene V. Bihoi, și a obținut Premium Special al Juriului, iar pe 29 septembrie în același an, jucată la Karlsruhe (Germania).

Ca și NonRoman-ul, s-a vrut un teatru total, înglobând metode dramatice diverse, multiple.

Procedee folosite:

Aneantizarea... Îndobitocirea poporului. Prostituația intelectului. Violența pe scenă (vezi Jean Genet). Teatru în teatru (Luigi Pirandello). Relații actor-personaj-autor. Caraghios (precum Alfred Jarry cu “Ubu roi”). Revoltător (Albert Camus în “Caligula”). Bertold Brecht (teatru epic și de sunet și lumini). Crima persoanei împotriva colectivității (invers față de Friedrich Dürrenmatt). Semiabsurd (Fernando Arrabal, Georges Schehad, Jean Tardieu). Forța simbolului (Jean Giraudoux). Teatru metafizic. Film în teatru.

CT: Care sunt contribuțiile dumneavoastră în neutrosografie?

FS: Păi... eu am introdus-o! Neutrosografia a pornit ca o extindere a dialecticii lui Hegel. Ea se bazează nu doar pe analiza ideilor / conceptelor *opuse* - precum dialectica - ci și a neutralităților dintre ele.

Etimologic, neutro-sofia [*neutre* în franceză < *neuter* în latină, neutru, și în greacă *sophia*, înțelepciune] înseamnă cunoaștere a gândirii neutre.

Neutrosografia este o nouă ramură a filozofiei care studiază originea, natura, și scopul neutralităților, precum și interacțiunile cu diferite spectre ideologice.

Orice propoziție / teorie / idee / eveniment / concept / entitate <A> tinde să fie neutralizat(ă), diminuat(ă), balansat(ă) de idei sau concepte <nonA> (nu doar de idei sau concepte <antiA> precum în dialectică) – ca o stare de echilibru;

unde <antiA> înseamnă opusul lui <A>;

iar <neutA>, neutralitățile (nici <A>, nici <antiA>, ci între ele);

pe când <nonA> este format prin uniunea lui <neutA> cu <antiA>.

Neutrosografia stă la baza *logicii neutrosografice*, o logică multivalentă care generalizează logica fuzzy a lui Zadeh (sau mai exact logica fuzzy intuționistică a lui Atanassov), a *multimii neutrosografice*, care generalizează multimea fuzzy, a *probabilității neutrosografice*, care generalizează probabilitățile clasice și imprecise, și a *statisticii neutrosografice*.

{Acestea-s definite în “The Free Online Dictionary of Computing”, editat de Denis Howe în Anglia.}

În logica neutrosifică, orice propoziție (sau idee, concept) $\langle A \rangle$ este T% adevărată, I% nedeterminată, și F% falsă, unde T, I, F sunt submulțimi standard ori non-standard incluse în intervalul $]0, 1^+[$.

Ca motto am folosit paradoxul semantic “Totul e posibil, chiar și imposibilul!”, iar un derivat al lui “Nimic un e perfect, nici chiar perfectul”.

Logică neutrosifică este o logică neclasică, și am propus-o ca o alternativă a logicilor existente, datorită potentialului ei aplicativ. Ea reprezintă un model matematic al incertitudinii, vaguității, redundanței, contradicției.

Cartea mea, “A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability” (1998, 2003), a fost tradusă în chineză (dialectal mandarin) de profesorul Feng Liu de la Universitatea din Xi'an, China, și în arabă de profesorul Salah Osman de la Universitatea Menofia din Egipt. În ea sunt prezentate delimitările neutrosofiei de alte concepte și teorii filozofice, precum dialectica, epistemologia, monismul neutral, hermeneutica, philosophia perennis, fallibilismul.

CT: Ce ne destăinuieți despre numărul Smarandache-Wellin?

FS: M-a atras de mic joaca numerică, la fel cum Arghezi a jonglat cu materialul vagabond al limbii (“Cuvinte potrivite”). În școala primară și gimnazială matematica era pentru mine ca educația fizică, nu trebuia să învăț nimic, înțelegeam din clasă (am avut un profesor foarte bun pedagog: Ion Bălașa), iar rezolvarea exercițiilor matematice precum un rebus, îmi ațâțau nerăbdarea să descopăr rezultatul ascuns în enunțul problemei (ca un roman polițist în care vrei să descoperi făptașul!).

Uite-așa am început să colaborez, elev fiind, la “Gazeta matematică”, “Octogon”, RMT și alte reviste școlare românești și apoi străine.

Am compus sute de secvențe de numere, funcții aritmetice, ecuații diofantice, conjecturi (căutam întrebări simple și scurte, dar la care să un pot răspunde!).

Una dintre aceste secvențe era concatenarea numerelor prime 2, 3, 5, 7, 11, 13, ... , chestiune simplă dar frumoasă, și găsirea celor care la rândul lor sunt de asemenea prime. Astfel se forma secvența (un fel de șir elementar): 2, 23, 235, 2357, 235711, 23571113, ... Matematicienii americani R. Crandall și C. Pomerance, în cartea lor “Prime Numbers: A Computational Perspective” (ediția a doua, Springer-Verlag, 2005), le-au botezat: numere Smarandache-Wellin, iar cele care la rândul lor erau prime au fost numite: prime Smarandache-Wellin (și anume termenii: 1, 2, 4, 128, 174, 342, 435, 1429, ... conform acestor doi cercetători, precum și a lui E. Weisstein în “Encyclopedia of Mathematics”, și a lui N. J. A. Sloane în “The On-Line Encyclopedia of Integer Sequences”). Eu un știu cine este (de unde vine) Wellin?

Factorizarea numerelor mari (de mii sau chiar milioane de cifre), sau testarea dacă acestea sunt prime sau nu, face obiectul criptografiei, folosită în securitatea sistemelor.

CT: Ce a însemnat în istoria științei descoperirea Teoriei Dezert-Smarandache?

FS: Surprinzător, spre deosebire de toate celelalte curente literare și chiar artistice, paradoxismul și-a găsit folosința și în știință! Chiar la NASA și NATO.

Să luăm un exemplu din cibernetică, folosind fuziunea informației.

Roboții dispun de multi-sensori (bazati pe radar, raze X, video-camere, sunete, etc.) care primesc informații ce trebuie procesate, dar adesea aceste informații sunt contradictorii într-un grad mai mic sau mai mare. Fuziunea acestor informații conflictuale, paradoxiste în știință este o problemă veche nerezolvată în întregime de teoriile existente Dempster-Shaffer, Dubois-Prade, TBM a lui Smets, ori regula de combinare a lui Yager, sau mulțimile fuzzy ale lui Zadeh, etc. Robotul trebuie să o prelucreze în mod automat aceste *informații paradoxiste* și să ia singur o decizie, aici se manifestă paradoxismul.

În mod similar privind aplicațiile militare (pentru tragerea la țintă, ori identificarea țintelor), dar și în aeronautică, precum și în medicină prelucrarea imaginilor conflictuale pentru a pune un diagnostic, sau în agricultură prelucrarea imaginilor luate prin satelit.

În a doua jumătate a secolului XX câteva noi și interesante teorii și modele matematice au apărut în paralel cu dezvoltarea informaticii pentru combinarea mai multor tipuri de informații (fuzzy, neutrosofice, nesigure, imprecise, paradoxiste, incomplete, paraconsistente, paradoxuri Sorites, elemente continue, etc.) furnizate de surse discrepante (experți umani, măsurători efectuate de sensori, sisteme de Inteligență Artificială, rețele neurale, teorii cuantice, predicții economice). O astfel de teorie, care permite combinarea informației paradoxiste, a fost denumită "Teoria Dezert-Smarandache de Raționament Plauzibil și Paradoxist pentru Fuziunea Informațiilor" (2001), prescurtată în engleză DSMT (Dezert-Smarandache Theory). Dr. Jean Dezert este cercetător științific la ONERA (Office Nationale d'Etudes et Reserches Aéronautiques, în Paris).

Începând din 2003 până în prezent am participat în fiecare an la Conferințe Internaționale de Fuziune a Informației organizate respectiv în Australia, Suedia, SUA, Italia, dar am fost și sponsorizați de compania Marcus Evans să ținem seminarii despre DSMT în Spania și Belgia.

Analog, NASA Langley Research Center (Hampton, Virginia, SUA) ne-a sponsorizat în 2004, iar NATO Advanced Study Institute în 2005 (în Albena, Bulgaria).

CT: Care este diferența dintre geometria euclideană, ne-euclideană, și geometriile Smarandache?

FS: Atât geometria lui Euclid (parabolică) cât și geometriile ne-euclidiene [a lui Lobachevsky-Bolyai-Gauss (hiperbolică), sau a lui Riemann (eliptică)] lucrează pe câte un spațiu căruia i-aș zice 'omogen', adică o axiomă se comportă la fel (fie

este validată, fie invalidată) pentru toate elementele spațiului. Dar, am observat că universul este heterogen, ca avem de-a face cu o multitudine de spații, nu doar unul singur, deci și o multitudine de structuri: privind, de exemplu, formele de relief: exista munți și văi, apă și uscat și aer, etc. Și atunci m-am gândit că putem defini spații în care o axiomă este și validată pentru unele elemente dar și invalidată pentru alte elemente, sau numai invalidată dar în mai multe feluri.

Deci, geometriile mele hibride (imaginate prin 1969), sunt parțial euclidiene și parțial ne-euclideene, sau parțial ne-euclidiene hiperbolice și parțial ne-euclideene eliptice, sau chiar parțial parabolice și parțial hiperbolice și parțial eliptice, etc. Ele introduc pentru prima dată în geometrie 'gradul de negare' a unei axiome, teoreme, leme, propoziții, proprietăți. Putem astfel afirma că o axiomă este 40% negată și 60% afirmată într-un spațiu geometric dat.

{Prof. Howard Iseri de la Universitatea Mansfield din Pennsylvania (SUA) și Dr. Linfan Mao de la Academia Chineză de Științe din Beijing au scris cărți despre aceste geometrii hibride.}

Deci, combinații de mai multe spații.

CT: Am citit pe Internet că Prof. W. B. Vasantha Kandasami de la Institutul Indian de Tehnologie din Chennai a publicat o serie de volume studiind structurile algebrice Smarandache (monoizi, semigrupuri, grupuri, spații vectoriale, algebre lineare, etc.).

FS: Da, acestea sunt înrudite cu multi-spațiile. Încercând să găsesc soluția generală a unor congruențe, am identificat o structură de grup inclusă într-un semigroup. Deci un fel de insulă în mare. O structură matematică puternică înăuntrul altei structuri mai slabe. Și tot așa un șir de structuri înlănțuite una în alta.

Câțiva studenți și-au susținut doctoratul în astfel de structuri algebrice hibride.

CT: Pentru că tot am inserat imagini de artă cibernetică pe care le-ați produs, descrieți-ne aUT-aRTA de care v-ați ocupat și ați tipărit trei albume.

FS: Aceste imagini sunt abstracte, cosmologice. Dar aut-arta este ceva opus! Îmi place arta pentru ca n-am talent la pictat și desenat; vreau sa creez cât mai urât, cât mai contra gustului comun, neșlefuit, nasol/rasol, fără gust; am folosit și "arta gasită" - luată din natură în stare nealterată, precum Robert Doisneau, francezul fotograf calcând pe urmele lui Dubuffet, care afirmase că senzaționalul se află în banal!

Dar să nu credeți că e prea ușor să faci artă cat mai rea (!)

Am admirat mișcările de creație, și le-am citit regulile: nu pentru a le urma, ci a le încălca. Precum Chaim Soutine, *peintre maudit*, între cele două războaie, de la Ecole de Paris, își distrugea periodic pânzele, așa îmi păstrez eu nepicturile.

Pictura involuntara mă preocupă, fiindcă arta voită (cu tendință sau fără) e artificială, nesinceră, nesontană. Orice artă este un artificiu (David Graham). Trebuie să te surprinzi pe tine însuși dacă vrei să fii poet (Robert Frost).

Am și experimente-replică la Yves Klein, ori anti-compoziții la De Kooning ori Pollock (abstract-expresioniști), ale căror picturi sunt totuși perceptibile în unități repetitive.

Vezi, evitarea oricărei forme de artă, pentru a da naștere non-artei sau aut-artei: să pictezi cât mai... imposibil cu putință!

Aut-arta a fost ca un protest, de prin anii '90, împotriva artei aleatoare, care promulga că totul este... artă. Și-atunci m-am gândit la o artă întoarsă pe dos: să crezi cum nu se crează, adică urât, prost, incorect, cu alte cuvinte cât mai imposibil cu putință.

Felul cum să scrii pe dos, care este o emblemă a paradoxismului, l-am extins la felul cum să **nu** pictezi, cum să nu desenezi, cum să nu sculptezi, până la modul cum să nu joci pe scenă, cum să nu cânti, cum să nu acționezi – total invers.

Doar adjective negative acumulate în aut-artă: urâțenie, arta neinteresantă, groaznică, disgrațioasă, execrabilă, murdară, naturalistă, stupidă, auto-discreditată, incoerentă, goală de sens, cu cât mai rea cu atât mai bine (!)

CT: De ce credeți că merită să trăim? Ce ar trebui să facem, fiecare dintre noi, pentru o desăvârșire spirituală interioară?

FS: *Vivere est cogitare* (a trăi înseamnă a gândi), exclama Cicero în "Tusculan Disputations". Începând cu filosofia antică exegeții s-au întrebat: Cine suntem? De unde venim? Și unde ne ducem?

Pentru o desăvârșire spirituală interioară trebuie să găsim un sens vieții, să avem o pasiune (nu viciu), să fim mereu ocupați (și preocupați) dedicându-ne unei cauze.

A fi sau a nu fi paradoxist

(Taifas electronic cu Mircea Monu)

Mircea Monu:

Vă rog să dați o circulară către întreaga Mișcare Mondială Paradoxistă spre a o înștiința despre scepticismul poetului din Popești (autor a patru plachete și a unui volum de eseuri religioase) - care nu-i un caz singular, ci exprimă o părere generală (deci și eu cred cam același lucru) -, spre a se produce oarece creații cu pretenții de capodopere! spre a se produce oarece creații cu pretenții de capodopere!

Florentin Smarandache:

Marea operă a paradoxismului (neavută de nici o altă avangardă literară) este aplicarea lui în cibernetică. Desigur că, spunând acest lucru unui poet afon de știință, nu va însemna nimic; pe poeți îi interesează numai lălăituri pe hârtie care, să recunoaștem, nu prea le citește și nu interesează pe nimeni!

Dar se vede că nu ați citit piesele mele de teatru din volumul "MetaIstorie" și nici "NonRoman"-ul, amândouă pe Internet la

www.gallup.unm.edu/~smarandache/eBooksLiterature.htm .

MetaIstorie va apărea curând în limba engleză pe coasta de est americană.

De asemenea, eu consider că distihurile paradoxiste (FS + Doru Moțoc) vor rămâne ca o specie nouă în poezie, aplicabilă în jurnalistică (câte titluri din ziare nu sunt paradoxiste involuntar!... de pildă chiar în Vâlcea, greviștii din Govora dacă nu mă înșel purtau pancarte cu distihul paradoxist "Ne-am saturat / de foame!"). Ce exemple mai reale, mai palpabile vreți?

Și-apoi paradoxismul se produce/există în mod natural, Domnule, indiferent de mine, de D-ta, sau de poetul acela. Este în folclor: "Când o face plopul pere / Și răchita micșunele", etc.

Când eram prof în Maroc, 1982-4, am intrat în legătură cu oulipo-ienii [Ouvroir de Littérature Potentielle]. Am primit o scrisoare de la François Le Lionnais, matematician, editor al unui dicționar de matematici pe care l-am cumpărat atunci, cu câteva luni înaintea morții sale.

Raymond Quéneau era tot matematician, și-a experimentat combinările de versuri, obținând o sută de mii de miliarde de poeme. Eu am combinat scenele teatrale în piesa "O lume întoarsă pe dos", depășind recordul quéneau-ian, adică obținând peste un miliard de miliarde de piese de teatru!

Această piesă se gasește în trilogia antitotalitară "MetaIstorie" ["Formarea omului nou", "O lume întoarsă pe dos", și "Patria de animale"], trilogie scanată pe Internet:

www.gallup.unm.edu/~smarandache/MetaIstorie.pdf (datorită scanării are circa 14 MB); dacă nu o puteți descărca vă pot expedia o fotocopie.

Georges Pérèc a scris un roman "La disparition", din care dispărea chiar litera "e", cea

mai frecventă în scrierea franceză - iar criticii, care au recenzat-o, nu și-au dat seama că această literă era în principal cea care lipsea!

În prezent se practică un *cyberpoem*: poem cu text, animație, imagine, și... sunet! - grație Internetului. Deci, o mixtură de poem auditiv, vizual, tradițional, și... film (datorită animației) – versuri multi-media. Deci postmodernismul nu a murit așa cum încearcă adversarii să demonstreze.

Am mai schimbat scrisori și cu Maurice Lemaître, lettrist francez.

Paradoxismul există natural - deci (și) fără mine. Ați văzut în folclor actual la Govora, țâșnind simplu, vedeți mereu în războaie (schimbul de prizonieri între părțile beligerante - sau: colaborarea cu dușmanul), în social (cel mai bun prieten te tradează - cazul meu cu Traian Nica din Craiova), sau oameni cărora le faci bine și ei îți răspund cu rău (lui T. N. îi meditam fiica la matematică gratuit, iar el - drept răsplată - scria rapoarte la Securitate despre mine!... poftim!... o să caut raportul lui să vi-l expediz), în psihologie exista un complex care se tratează prin presupunerea opusului fricii respective, în filozofie un filozof X a demonstrat o teorie T iar mai târziu alt filozof Y a demonstrat o teorie Non-T (de pildă materialistii cu idealistii - fiecare au, și n-au, dreptate în același timp), etc.

Oricine are dreptul să mă contrazică, dar și eu am dreptul la contra-replică.

Nu mi-ați arătat ce “capodopere” au ceilalți? Probabil că n-au, altfel mi le-ați fi azvârlit în ochi.

Ce capodopere a produs dadaismul? NICI UNA!

Ce capodopere a produs lettrismul? Nici una!

Etc.

De ce noi românii trebuie doar să imităm ce au făcut occidentalii (care vor doar să ne transforme în colonii spirituale), de ce nu suntem lăsați să ne afirmăm cu ideile noastre?

Nu știam că ați efectuat și sondaje Gallup de opinie la adresa (anti-)paradoxismului. Există gașca mafioților din București (“Observatorul (anti)cultural” de pildă, etc.) care mă înjură din cauza jurnalului "America, paradisul diavolului" și-mi fac atmosferă negativă. Se crează acum o nouă clasă de pseudo-intelectuali în România: cei care lingușesc actuala stăpânire străină din țara noastră și prin urmare li se aocrdă diferite funcții importante în guvern, la universități, în cultură, chiar și în știință. Cu cât ei disprețuiesc mai tare România, cu atât mai mari filozofi, scriitori, artiști, universitari, politicieni sunt declarați! Totul e făcut politic și pe interesul puterii care aservește țara...

Probabil că v-au luat în vizor și pe Dvs. pentru publicarea memoriilor mele... sau au făcut presiuni asupra dvs. Dar imaginea negativă atrage mai mult decât cea pozitivă, sic!

Hai să folosesc și eu armele dvs., proverbul cu "Nimeni nu-i profet în țara lui" ... (apropro de români).

Mircea Monu:

Cînd am spus "păreră generală" nu m-am referit doar la adversarii dvs literari, ci la publicul cel mai larg cu putință, în viziune neutrosifică: adversarii + indiferenții,

FS:

Pai, daca sunt indiferenti, cum pot fi si impotriva?

MM:

Dacă privim literatura ca un sistem, paradoxismul este chiar o manifestare entropică în cadrul acestuia!

FS:

De acord, ca mai toate avangardele.

MM:

Faptul că dvs faceți și știință și literatură (păi, literatura nu este și ea o știință?, cel puțin, teoria ei!) este o altă problemă, care ar putea face obiectul a mii și mii de pagini, dar ar fi păcat de hectarele de pădure sacrificate pentru asta, precum și de vapoarele de cerneală zvîrlite astfel pe apa sîmbetei (că tot vă poartă unii sîmbetele!)! Probabil că v-ați simți ofensat și m-ați pune la index dacă v-aș aminti că "o vorbă" populară spune: "Lucru-amestecat miroase a căcat!" (scuzat să-mi fie, așadară, exprimarea cea neuniversitară!)...

FS:

Greșiți, Domnule Monu, nu cred să nu fi auzit de interdisciplinaritate, de transdisciplinaritate chiar (de ultima se ocupă un român din Paris, Basarab Nicolescu, dar sper că nu-l veți vexa și pe el ca pe mine cu... "căcat", etc.).

Apoi, astăzi, nu mai e nevoie de hârtie, ci electronic se poate totul, așa că hectarele sacrificate de pădure nu mai au rost.

MM:

Foarte bine, faceți cum vă cere inima și nu vă supărați pe cel care vă spune că, obiectiv vorbind, un om nu este dotat să poate excela în două domenii, fie ele matematica și literatura.

FS:

Ba istoria infirma aceasta asertiune: Omar Khayyam, Paul Valéry, chiar Ion Barbu, etc.

MM:

Cînd am spus "creații paradoxiste cu pretenții de capodopere", aveam în vedere, desigur, poezia, căci pornisem discuția de la un poet.

FS:

Din punctual meu, și al altora, de vedere, *distihurile paradoxiste* sunt o nouă specie de poezie. Apetisante, inspirate din popor, întâlnite frecvent în jurnalistică (vezi asemenea titluri de articole prin toate ziarele).

MM:

Desigur, pe poeți nu-i convinge faptul că marea operă a paradoxismul este aplicarea lui în cibernetică: este o altă găscă-n altă traistă! Nu-l uitați pe domnul Vucea: nu este voie să adunați "boii" cu "măgari"! Desigur, în paradoxism, "E voie / să nu fie voie!".

FS:

Ba se pot aduna, rezultatul fiind "animale domestice" (un 'gen proxim' care nu-mi vine acum în minte).

MM:

Ziceți cu patimă excesivă:

"pe poeți îi interesează numai lălituri pe hartie care, să recunoaștem, nu prea le citește și nu interesează pe nimeni!"

Păi, după un așa calapod de gândire, nu putem afirma același lucru și despre...

Paradoxism?!... Cum zice poporul român: "Cine zice, ăla e!".

FS:

Nu domnule, marea diferență este că paradoxismul izvorăște natural în folclor și jurnalistică, în știință chiar. Pe când poeziile atâtor poeți foarte rar se citesc, doar cele ale poezilor cei mai cunoscuți.

MM:

Într-adevăr, n-am citit nici "MetaIstorie" și nici "NonRoman", dar, deocamdată, serialul meu despre Paradoxism este la capitolul Poezie. Când voi ajunge la Teatru și Proză, o voi face!

Sunt de acord că "Distihul paradoxist" va rămâne ca o specie nouă în poezie,

FS:

E ceva și numai atât. Alții nici măcar atât n-au reușit!

MM:

Dar asta nu înseamnă că distihurile scrise de "X" sau de "Y" sunt și capodopere. La vremea respectivă, epigrama, rondelul, sonetul, gazelul etc. au fost o specie nouă în poezie, dar câte poezii proaste din asemenea genuri n-au fost scrise?!

FS:

În orice gen, domeniu sunt creații și bune și rele, nu poate fi totul perfect.

MM:

De acord că paradoxismul există/se produce în mod natural, că există în folclor. Dar în acest caz nu este vorba de folosirea în exces a paradoxurilor, nu sunt căutate cu lumânarea sau cu felinarul aprins ziua-n amiaza mare, deci nu miros a artificial. Să nu uităm vorba din popor: "Ce-i prea mult strică!". Aici intervine Legea a II-a a Dialecticii (trecerea cantității în calitate, care nu înseamnă întotdeauna o calitate superioară!).

FS:

De acord. Am zis eu contrariul?

MM:

N-ar fi uman din parte-mi să vă irit cu critici și scepticisme asupra Paradoxismului, dar nici n-am garanția că ele ar produce automat "perle paradoxiste" pentru a-mi călca pe inimă!...

FS:

Dar cine a afirmat acest lucru? Cine a zis că totul produs de paradoxism ar fi perle? Cum nici totul produs de poeziile religioase ori suprarealiste, ori de ziaristică, etc. ar fi perle, *n'est-ce pas?*

MM:

Nu sunt antiparadoxist, spun că este puțin probabil să producă în poezie capodopere.

FS:

Dar de ce neapărat în poezie vreți Dvs.?

Însa eu prezic, totuși, că în poezie vor rămâne "Distihurile paradoxiste" și "Cântecele de mahala" (ultimele semiparadoxiste, cu destule reacții critice pro și contra).

MM:

Dar s-ar putea să și apară vreuna, din moment ce Paradoxismul este o Mișcare mondial organizată, dar se produce și spontan. Cum aș fi eu anti-, când am produs, fără să știu, așa cum domnul Jourdain vorbea proză fără să știe, un poem cu

mijloace paradoxiste - sper că v-amintiți de el, "Postulatul Matricei Eminescu", scris ca un enunț de axiomă cu trei corolare?

FS:

Comparatia cu domnul Jourdain este pertinentă.

MM:

Am publicat serialul în "Monitorul de Vâlcea" nu pentru a-l pune în lumină negativă, ci pentru că Paradoxismul există, este un fenomen care trebuie semnalat și, colac peste pupăză, a fost fondat de către un vîlcean! Ca ziarist, eu trebuie să fiu neutru și obiectiv, atît cît se poate în cadrul subiectivismului care există în mod obiectiv în fiecare dintre noi.

FS:

Da, trebuie să fiți neutru, nu anti-paradoxist.

MM:

Sper să nu uit și marți, ca să văd ce mi-ați trimis de pe meridiane și paralele...

FS:

Ați observat că am inclus și destule autocritici ori aspecte negative la adresa mea în aceste memorii - ca să se bucure dușmanii.

MM:

O să deveniți ipohondru, cu Securitatea asta care vă violează (corespondența!). E drept că plicul cu poze trimis lui Dragoș Constantinescu și dispărut fără urmă "te cam bagă la o idee, iar de-acî, fandaxia-i gata și din fandaxie dai în apoplexie!" (vorba lui Caragiale) dar să nu fie și altecevași la mijloc, de exemplu să le fi declarat "Imprimare"... Dacă tot aveți copii ale dosarelor dvs. la Securitatea din Craiova, ce-ar fi să le publicăm, măcar o ținută?...

FS:

Mi-ați dat de înțeles că producțiile și activitățile mele nu prea merită atenție fiindcă nu produc capodopere. Atunci, publicați-i pe cei cu "capodopere"!

MM:

Despre articolul cu mafia internațională în știință și în literatură:

a) păi, vedeți că nu doar românii sunt așa și pe dincolo?!...

b) "aveți puținică răbdare, stimabile", căci am nevoie de o fuziune a

informațiilor sosite la redacție!

Nu știu ce să fac: să rîd sau să plîng atunci cînd afirmați că treceți la atac împotriva lumii întregi (cînd, de fapt, trebuie să vă luptați doar cu propriile limite!) întrebînd denigratorii ce capodopere au scos ei?! Demonstrați că ați produs capodopere (deși, "Lauda de sine nu miroase-a bine!"), dacă sunteți în stare, iar dacă nu, scrieți în continuare ce puteți, căci, oricum, sita posterității va cerne, indiferent de ce cred eu, dvs sau oricine altcineva!

FS:

Domnule, cei care mă împrășcă pe mine cu noroi că paradoxismul nu a produs capodopere, înseamnă ca ei au produs. Altfel este absurd să arunci murdăria ta asupra altuia.

Și eu totuși afirm că a produs.

MM:

Or mai fi și din ăia cu gunoiul și bîrna, căci nu pot lucra toți la întreprinderea de salubritate sau de industrializare a lemnului, dar nici să nu dați cu proverbul, precum Ieremia cu oiștia-n gard, la adresa cui își exprimă (cu bună credință) dreptul la opinie!

Poți fi critic mare doar în cultura națională, nu și-n cea internațională, cînd intervine bariera de limbă și lipsa traducerilor inspirate.

FS:

Nu este adevărat. Dacă un critic folosește o structură critică deosebită (nu doar critica de întîmpinare ori, mai ales, de gașcă! practică în România), produce o teorie literară de valoare, sau o 'capodoperă' (ca să folosesc armele pe care Dvs. le îndreptați împotriva paradoxismului) se afirmă internațional. Dar cei de la România literară, Observatorul anticultural nu au fost în stare de așa ceva...

Și, deoarece cea mai buna apărare este atacul (o maximă din fotbal, foarte paradoxistă și frumoasă, trebuie să recunoașteți), voi trece la atac împotriva întregii lumi: așadar, să-mi spuneți Dvs. și poetașul și ceilalți denigratori ai mei ori ai paradoxismului ce capodopere au scos ei?!

E ușor de găsit gunoaie în ochii altora nevăzînd bîrna din proprii ochi (proverb paradoxist!... sic!).

La început argumentau prin România găștile literare adverse: ce mare critic a scris despre paradoxism? Nu înțelegem ce înseamnă "mare critic", fiindcă n-a auzit nimeni nici de Manolescu, nici de Ștefănescu (ăsta om cu două fețe: scria articole de laudă lui Ceaușescu pe vremea dictatorului, apoi după revoluție s-a făcut... "democrat!"), etc. în străinătate. Le-am spus c-au scris Marian Popa (în Istoria Literaturii a sa), Gheorghe Tomozei, Cezar Ivănescu, Ion Rotaru (tot într-o Istorie a Literaturii), Ovidiu Ghidirmic, C. M. Popa, etc. în afară de profesorul I. Soare, Dr. Titu Popescu, etc.

Nu vă dați seama că totul în România și aiurea este pe găști și mafii literare?
Vă amintesc eu, paradoxistul înrăit!

MM:

E destul de greu să faci topul criticilor literari, dar nu aș putea să-i situez în acesta pe Gheorghe Tomozei, Cezar Ivănescu, Ion Rotaru sau Ion Soare! (Ce să-i faci, am și eu limitele mele!)

FS:

Văd că pe Marian Popa, cu a lui Istorie a Literaturii, l-ați uitat... N-am înțeles de ce Ion Rotaru nu este un critic mare? Pentru că nu e placul actualilor stăpânitori ai României? Nu-s mulți în România care au scris o istorie atât de documentată - da, or fi și scăpări, nu poți avea siguranță și control asupra atâtor informații - și Călinescu are greșeli într-a lui. Da, știu, îl înjură cloaca celor de la România literară pentru că Rotaru este de o altă ideologie. Eu nu mă ghidez după politică/ideologie/gașcă ci după valoare. Dar aceștia de la România literară, Observatorul (anti)cultural... au culoarea politică/ideologică a celor care îi finanțează, foarte clar – banul și interesul vorbește la ei!
Să nu-mi spuneți acum că Alex. Ștefănescu e un “mare critic” - probabil la adresa propagandistică a lui Ceaușescu când scria articole de fond despre Partidul Comunist!
Asta e un profitor și ipocrit fără pereche.

Nichita versus Florentin

(Dialog cu M. N. Rusu)

M. N. Rusu:

Deși n-am paciența necesară să examinez până la capăt implicațiile sistemului tău, ceva îmi spune că tu și cu Nichita faceți parte din aceeași familie spirituală.

Florentin Smarandache:

Facem, și nu facem.

Dacă Nichita este (poate) fi acuzat de neînțelegere, la mine ideile sunt clarificate, eseizate în fragmente de teorie și istorie literară.

Eu aș numi stilul nichitian "metafore în subconștient", absconse, grele pentru neinițiați. [Să recunoaștem că destui nu-l înțeleg/percep pe Nichita.]

În vreme ce eu am scris în multi-stiluri: tradițional (jurnalele), metaforic (poemele debutante, recent mi-a aparut un astfel de volum în traducerea mea pe coasta de est, "Tombs in Heaven", pe care îl vom lansa anul viitor în San Francisco, din care editorul nu mi-a dat decât 8 exemplare mari și late... te rog să reții că nu am plătit nimic pentru publicarea lui, voi primi chiar și drepturi de autor, însă cred că vor fi doar... simbolice!) - experimental în extremis (nonpoemele), și cel mai cunoscut stil al meu: paradoxist (bazat pe aglomerare de antiteze, antinomii, oximoroni, contradicții, idei conflictuale, paradoxuri) - două antologii internaționale paradoxiste am publicat în ultimii ani cu texte adunate de la circa 140 scriitori din vreo 15 țări în 5-6 limbi.

Manolescu spunea despre un volum de poezie al meu că este, citez "în răspăr" [deci: pe dos, în contra-timp, anti(-)tetic].

Iar albumele de out-artă sunt cu totul altceva, nu mai intru în amănunte. Dar și acolo, fac o serie de incursiuni prin istoria artei universale - documentându-mă prin biblioteci universitare despre variate mișcări artistice internaționale (veți vedea introducerea / eseurile din cel de-al doilea).

Paradoxism și (Aut-)Artă: o nouă (dez)ordine culturală?³

Interviu: Mugur Grosu, Mircea Țuglea, Florentin Smarandache

MG:

Pentru că am, în sfârșit, două materiale importante în față - volumul tău, Destin (- publicat anul trecut, deși a fost scris acum 20 de ani!) și o lucrare mai specială, Outer-Art - despre care trebuie neapărat să vorbim mai încolo - putem începe interviul cu tine. Te invit, pentru început, să faci o scurtă prezentare a "invențiilor" tale de până acum: *paradoxismul*, *aut-arta*, etc. Ai putea să încadrezi aceste direcții propuse într-o anumită ordine a curentelor de avangardă? În anii '80, când înflorea postmodernismul, ai pus bazele unei mișcări de avangardă numite Paradoxism. În deschiderea volumului tău de artă experimentală se află un interesant manifest intitulat "Ultra-modernism?". Ce este cu acest semn de întrebare? În finalul manifestului spuneai: " Let's revolt against "classicized" art, and fight for a New Art World Order! "

---

³ Pornind de la paradoxism Florentin Smarandache a inițiat un current și în artă, numit, cum era și firesc pentru stilul său, "Aut-Artă" (1990), adică 'artă în afara artei', și a publicat un astfel de album în engleză: "Outer-Art" (2000). În *manifestul și anti-manifestul* pentru AUT-ARTĂ [vezi <http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/outer-art.htm>] el pledează pentru a face artă cât mai urâtă cu putință, cât mai proastă, cât mai fără talent, și în general cât mai imposibil posibil! Deci, totul pe dos... smarandachian! Al doilea album al lui se numește "Outer-Art, the Worst Possible Art in the World!" (Aut-Arta, cea mai proastă artă din lume!) (2002). {I. Soare}

Judecând după maniera ludică-demențială în care se desfășoară, în acest album, întregul tău discurs (non)artistic, mă întreb, pe bună dreptate, dacă nu propui, mai degrabă, o "nouă dezordine" în lumea artelor!

FS:

Toți care propuneau un stil nou provocau o aparentă nouă dezordine. Vezi cubiștii, futuriștii, minimaliștii, supremațiștii (Malevich), constructiviștii (Kupka, Gabo, Rodchenko), deconstructiviștii (în arhitectură), barochiștii, orphiștii, populiștii, Arta Op[tică] (Vasarely), Pop Art și asambliaștii (Andy Warhol, Wayne Thiebaud, Roy Lichtenstein), conceptualiștii, abstracționiștii. Chiar și încercări mai puțin cunoscute precum, de pildă, *rayonismul* (Larionov, Goncharova), bazat numai pe raze liniare de lumină în pictură, a trezit interesul unui Kandinski.

Îmi plac experimentele, sunt înnebunit după ele; iar, de aici, se ajunge la debalansare, și iar la un echilibru în dezechilibru. Nimic nu poate rămâne static.

Nu toate experimentele sunt forțate. Unele par inițial. Nu poți reuși de la prima încercare: nici în arta, nici în știință.

Thomas Edison a făcut 1750 (!) de experimente nereușite, privind arderea filamentului în vid, până să descopere [descoperirea = experiment reușit]... Nu numai când chestiunea nu merge se caută soluții diferite, ci și când lumea s-a plictisit/săturat de ea. Vrea să mai încerce și altă mâncare de pește!

Ce-ar fi dacă nu s-ar mai scrie poezie deloc, fiindcă pe Eminescu nimeni nu-l poate ajunge? Și să citim toată ziua doar versurile sale.

Joyce nu este singurul experimentalist clasicizat (la vremea lui a fost, în fond, destul de blamat, repugnat: descria niște fapte scabroase la care multe doamne influente, din societatea înaltă, strâmbau din nas... De pildă, pe două pagini detalia ce făcea un personaj central la veceu: cum se umplea de mirosuri pestilențiale, etc. Iată și-un citat joyce-ian, din memorie: "Într-un șanț, cu spatele puțin aplecat în față, o femeie urinează ca o vacă.").

Cei cu teatrul absurd (Ionesco, Beckett, Adamov) de asemenea. Arrabal (cu teatrul cruzimii: tăia găște adevărate pe scenă!). Nu m-apuc să-i mai listez pe toți...

Am admirat mișcările de creație, și le-am citit regulile: nu pentru a le urma, ci a le încălca. Precum Chaim Soutine, *peintre maudit*, între cele două războaie, de la Ecole de Paris, își distrugea periodic pânzele, îmi păstrez eu nepicturile. *Pictura involuntară* mă preocupă, fiindcă arta voită (cu tendință sau fără) e artificială, nesinceră, nespontană. Orice artă este un artificiu (David Graham). Trebuie să te surprinzi pe tine însuși dacă vrei să fii poet (Robert Frost).

Am și experimente-replică la Yves Klein, ori anti-compoziții la De Kooning ori Pollock (abstract-expresioniști), ale căror picturi sunt totuși perceptibile în unități repetitive.

Vezi, evitarea oricărei forme de artă, pentru a da naștere non-artei sau aut-artei: să pictezi cât mai... imposibil cu puțință!

Domnule, prin anii '80, la rubrica debutantului, în "Luceafărul", susținută de Geo Dumitrescu, la care mă screameam și eu să public, a apărut la sfârșitul unui an o selecție din cele mai proaste poezii primite de Geo de la începători – evident, nementiționând autorii. Vă dau cuvântul meu, citeam aceste scrieri într-o berărie, cu alți prieteni scriitori, și râdeam cu lacrimi, și toți care eram de față ne doream să avem o întreagă astfel de antologie, pe care am fi cumpărat-o cu dragă inimă - în comparație cu versurile rigide ce se publicau în toate revistele, unde diverșii poeți căutau să epateze în fel și chip.

Ce se întâmpla cu acești novici: ei nu ascultau de nici o regulă, nu se sfiau să-și dea pe față păsurile, nu erau 'contaminați' de influențe și modele, erau de-o sinceritate uimitoare! În final am considerat că acelea fuseseră cele mai bune creații din revistă. Un paradox adevărat!

Și previziunea-mi s-a adevărat cumva în ceea ce se cheamă astăzi *Junk Sculpture* (sculptură din gunoaie, mai mult asamblare din deșeuri).

Ei, bine, acest mod de cum nu se scrie a devenit ca o emblemă a paradoxismului, ulterior extinsă la modul cum nu se pictează, cum nu se desenează, cum nu se sculptează, până la modul cum nu se joacă teatru, ori cum nu se cântă pe scenă - mai exact: totul pe dos. Uite-așa am scris "NonRoman", "NonTeatru", "NonPoeme", "Scrieri defecte". Mă-ntrebați cum se deosebește de dadaism? Foarte simplu: dadaismul nu avea un înțeles (scoți cuvinte din pălărie și formezi propoziții), pe când paradoxismul înseamnă să interpretezi în sens invers, să iei lucrurile în contradictoriu, deci un înțeles în răsăr.

O surpriză pentru voi va fi numitu-mi volum "Dedications" (2000), apropo de *cartea-obiect* de care pomeneai, Mugur. Iar, dacă vă trimit "NonPoems" (1990), nu știți dacă-i volum de literatură ori de artă - poate o să mă lămurii voi și pe mine.

Ați văzut cum studiază lingviștii etimologia unor cuvinte românești? După cărți vechi latine, de "îndreptare" a limbii latine vorbite pe teritoriul Daciei, în care se scria: nu se zice așa..., ci așa... - numai că tocmai acea latină incorectă gramatical de atunci a devenit româna corectă de acum!

Da, paradoxismul s-a dezvoltat în perioada postmodernistă a anilor 1980, deși nu am avut legături cu nici unul dintre ei, chiar m-am ferit de-a mă 'înregimenta' lor, deși am citit cărțile multora.

Privind paradoxismul: mi-a plăcut să nu ascult de "indicații prețioase" ale vreunui critic, ci să scriu cumva pe dos, în contra-timp. Ca avangardă se încadrează în linia dadaism, lettrism (cu un lettrist francez, François Lemaître, am fost în corespondență), teatrul absurd (Ionesco – când predam în Maroc, ca profesor cooperant, am primit câteva epistole de la dramaturg, apreciindu-mi volumul "Le sens du non-sens" care demonta clișeele franceze de la figurat la propriu!; Beckett, Adamov).

Am mai specificat ce fac eu în creația artistică: îmi place arta pentru că n-am talent la pictat și desenat; vreau să creez cât mai urât, cât mai contra gustului comun, neșlefuit, nasol/rasol, fără gust; am folosit și "arta găsită" - luată din natură în stare nealterată, precum Robert Doisneau, francezul fotograf călcând pe urmele lui Dubuffet, care afirmase că senzaționalul se află în banal!

Prozatoarea Delia Oprea a vizitat o expoziție, "Les champs de la sculpture", la doi pași de Champs-Elysees, în Paris, unde o sculptoriță, Niki de Saint Phalle, a expus niște papusi de 6 metri, intens colorate (rosu, abastru, galben, alb), gonflabile pe care le numeste invariabil "Nana" (tipa, destul de golănește spus).

Niki a declarat: "La început publicul le-a găsit insultătoare pentru femei, dar nu asta am vrut. A fost, pentru mine, un mijloc de a îmi umfla feminitatea și libertatea, care au fost reprimare atâția ani."

Mi-au plăcut o serie de formulări în contra-timp, în răspăr, ale lui Ștefan Bălan. Câte-o metaforă scurtă, antitetică, din asta, în câteva linii spune mai mult decât o pagină întregă de explicații.

Discutam odată cu Jack Crowl, prof la UNM într-un program de "creative writing", program care te-nvață *cum să scrii*, Departamentul de Litere și Artă, care m-a invitat, când venisem, în primele luni, să vorbesc despre avangarde în Europa, de sorginte românească: dadaism, lettrism, teatrul absurd, paradoxism.

I-am zis: Jack, dacă eu urmez cursul tău, o fac pentru a scrie exact pe dos de cum ne înveți! Scrisul trebuie să-l ai în sânge.

Ce m-atrage la universitățile americane: este că poți să propui tu un curs specific, neinclus în vreun program, creat în întregime de tine, pe un subiect care dorești, cu bibliografia care o crezi de cuviință - vreau să spun: independență academică deplină. Și, dacă ai studenți: bine, dacă nu, se anulează cursul.

În România, cel puțin acum vreo 20 de ani, nu exista așa ceva.

Americanii le numesc "honor course". Și Jack mi-a dat ideea, la o sticlă de bere într-un restaurant, să propun un curs de "literatură matematică" (trebuia să aleg un titlu mai precis), implicând și calculatoarele în creație, cuprinzând experimente și curiozități literare; ba chiar, aplicare a literaturii în... matematică... ha, ha, ha!

Stilul fără stil, de pildă, este și acesta un *stil*. De multe ori negând, mai mult afirmi: în sensul că trezești curiozitatea și interesul pentru cei negați/blamați.

Mircea m-a-njurat în față pentru avangarda mea, de-mi venea să-i dau un pumn să sparg computerul care se interpunea între noi. E bine când te supără cineva, te enervează, atunci sar scânteii. Trebuie să fii provocat în creație. Din testamentul lui Petru Cel Mare am aflat că trebuie să fii mereu în stare de război, desigur mă refer la cel spiritual, aplicat la cazul nostru când ne urâm cu voioșie, reciproc - altfel nervul piere.

Prietenia în artă diminuează exigența și lenevește creația – deci apreciez duritatea voastră la adresa mea. Mai bine că-mi sunteți dușmani, dar mă-ntreb dacă mai trebuia să pierd vremea cu interviul! Oricum, voi o să mă scoateți tot rău... Și, mulțumesc lui Dumnezeu, am destui inamici (pot să mai dau și altora – de pildă vouă - *no, thank you!* îmi răspundeți, și-apoi vă asaltați la mine), care mă țin treaz permanent sub invective, băgat în priză, și-asta e stimulatív.

Dar, s-amintim și proverbul: Ferește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă feresc singur!

Cu cât sunt mai contradictoriu, cu atât devin mai paradoxist. Grigurcu afirma că un scriitor controversat este mai interesant decât unul plat. E mai bine să te-njure lumea, decât să te ignore: înseamnă că ideile tale îi rãcãie, îi deranjează. Cei originari sunt detestați la început. "Daca lumea te lauda si cultiva, inseamna ca mergi pe carari tocite" (Sandberg). Ați citit despre *filozofia diné*, a tribului american Navajo, privind viața?

Pot cita, după Mircea Țuglea, pe Jean Baudrillard că: "nu mai există contradicție"...

Mai mult, se manifestă, în prezent, o tendință spre transdisciplinaritate - vezi și centrul respectiv de la Paris, condus de B. Nicolescu. Interdisciplinaritatea este în floare. Vezi domeniile create: bio-fizica, bio-chimie, fizica matematică, psihodramaturgia, terapia literară, terapie artistică, etc.

Cu alte cuvinte: orice asociere dintre un domeniu X și altul Y (și cu cât Y e mai antinomic, cu atât mai atractivă asocierea!... paradoxal, nu-i așa?), deci nu mai miră pe nimeni amalgamurile de orice natură. Îl citez și pe infaimosul Marx: extremele se ating (comunismul și fascismul, arta și știința, etc.). Și-atunci, ce să mai vorbim despre geometrie și narațiune? care nu-s chiar diametral opuse!

Tot în logica modernă există și noțiunea de "mulțime paraconsistentă", adică: o mulțime care are puncte comune cu exteriorul (complementul) ei. [Pare curios și neverosimil, mai ales pentru logica clasică, dar: totul e posibil, chiar și imposibilul!]

Apoi, "mulțime dialethistă" {nu cunosc traducerea românească a celui de-al doilea cuvânt, probabil nici nu e}: o mulțime egală cu... exteriorul (complementul)

ei! Veți zice, probabil, că-i absurd? {Dintr-un punct de vedere: da, dintr-altul, nu.} Bineînțeles că tradiționaliștii (în știință, în artă, în litere) nu vor accepta. Rezistența la nou este scontată.

În cadrul postmodernismului rus (1980-90), Mark Lipovetki surprinde antiteze semantice (personal-impersonal, memorie-uitare, simulacru-realitate, fragmentaritate-unitate) - el le numeste "paralogice" [dar sunt, în fond, paradoxisme curate].

Haosul și cosmosul s-au îmbinat la Joyce, de pildă, în "haosmos" [chaos+cosmos=chaosmos] - și revin la acea mixtură din articolu-mi cu geometriile neeuclidiene. Vreau să zic: haosul și armoniosul coexistă - nici nu se putea altfel. Există omogenitate în cadrul acestor combinații polistratificate (chiar și între geometrie și narațiune), dar și o heterogenitate în cadrul omogenității.

Și, tot fiindcă într-un alt e-mail (despre avangarde) eram criticat deoarece aminteam despre "urâțirea frumosului" prin paradoxism, hai să dau un exemplu descoperit recent din postmodernismul rus: poetica lui Ilia Kabakov se bazează pe gunoi.

Da, ați citit corect, "gunoi" - fiindcă acesta reprezintă moartea; da, fiindcă acesta reprezintă viața: este rezultatul și dovada *existenței* noastre...Paradoxismul face interpretări pe dos (etimologic vorbind).

"Poeziile matematice" folosesc concepte matematice în creația lirică: algoritmi (unii făcuți pe calculator), paradoxuri (vezi: "Distihuri paradoxiste", 1998), tautologii, dualisme (din logica formală), descompunerea clișeeilor lingvistice, incalchierea expresiilor, etc.

Poetul spaniol Miguel de Asén folosește un generator de "sonete aleatorii", după cum m-anunță informaticianul Adrian Rezuș, care-i un program MS-DOS. Referitor la procedeele automate de creație pe calculator: am cumpărat odată un astfel de soft, care avea o bază de date cu versuri în engleză, combinate aleatoriu: niciodată nu-ți ieșea același poem [chiar pe computer, folosind aceleași comenzi și date de intrare (*inputs*)!]. Ideea era simplistă: fiecare vers, fiind unitar semantic (înțeles de sine stătător, sintaxă clasică: subiect-predicat-complement, etc.), se puteau extrage oricum versurile [bineînțeles fără rimă și ritm], deoarece nu ieșeau absurdități la nivel de întreg. Era o programare liniară, dar ar trebui să facem ceva neliniar. Baza de date să fie formată din sintagme, metafore, ori numai noțiuni obsesive. Sau mai mult, precum cei din inteligența artificială: să facem programare evolutivă, cu operatori dinamici: un program învață de la altul, sau (cum e mai simplu în prezent) învață din propria-i experiență; adică perfecționezi poemul, pe calculator, de la o fază la alta.

Sau un roman cu filele detașabile, arătând ca un joc de cărți: se puteau amesteca oricum, și obține un nou roman (dacă nu-ți plăcea vreo versiune).

În teatru am efectuat permutări (algebrice) de scene (dar în cadrul aceluiași act) – combinatorică finită, dând naștere la un miliard de miliarde de piese de teatru:

piesa se numeste "O lume întoarsă pe dos". Vezi și experimentele grupului francez Oulipo [Raymond Quéneau: "O sută de mii de poeme", Jacques Péro: "Dispariția" (roman în care nu se folosea deloc litera "e", cea mai frecventă din limba franceză, iar criticii care au recenzat cartea... nici n-au observat 'dispariția' acestei litere!), François Le Lionnais, etc.].

Utilizarea matematicii în creația artistică - studii despre aceste procedee a facut Solomon Marcus (Lingvistica matematică, Poetica matematică).

La un Conferință MAA, JoAnne Growney a condus o secție de "poezii matematice", și-atunci ne-am cunoscut; recent J. G. a publicat o recenzie despre Antologia Paradoxistă II în revista (atenție la titlu): "Humanistics Mathematics Network" (California).

Dar și invers: lirica în mate (nu strict, rigid științific), într-un articol în "Mixed Non-Euclidean Geometries"...

Este însă un articol scris sub formă poetică, interogativă, pornind de la o remarcă simplă: de combinare a geometriile existente: Riemann și Lobacevsky-Bolyai (neeulideene) cu Euclid (contrazicând axiomele lui Hilbert). Idee care mă bătea la cap de pe când eram elev la Craiova și Rm. Vâlcea... Deoarece haosul are poetica și farmecul lui...

Noțiunea se poate generaliza la "poezii științifice" (împrumutând procedee și din alte domenii: fizică, chimie, etc.), deși pare bizar!

Chiar Camil Petrescu afirma că literatura se extinde prin procedee din afară.

[De pildă, studiindu-se creația lui Marin Sorescu s-au descoperit anumite patterne; și-atunci, cu ajutorul unui computer, a unor algoritmi, se puteau crea în stilul său, folosind ca bază-de-date lexicul său: în speță teme-i obsesive. Desigur, nu la pasișare mă refeream, ci la importanța descoperirii și procedeeului în sine.]

Ce e drept, am avut un destin cam sucit. Părinții, țărani, m-au dat la un liceu umanist (desi mă remarcasem pe la olimpiadele de matematică) - ziceau că să devin măcar învățător, să am o meserie, fiindcă e ușor și am mult timp liber. Plecam dintr-un sat la școala în oraș (Craiova - în care m-am simțit mizerabil, și pe care-l urăsc... mi-a întunecat adolescența; deși am rămas un mare chibiț al Universității Craiova, mă uit la rezultatele meciurilor de fotbal în revistele de exil). La Liceul Pedagogic - acum Școala Normală - am învățat istoria artei (obiect obligatoriu), am cântat la acordeon pe note și acompaniament cu bași (din nou obligatoriu - deși nu-mi plăcea), am cântat la fanfară (la un instrument cu goarnă mare, numit eufoniu - tim tam, tim tam... acompaniam), și la corul școlii ca bariton [ultimele două obționale - dar, din nefericire, m-a selecționat/obligat proful de muzică spunând că am ureche muzicală, unul Sorin Benedict; în vreme ce colegii mei jucau fotbal în curte - și mie mi-era necaz!]. Era prin 1969-1972, probabil unii

dintre voi nici nu vă născuseți.

Dar mai existau și alți colegi, nefericiți ca mine: cei selecționați pentru formațiile de dansuri și jocuri populare, și cei care cântau în taraful școlii [ceea ce mai mă consola... vorba proverbului: să moară și capra vecinului, nu numai a mea (!)].

După liceul umanist am făcut facultatea de științe, apoi iar am revenit la arta. Cum aveam câte un insucces într-un domeniu, îl abandonam și intram în celălalt. Aici iar mă 'evidențiam' cu alt insucces, și mă întorceam la dragostea dintâi. Din insucces în insucces am pendulat între arta și știință.
(Ionesco zicea ca din eșec în eșec, cu teatrul absurdului, el a ajuns la... victorie!)

Ca să revin la o chestiune dintr-un e-mail: în *Aut-Artă [artă în afara artei!]* (în engleză "Outer-Art") nu e nimic, pe când în Arta Brută a lui Dubuffet mai sunt niște contururi, niște forme acolo; că-s naive, că-s făcute de copii ori psihopați – dar există; în fond și literatura alienaților în spitale prezintă interes, vezi Alain Bouvier, "Les Fous Littéraires". Nu fac artă, ci aut-artă: deci cât mai urât, cât mai neplăcut pentru lume... Aplic axioma: totul este artă (sau totul nu este artă!). Sunt unii, mai tineri iviți, sau mai în vârstă, care au impresia ca dețin monopol asupra culturii: că numai gusturile/ideile lor contează - uită că arta/literele sunt subiective, complexe în formă și conținut, multi-stilistice, iar criticul sau poetul/pictorul X nu este buricul pământului încât toată lumea trebuie să scrie pe placul lui. Eu îmi propun uneori să scriu împotriva placului cuiva, de pildă al lui Mircea sau al lui Mugur - nu vă supărați, comentam

fenomenul de (aut)artă. Deci, așa neglijent, neartistic cum sunt experimentele-mi artistice, așa le las! Ionesco zicea că, în momentul când nu ne mai jucăm, am murit spiritual.

Nu-i vorba de "Fleurs du mal" (Baudelaire) sau "Flori de mucigai" (Arghezi), adică înfrumusețare a urâtului, ci de urâțire a frumosului. Manifestul "Ultra-Modernism?" este crezul meu aut-artistic (ca un mare nespecialist în artă), iar semnul întrebării este mai mult al mirării! Ce-ar urma după post-modernism? E. Simion propunea post-post-modernism, îmi sună redundant cumva, sau ca-ntr-o dublă negație – care se anulează reciproc.

Am menționat că "Outer-Art" [care înseamnă ne-artă, ex(tra)-artă, experiment, artă dincolo de artă] reprezintă paradoxism în creația artistică: mângălituri, suprapuneri picturale, hibridi de picturi+colaje, pictat pe ciorne cu formule matematice, etc.

Odată, eram la baie și-aveam hemoragie nazală – asta-i boala mea... sănătoasă de când eram copil; am luat o hârtie să nu murdăresc pe jos, și sângele picura și se prelingea pe coală; au ieșit niște râuri și pete roșii parcă aduse din pensulă, și-mi chiar plăcea cum se formau imagini pictate cu nasul... Am început apoi să-mi mișc nasul într-o parte și alta să desenez și alte forme. Și totul mă liniștea...

Ciclul de “Extra-Flori” l-am ‘pictat’ cu... ața; iar, când s-a vărsat oja nevestei – și-au ieșit niște floricele de toată admirația, am zis: gata, asta e pictură. ‘Ce-ai, ești nebun?’ a exclamat.

În (non)albumul doi, intitulat sugestiv “AUT-ARTĂ, cea mai proastă artă din lume!”, am colorat și cu frunze și iarbă, fiindcă-mi fusese greu să mă duc la librărie după acuarele, și-mi ardea atunci momentan să (non)pictez - până nu se răcea hobby-ul!

Acum m-ar atrage arta fractală, figură în figură în figură..., și arta matematică: ați văzut cum sunt reprezentate curbele și suprafețele în 3D? Ca niște plase de cuvinte (subcurbe de nivel) care să redea contururile: idei spațiale. Tot aici, iluziile optice ale lui Ecker mă încântă.

Dar, Opera se explică și mai degrabă nu se explică, măcar nu de către autor, fiindcă se demistifică, intră în trivial. Nu mai mă-mpingeți diavolește în păcat.

Vroiam să vă spun și că nu trebuie să vă forțați, ori să vă simțiți obligați să-mi luați vreun interviu. Mai ales că Mircea spusese că n-aveați nimic să mă-ntrebați (!)

...Relațiile mele cu Asaltul se tensionează, și asta e foarte bine, să iasă scânteii. La atac, Mugur!

MG:

...Din toată inima, dar – la lungimea răspunsurilor tale cred că nu se va putea bănuși decât printre rânduri cum mișcăm din sprâncene le cele spuse de tine. ...Mda, interesant... Apropo, e și asta un cuvânt la modă, cred că deja se predă la cursurile de estetică, pentru că e o achiziție de limbaj importantă, *interesant*-ul... Sunt o grămadă de lucruri pe care nu le mai poți încadra astăzi în vechile categorii calofile... Așa că ce și-a spus lumea, decât să dăm cu parul să părem retrograzi și apoi să se descopere iar că a fost o atitudine lipsită de viziune mai bine dăm din cap într-o mișcare diagonală –nici aprobator nici cîrîitor - și spunem că e interesant... Dar hai să îndrăznim să dăm măcar cu radiera! Ce înseamnă de fapt avangardă? Dacă urmărești cu atenție ce mișcă prin lumea asta (e suficient să zăbovești câteva zile prin atelierelor “lupilor tineri” din părțile noastre...) o să rămîi surprins cât de multă lume se-nghesuie să “inventeze” ceva, orice, câte un mic scandal sau o ieșire din normă, în fapt – să-și scrie propriul personaj într-o listă de zgomote contemporane cu aere (non)culturale... Am avut sute de conversații plictisitoare cu unii și cu alții și concluziile lor se rezumau la “s-a mai făcut asta”, “asta nu s-a mai făcut”... Uneori te cretinizezi numai stînd să urmărești goana asta a fiecăruia de a aduce o chestie în plus - uneori o hașură mai strîmbă, alteori un amestec de stiluri (eu numesc asta *necrocultură*) tehnici, concepte și... cam atât.... Te-ai gândit vreodată la rictusul condescendent al celorlalți “experimentalști” cînd vorbești despre (aut-)artă? Ești sigur că se poate aduce

programatic ceva nou în artă sau literatură? Eu am senzația că am întâlnit printr-o mulțime de ateliere lucrurile despre care vorbești! Nu vreau să invalidez demersul tău (aut-)artistic ca vector al unei experiențe intime, incontestabile ca nivel propriu de conștiință! Cât însă din discursul tău teoretic poate obiectiva, la nivel de sistem, ceea ce propui? Dacă gesturile tale, ca fructe ale unei minți nepervertite de un sistem de învățământ vocațional, pot fi interpretate ca fiind autentice, necarieriste, te-așezi, cum spuneam, în linia Artei brute, chiar când spui că asta, în final, e un hobby pt. tine. Ceea ce te scoate în afara acestei zone este excesul de conștiință artistică (ai voie să zâmbești sau să înjuri...). Ai împins spre sistem și “ți-ai însușit” teorii și lucruri ce, foarte posibil, nici nu îți pot aparține! Îmi imaginez, de pildă, ce pumn între dinți aș primi de la un amic de-al meu (nu spun nume, persoană importantă!) ce a umplut deja un pod cu experimente de genul celor evocate de tine (și încă ceva pe de-asupra!) dacă i-aș spune că pastîșează (aut-)arta lui Smarandache! El vrea să se simtă la fel de sigur și personal în ceea ce îndrăznește să construiască – și primii pumni în figură pe care îi încasează acești tineri, pe băncile școlii, vin din partea celor care le reamintesc că asta s-a mai făcut cândva, că nimic nu e nou sub soare. Deci, sigur, nu te oprește nimeni să îți dezvolți un program personal de prospectare a unor forme noi de expresie și realizare artistică... Dar când te poți opri să înfigi steagul spunând că lumea aceea nouă îți aparține? Nu riști să redescoperi oul lui Columb? În ce măsură poate cineva să îndrăznească să genereze concepte largi în urma unor demersuri ce țin, pînă la urmă, de intimitatea creației, de individuație? Și cine îi poate omologa demersul?

FS

La o multi-întrebare de-o pagină ar trebui să răspund în... două cuvinte!

Interesant-ul este încărcat de gesturi aprobatoare, dezaprobatore, și indecise – ca în logica neutrosifică: un triplet. Ceea ce-i normal, conform cu viața; adică obiectul creației nu-i fie alb fie negru, ci în nuanțe. “Opera este un corp viu, reinterpretabil” (E. Negrici, “Expresivitatea involuntară”). Depinde de sfera de refracție prin care-l privești și gândești, de timp și spațiu, de alți parametri ascunși.

Cazna de-a inventa merită toată atenția. În fond, avangarda asta presupune: noul în formă și/sau conținut. Dacă trăim obsedați că “asta s-a mai făcut”, ne vom autoinhiba.

Nihil novi sub sole, păi atunci nu mai mă joc! Hai, dacă nu mai e nimic nou sub soare, să stăm cu mâinile încrucișate! Să nu mai creem.

Totuși, cum îmi scriai într-un e-mail, nu este suficient numai *obiectul artistic ori literar*, ci și *teoretizarea* acestuia – ‘atitudinea’, spuneai tu. Trebuie să

demonstrezi prin manifeste, programe, comparații că ai ceva deosebit de adăugat în patrimoniul creației. Să arăți că ești conștient de noutate și să convingi.

Pe urmă, dacă e pe-așa, nu există originalitate. Scurt pe doi! Nici Eminescu n-a fost primul romantic (Hölderlin mai devreme), Ion Barbu a preluat (h)ermetismul din Occident, postmoderniștii s-au tras din *Beat Generation* (1950-60) (Ginsberg, Cummings, etc.) sau Gertrude Stein, ori din *le nouveau roman* francez (Alain Robbe-Grillet, Marguerite Duras, etc.), sau din grupul parizian Oulipo (Ouvroir de Littérature Potentielle) (Pérec, Queneau, François Le Lionnais – ultimii și matematicieni; Le Lionnais mi-a expediat și-o scrisoare, cu o lună - două pân' la trecerea lui în neființă, pe când profesam în Maroc).

Ce, a mai excelat careva în experimentele lui Joyce ("Ulysse", "Finnegans Wake")?

Știi, eu mai cred în ceva: că nimeni nu-i unic (într-un anumit fel), dar și că fiecare e unic (în alt fel: spiritul, personalitatea este ca amprente de la mâini).

Deci, și Eminescu este original în genialitatea lui, inegalabilă, și Barbu aduce un aer proaspăt în literatura română, precum și poezia semiotică a postmoderniștilor români are valențele sale (Emilia Parpală-Afana).

E bine dacă vrei să invalidezi discursul meu, fiindcă poate reușești să mă scoți din sărite, și-atunci creez mai cu furie!

Când te-apuci să faci avangardă, îți asumi toate riscurile: jicnirea unui Mircea, condescența unui Mugur, ignoranța Alui nea Gheorghe.

Orice avangardă șochează și provoacă repulsie la început, este apoi acceptată de voie de nevoie, se transformă în tradiție cu timpul, și sfârșește prin banalizare și plafonare (odată cu epigonizarea ei).

Acum, dacă spui cuiva că e dadaist, îl depreciezi...

Literatura se lărgeste prin elemente neliterare, arta prin elemente neartistice – pe care și le încorporează și digeră. Uite Sculptura Tehnică (sintagmă ciudată, nu?) americană: un Alexander Calder cu hibridi tehnico-artistici: "Rama albă" (1934) formată din sârme, lemn, hârtie (!), și... un motor – pentru a transforma-o într-o *sculptură cinetică*.

Venind din afară poți aduce elemente surpriză, decât stând în interior. Ca la un *brain storm*, unde persoane total straine de un subiect/proiect sunt puse să-și dea cu parerea... Curios și foarte neașteptat, nu-i așa? Fiindcă cei în sistem sunt încorsetați de niște preconcepții din care nu pot ieși, pe când ceilalți sunt liberi deoarece nu le cunosc (!) Atenție, această procedură se aplică și în știință!

Apropo de *necrocultura* pe care o aminteai.

Vasile Conta, în tezele sale, susținea că e probabilitate mai mare să se nască urmași viguroși din încrucișări cât mai neînrudite, referindu-se la partea biologică, ca urmare amestecul extrem de populație, ca într-un creuzet, în America a transformat-o în cel mai puternic și dezvoltat stat. Eu cred ca tezele sale se pot extinde și în domeniile literar, artistic, științific.

Ce vreau să demonstrez: că “intruziunea” unui nepictor și negrafician ca mine, căruia nu i-a plăcut niciodată să picteze ori deseneze, poate aduce altfel de elemente în artă - în comparație cu un artist format ca tine. Cândva, poate tu vei ajunge un ‘mare artist’, iar eu un ‘mare non-artist’, *okay dock?*

Avantajul meu este că-s netaalentat la pictură și necritic de artă, de aceea aut-arta mea devine mai pregnantă (a se citi “mai rea”, în sens pozitiv, mai ne-artă) decât a colegului tău. Când m-apuc să fac ceva, iese altceva. Pictura, la care nu mă pricep, și recent fotografia (mă refer la cea experimentală, plus colajele) mă intrigă, mă răscolesc. În ce mă privește, n-am avut și nu voi avea niciodată o expoziție plastică... poate antiplastică...

Apoi, se-ntâmplă și chestiuni care apar simultan.

Dacă Jerome K. Jerome, cu umorul său britanic, publica “Arta de a nu scrie un roman”, hai să-l extindem la *arta de a nu face artă*, care reprezintă *Outer-Art*.

Într-un eseu (“Biografia ideii de literatură”) clar, curgând limpede, și atrăgând la lectură, publicat pe prima pagină a “Mozaicului” craiovean, Adrian Marino vorbea de ‘aliteratură’, ‘nonliteratură’, și ‘antiliteratură’: “Pe de o parte, nimic nu e literatură. Pe de alta, totul este sau poate fi literatură. Notiunea de gen literar dispare”. [Nu-s de acord cu el că nonliteratura este imposibilă.] În vreme ce Serban Andronescu le numea “contracultură”. Pronostichez că acestea vor deveni, cu timpul, forme de literatură (interiorul își asumă exteriorul).

Nu poți spune că mi-aș fi însușit teorii și lucruri ce nu-mi aparțineau ci, dimpotrivă, am mers pe dos: *am contrazis* teorii și lucruri care mă frământau. Când majoritatea îndeplinea o directivă (politică, socială, artistică), eu exploram inversul. {*Don't go with the crowd* (nu te asimila mulțimii).} Deoarece trăisem în epoca comunistă, și eram foarte circumspect la orice suna oficial. Unde-i criticul ăla, bursier Herder, care să mă sfătuiască cum să scriu, că mi-ar făcea o plăcere infinită să-i mă manifest în sens opus (mi-amintesc cum Răducanu, portarul, declara înaintea Campionatului Mondial de Fotbal, din Mexic, în 1970, că ar vrea să-i dea mingea pe la spate în fața lui Pelle).

Citeam cu interes cărți *how to* privind scrisul, dar nu pentru a le urma, ci pentru a investiga exact contrariul. Citeam cu interes despre curente literare și artistice, dar nu pentru a le urma, ci pentru a investiga exact contrariul. Culmea e că am uitat de limite, și-am trecut pragul la matematică, iar de curând la fizică - atrăgând, la rândul-mi, oprobiul altora (!)

Vroiam totuși o *negare pozitivă*, nu neapărat distrugere – precum dadaismul și lettrismul. Îmi surâdea să-i pun față în față pe oamenii de cultură (și știință chiar, de pildă în fizică - unde-s mai multe ipoteze contradictorii) cu idei opuse (mai ales că fiecare ‘demonstra’ că el are dreptate; și-ntr-adevăr, toți aveau dreptate și erau falși în mod simultan!), un fel de *philosophia perennis*. Am și un articol în curs de publicare, numit: “Neutrosophy, a New Branch of Philosophy”.

pARadOXisMul (scrierea pe dos, scrierea dinafara scrierii; artă pe dos, artă dinafara artei) ar fi

ca un dreptaci care scrie cu mâna stângă, ori ca un pictor care nu-și poate controla pensula.

Spre deosebire de celelalte curente, care au murit, paradoxismul va exista permanent sub diverse forme, deoarece este în firea omului și-a naturii: întotdeauna vor exista procedee, metode, stiluri, aforisme, metafore, teorii *opuse și adevărate simultan*.

Și ce vreți voi de la mine: să mă dau de-a bush-ilea în artă tocmai acum?

La început v-am rugat cu frumosul (în artă), pînă m-ați făcut mai tîrziu să vă rog cu urâtul (tot în artă). Nu suntem în epoca victoriană. Se poartă în aut-artă o de-picturalizare, o de-sculpturalizare, iar în literatură de-literaturizare - mergând pînă la înstrăinarea artisticului și literarului altor domenii epistemologice.

Nu accept nici să scriu cărți repetitive cu nemiluita (vreau să zic în același stil), precum Mihai Beniuc de pildă (cu excepția “Mărului” său “de lângă drum”).

Păi, hai să vă întreb eu acum: după dadaism, de ce-a mai fost nevoie de lettrism? Primul făcea distrucții la nivel de cuvinte, celălalt la nivel de foneme/litere.

De ce mai era nevoie de Teatrul Absurd al lui Ionesco – nu era o formă de dadaism?

Ori, de ce Teatrul Crud al lui Arrabal (care tăia în mod real găște vii pe scenă - mă gândesc ce-ar fi zis cei cu drepturile animalelor din America?)?

Ori manifestele lui Ozenfant (pictor) și Le Corbusier (arhitect) din 1918: ei încercau desprinderea de cubism în așa numitul “purism”. De ce? Pentru că se plictisiseră de același stil, epuizaseră sursele de inspirație. N-o să mâncăm mereu iahnie de fasole ori postmodernism!

Ce, nu se mai făcuse dadaism înainte de Tzara, Marcel Iancu, Hugo Ball, Richard Huelsenbeck, Jean (Hans) Arp, Hans Richter? Texte incongruente existau din Evul Mediu, dar nu li se dăduseră o interpretare destructivă, anti, o conștientizare.

Nu existau scrieri naturaliste înainte de Zola? (Cel puțin în corespondența privată între anonimi, nepublicată.)

Obiectul artei sau literaturii existase în diverse forme înaintea inițiatorilor, dar teoretizarea și conștientizarea lui nu. Poate de aceea Van Gogh devine mai intrigant: scrisorile sale către frate-său Theo sunt devastatoare, dar și parte a teoriei artei: “încerc să exagerez esențialul și să las restul vag”; “în loc să reproduc exact ce văd în fața ochilor, folosesc culorile mai arbitrar”.

Mișcările se fac prin teoretizarea unor critici sau ale artiștilor/scriitorilor înșiși. Altfel ar putea trece imperceptibile la public. Uite, în literatura română, există Școala de la Târgoviște (M. H. Simionescu, Radu Petrescu, Costache Olăreanu, Tudor Popa, etc.); nu consider că sunt așa diferiți de alții, dar s-au găsit unii care au “demonstrat” (I. Buzera, etc.)...

Impresionismul (1863) a rezultat dintr-o deviere a realismului (vezi Manet, care expusese la ‘Salonul Refuzaților!’): scăderea clarității, încețoșarea imaginii și a conturilor (Renoir, Monet, Pissaro, Bazille, Sisley). Nu se deosebea la început mult de realism, iar primii impresioniști nici nu știau că fac impresionism! Cine l-a denumit? Păi, un critic (Louis Leroy)!

‘Dispariția’ progresivă a formei (Seurat, C.Jzanne, Signac) a dat naștere post-impresionismului. Cine l-a denumit? Tot un critic (Roger Fry)!

Pe urmă, și-au șoptit atunci în barbă artiștii: hai să lucrăm și la conținut, să găsim noi principii de sintetizare. Și-au format simbolismul (Moreau, Chavannes, Redon, Gauguin).

Multe avangarde s-au impus prin scandal – pentru că se opuneau vechii ordini artistice. Un curent apărea ca o reacție împotriva altuia: “Doar cel ce înnoiește rămâne fidel” (Nietzsche).

Pascin, pictor bulgar la Paris, s-a sinucis (1930) chiar în ziua deschiderii unei mari expoziții a sa – deci artiștii încearcă imposibilul, recurg la gesturi disperate deseori, pentru a fi luați în seamă.

Van Gogh și-a tăiat urechea și-a trimis-o în plic logodnicei lui, fiindcă aceasta afirmase că admira cel mai mult la el... urechea-i!

Iar, pentru a-l semi-parafraza pe Brassai, fotograf ungar din Transilvania, spun că “încerc să inventez și imaginez imposibilul în artă”, *okay?*

Înca din 1980, odată cu paradoxismul, m-au interesat curente/avangardele în literatură și artă. Există mult mai multe "isme", unele puțin pregnante - poate de aceea necunoscute, ori probabil din cauza locului neinternațional al manifestării (asta ca să fiu în asentimentul lui Ara Ghemigian).

De fiecare dată încercam să văd distincția între curente/avangarde, și ce anume determinase noua întorsătură de lucruri în lumea artistică (în afara vanității

creatorilor!).

De pildă, în 1993 am fost invitat la niște conferințe despre paradoxism în Brazilia (mi-a plăcut exotismul acestei țări, fructele lor ciudate; m-am întâlnit și cu ambasadorul României, care-mi zicea "măi, oltene..."), și-acolo am luat cunoștință de experimentele brazilienilor.

Unele avangarde și denumiri apar din întâmplare, purtând chiar nume improprii. Altele țin de propagandă [mă enervează și pe mine abundența de nume occidentale (ori lansate datorită Occidentului) în artă].

Dacă faci o chestie la New York se aude mai tare ca de la București, și analog: de la București se aude mai tare decât de la Rm. Vâlcea!

Și totuși, începe să se simtă și un policentrism artistic - și asta e șansa tuturor, iar Arta Electronică dă speranțe tuturor (dar și aici intervine o selecție: informaticienii devin favorizați). În State, meseria de *software engineer* este considerată cea mai populară, cautată, și bine platită.

La Artă Electronică sunt refractari vârstnicii - unora le e parcă frică să pună mâna pe computer!, dar atractivă tinerilor.

Deci Arta Electronică este viitorul.

Întrebați scriitori/artiști consacrați și trecuți de vreo 50 ani din România, ei nici măcar nu au un e-mail! Vă vor vorbi și cu dispreț despre informatică - de pildă că diminuează artisticul, vulgarizându-l.

[Uite cum știința, tehnologia influențează totul: societatea, comunicațiile.]

Cred că noi suporturi pentru artă și literatură vor influența creația (în prezent la modă este suportul electronic).

Granița dintre curentele literare nu e precisă. Un cubism, cu formele sale colțoase, însă ceva mai potolit, e numit purism. Ba între cubism și futurism s-a format cubo-futurismul.

Ori altul: fovismo-cubismul (Delauney).

Non idem est si duo dicunt idem = de multe ori ceva miroase a muscă dar, de fapt, sună a brânză!

Ce mare diferență între suprarealismul organic al lui Miró și reziduurile lui Picasso?

Prin anii '60 Yves Klein organiza o expoziție numită "le vide" (americani au tradus prin "nothingness": nimicul). Plus felul lui Yves de-a picta "antropometricele" albastrii pe nuduri rostogolite.

Avangarda în America este considerată "underground" (subterană, dedesubtă).

Recent Hugh Fox a editat 34 de scriitori de avangardă în “The Living Anthology: A Prose Anthology”, 2000, în care consideră că acești scriitori avangardiști au fost marginalizați.

Am avut ‘schimburi de experiență’ cu avangardiști americani, precum Stanley Berne (mi-a expediat volumul său de proză, cu dedicație, “At One with Birds”) și Arlene Zekowski (ultima a publicat o carte în 1999 intitulată “Împotriva dispariției literaturii”) din Santa Fe.

Mărturisesc că agreez kitsch-ul, fiindcă în grupurile de discuții [nadir_latent] și [fotomagazin] pe internet, la care sunteți ‘listași’ (cuvânt nou pentru mine, nostim și ridicol) toți se exprimau împotriva-i – iar mie îmi place să mă opun majorității; și anti-calofilia. Diferența dintre artistic și neartistic este ambiguă, vagă, ba chiar trecând la arta contemporană putem spune că ‘există, dar lipsește cu desăvârșire’!

Nu vreau să respect Teoria Obiectelor Spațiale a lui Cézanne, nici Teoria Culoarelor lui Chevreul.

Chestia care mi-ai spus-o cu Marin Mincu, “poezia e cel mai greu de scris fiindcă se scrie cel mai ușor”, s-o generalizăm la: ‘pictura o face ușor cel care nu știe să picteze’ - adică eu (!)

Mutații și mutații vor fi continuu în litere, artă, știință (aici mă gândesc la logicile moderne: intuizionistică, paraconsistentă, fuzzy, neutrosifică).

Părea, spre sfârșitul secolului XIX, că în fizică se descoperise totul – mai rămâneau mici goluri de umplut pe ici și colo. Dar, odată cu descoperirea microcosmosului atomic, fizica cuantică, multe principii clasice s-au dat peste cap și-un nou câmp de cercetare se deschidea. Determinismul a fost infirmat – vezi mișcarea browniană. Etc. Se zguduia tradiționalismul științific din temelii...

Ce părere aveți de cântece de muzică populară românească interpretate cu texte englezești? Discutând cu prietenul Șerban Nereju (Necula), în lagărul de refugiați politici din Istanbul, i s-a părut foarte șic, iar când a emigrat în Australia a pus-o în aplicare și-a scos un CD, transmis și la un post de radio din Sydney.

Privind Oul lui Columb: da, însă contează și cine are curajul sau nebunia să-și expună “(aut-)arta lui Smarandache” {prin definiții (gen proxim + diferență specifică), teorii, manifeste, delimitări de alte avangarde, în afara obiectului artistic – și acela necesar ca exemplu}, iar eu mi-am asumat acest risc. Mulți or să zică: “Ăă, așa ceva puteam face și noi...”. Păi de ce n-ați făcut?!

Domnii mei, eu vă trimit avangardă, dar să nu vă mai supărați pe mine.

V-ați gândit să pictați, fotografiați, și sculptați subconștientul?

Și, fiindcă văd că nu ai intitulat interviul "Un oltean (de) dat dracu!", cum mi-era frică, ci "o nouă (dez)ordine culturală" – aha, mai la subiect -, să vedem ce zic economiștii referitor la (dez)ordine/(dez)echilibre:

Leon Walras vorbește despre un "echilibru stabil" (în economie, desigur, el nu se înămoleşte ca mine prin umanistică) – dar ne permitem să-i transpunem conceptul în lumea artelor și literelor;

Keynes descrie o "economie a dezechilibrului" – noi înlocuim 'economie' prin 'artă'/literatură';

Anghel Rugină introduce o Tabelă Orientativă, prin care afirmă că un sistem (economic, dar poate fi și artistic) are un procent de echilibru și altul de dezechilibru;

Hai să mergem mai departe, considerând că "sistemul este neutrosific", adică are un procent de echilibru, altul de dezechilibru, și altul nedeterminat.

Cam asta se întâmplă și-n artă/literatură: un curent artistic/literar este ca un sistem, stabil la început. Apoi se dezechilibrează - factori interni și externi 'ajută' - adică artiștii/scriitorii devin eretici și dezertează din mișcare. Și acest curent este înlocuit de altul, în care se mai simt influențe din precedentul.

Dar, întotdeauna, vor fi manifestări PRO și CONTRA acestui curent (de exemplu a paradoxismului), și asta-i Tabela lui Rugină iar, mai general, ca la vot: vor exista, pe lângă aceste manifestări, și atitudini indiferente (NEUTRE), și-am dat în logica neutrosifică pe care n-o suferă Mircea.

MG:

Eu am luat foarte serios ceea ce spuneai tu mai sus despre "desenul acela cu sânge",
oricât de amuzantă ar fi această istorioară în ansamblul ei.

FS:

Este perfectul adevăr. Și nu e deloc amuzant... Soția mi-e martoră; ea zicea că eu am ciclu... pe nas! Fiul cel mare, Mihai, acum student la Universitatea din Arizona, are aceeași sensibilitate ca mine – din păcate... Apoi, acest sânge îmi curge aproape zilnic, uneori și de două ori pe zi, de pildă când cineva mă enervează, ori un lucru mă obsedează ori stresează la maxim - așa se descarcă organismul meu. Am fost la doctor de nenumărate ori: în România, în Maroc - unde eram profesor cooperant predând matematicile în franceză, apoi în America. Toți spuneau că... n-am nimic! M-au cauterizat (ars în nări venele de

sânge), m-au operat (de-gea-ba) că aş fi avut sinuzită maxilară, mama plângea - sunt unicul fiu -, până când doctorul Grigorescu de la Spitalul Judeţean din Craiova i-a spus că hemoragia se porneşte pe cale nervoasă.

Dup-aia, el a mai adaugat către mama... "Las' că e bine, fiindcă dacă sângele ar curge în interior băiatul ar avea complicaţii, ar putea şi muri" - eram student în anul I sau II; fusesem internat două săptămâni în spital. Dar așa mă uşurez... Emigrat în America, am călcat şi aici pe la feluriti doctori. Toată lumea că... n-am nimic. Păi, *mister*-ilor, şi-atunci de ce-mi curge așa des sânge din nas, uneori mă podideşte fără să m-ating deloc.

Unii au afirmat că am prea mult sânge, alt doctor mi-a zis din nou că... e bine. Şi ştii de ce? Fiindcă, argumenta el, sângele se înnoieşte singur - organismul trebuie să substituie mereu sângele vechi scurs cu sânge nou produs (nu mai este nevoie să fac schimbare de sânge - cum se zvonea de pildă privind Gică Petrescu, cântăreţul), şi de aceea arăt mai tânăr: la peste 40 de ani de vreo 30. Deci, tot răul spre bine.

Şi, ţinând hartia sub nas, ca să nu curgă pe covoare şi chiuvetă, ce mi-a venit: hai să-mi transform defectul într-o virtute. Pictatul cu sânge. Eu nu am pictat cu sângele meu în mod metaforic - așa cum declamă că scriu poezii înflăcăraţi şi preinşi patriotici - ci în sens propriu, real. Înţelegi? Sânge-sânge!

MG:

Păi nu am spus chiar așa. Marin Mincu, într-o şedinţă a Cenaclului de Marţi, apostrofase o jună "poetesă", ori "textieră" ce turna cu nemiluita fraze calofile: "fetiţo, a scrie poezie e, poate, cel mai greu lucru din lume! Tocmai pentru că pare așa de simplu!" Nu ştiu dacă e fericit exemplul acesta, e greu să-l citezi pe Marin Mincu în absenţa domniei sale, poate tocmai pentru că prezenţa sa nu poate fi recuperată în cuvinte; cuvintele reflectă într-o prea mică măsură înălţimea gurii ce le-a generat —şi mă simt obligat să aprind beculeţul în dreptul acestei drăgălaşe răstălmăciri... Încerci să deturnez "paradoxist" moneda cu chipul Cezarului. A ieşit cap iar tu spui că e pajură! Să-i dăm şi lui Brutus ce e al lui Brutus... Leonardo scria prin *Tratatul său de pictură* că artistul nu trebuie să se ferească de opinia vulgului, pt. că, deşi sunt rari cei ce pot "aşeza" o imagine izbutită pe pânză, oricine poate aprecia dacă un nas e bine proporţionat sau dacă artistul l-a aşezat aiurea pe chip. (Nici el n-a spus, însă, că a picta e un lucru la fel de facil ca "lectura" unei imagini...) Dar şi asta ţine de un context bine precizat, de înălţimea precisă a unei gurii! Mă-ndoiesc că merită să căutăm şi aici ombilicul unei axiome paradoxiste... (Sunt chiar indispus că-mi revine rolul stupid de-a veni mereu cu radiera în mâini!). Deci, pe de o parte, "(aut-)arta" este întreg spaţiul descris în afara frontierelor actuale (oficiale) ale artei. Nu ştiu de ce, tu plasezi aici şi teritoriile deja anexate conceptual, aproape canonizate... În fine... O parte din aceasta felie de hartă revenea, deja, artei brute, de pildă... Dar dacă (aut)arta e pretutindeni, (aut)artist este doar posesorul unui nivel de conştiinţă specific. Nu? Când Dubuffet lărgea frontiera, exalta arta brută exact pentru personajele cu un nivel de conştiinţă neconsolidată, neinstituţionalizată, neperversită de teorii şi

concepte... Tu introduci, mai întâi, algoritmul democratic – “totul este artă, deci și aut-artă!” (amintind de jocul acela celebru de idei – “*nu crezi in Dumnezeu –deci ateismul e religia dumitale*”) – dar asta numai pentru a introduce “în lumea bună” un outsider. Odată făcute prezentările, musafirul dumitale rămîne în pragul ușii și spune, hlizindu-se către cei dinlăuntru “*de-aici de unde mă aflu mi se pare că dvs. sunteți cei de afară... În timp ce eu sunt la fel de înlăuntru pe cât sunt de afară!*...”

În fapt, oricît s-ar deplasa lumea în jurul tău, pragul despre care vorbești va fi de netrecut pentru că este trasat de propriul tău personaj, se mișcă odată cu personajul! Ești singurul care își poate permite să nege sau să anexeze, după propriul său chef, să decidă ce stă în stînga sau în dreapta. Paradoxul, atunci, se aplică doar individului, nu poate fi obiectivat! Când merg cu trenul metroului și aud că stația următoare are peronul pe partea stîngă se poate întâmpla ca în acel moment să stau cu spatele la cursul de mers și să cred că peronul va fi acolo unde e stînga mea! Să propovăduiesc această convingere către cei din jur e un gest înduioșător sau *interesant* ca experiență periferică, accidentală..., chiar ca sofism, însă nu se va confunda niciodată cu drumul, nu va deturna coordonate reale ale sistemului în care evoluez, căci peronul nu se va muta de cîte ori găsesc eu de cuviință să mă rotesc prin tren... La fel de simplu va fi să încerci, personal, să contrazici programatic tot ce înseamnă *know-how* artistic. În mod normal ai ajunge, în timp, la o slăbire desăvîrșită a conștiinței coordonatelor tale culturale, din moment ce înlăuntru și dinafara sunt tot un drac. Că încerci să faci vizibil un personaj, e de înțeles. Dar ca sistem - propovăduiești intangibilul! Ce poate fi proaspăt în povestea asta? Doar un aport individual de tensiune ontologică, un fel de erou romantic coafat punk... În rest, dacă pierzi din vedere faptul că singurul reper axiologic pe care-l propui este propriul tău personaj (cu teribilul său deranj...) – ai putea evalua, empatic, cum s-ar putea aplica un astfel de sistem în afara voinței și graniței pe care aceasta o trasează-n sistem? Căci, asemeni celorlalți actori ai câmpului cultural, vei fi victima propriilor tale refuzuri și îndoieli, rob al propriilor tale gusturi și obiecții- ce fac savoarea individualității elementare... Recent, de pildă, mi-ai spus de Marius Ianuș că nu scrie poezie ci face zgomote de decor. Ce-nseamnă, în același context, “a face poezie” ? Accepți să aplici axioma ta pe o arie largă sau doar contextual? Să acceptăm că Marius Ianuș refuză să scrie poezie “cultă”, gîdilătoare de urechi, astfel încît diverse categorii sociale îl expectorează alegru undeva, “*în afară*”... Și el practică astfel o (non)scriere... Poate că nici nu “știe” cum se scrie o poezie! Cine știe, de fapt, cum se scrie poezie? Cum poți evolua astfel încât permanent să te situezi în coordonate perfecte – *înăuntru, afară*, ori pe hotar? Sistemul tău propune o axiologie, poate edita o astfel de performanță? Cine o poate omologa, performanța aceasta? (Punctul de sprijin, s-a convenit cândva, ar trebui să fie *afară* pentru a răsturna Pămîntul...) Ce sistem de valori aplici când judeci faptele (non)culturale ale celorlalți? Insist să te întreb –cine și cum operează acest sistem, cum se invalidează, în raport cu acesta, alte tipuri de discursuri și de ce?

Revenind, acum, la povestea de la început... Majoritatea avem viciul oralității, uneori și al sporovăielii (in)culte... Uneori lecturăm cu aceeași frivolitate cu care

flecărim. Și putem muta aceeași frivolitate în zona semnelor pentru a ajunge la ticurile ironizate de acea frază a domnului Marin Mincu. Ajungem, deci, și la “calofilie”... Cum din primele ore ale școlii, când începem joaca cu bețele, bastonașele, amestecăm semiotica și semnificații cu caligrafia... În timp, dorința de “a scrie frumos” poate să inunde cu ușurință semnificații doar din ambiția nemăsurată de a lăsa urmele trecerii noastre zglobii printr-un decor recognoscibil... Aici tronează cu voioșie textierii sau poetesele despre care vorbeam mai devreme... Pe-aici hălăduiește jovial, partinic sau chiar arogant însuși Kitsch-ul pe care cu haz îl evocai mai devreme. Însă năravurile acestea au fost, deja, exploatate cu multă sânguință de-o seamă de mișcări revoluate ce și-au croit pîrtii gălăgioase prin zona asta minată.... Crezi că mai are haz, dincolo de prospecția individuală, reinventarea și implementarea “industrială” a unui astfel de sistem? (amintesc, la plezneală, de câteva nume de la jumătatea veacului trecut, J. Chamberlain în USA, César prin Franta ori de Grupul Independent din Londra –cu Richard Hamilton în vîrf de băț... Încă nu s-au răcit nici ăștia, crezi că lumea e atît de nerăbdătoare să își vadă clonați și rebotezați atît de curînd pușorii teribili? ...O întrebare retorică într-un borcan de chestiuni retorice...Nici nu o să se vadă...) Deci multe din isprăvile avangardei, odată epuizate, nu mai sunt ..avangardă. Au lăsat victime și epigoni, dar nu pot cunoaște aceeași intensitate, evident, ca pînă acum, adică nu la nivel de gașcă, de sistem cultural... Sunt istorii adjuocate, parafate, consumate.. Îmi amintesc că și eu, pe la 14 ani, cînd nici nu-mi tocisem încă bine stiloul Flaro cu primele texte mai răsărite, mă apucasem să încropesc manifeste “neo(necro)avangardiste” despre scrierea solemn-alandala și ridicarea la ceruri a unor struțocămile dadaistorenascentiste! Mai tîrziu am aflat că, dincolo de traumele personale ale asumării unei misiuni obscure “pe frontul” unei zone cu profil umanist existau tot atîtea individualități ce își urmau propriile lor reflexe, după tipare indescifrabile, irepetabile... Are sens să încerci a anexeză spiritual niște continente atît de îndepărtate, manipulînd niște hărți a căror actualitate e îndoielnică?... Personajul picaresc pe care-l propui are coloratură, sînge și mușchi. Cum va arăta cînd vei reuși să-l clonezi? Va ieși o armată, un regiment, o falangă?

FS:

Să vin cu pluri-răspunsuri acum, și s-o iau încet ca Dolănescu... Ce-aș putea replica la un eseu, un contra-eseu? Ne bazăm pe standarde ca să ne înțelegem reciproc, trăim într-o lume a convenționalismului. Cînd afirmi că “a ieșit cap iar eu spun că e pajură”, depinde din ce unghi privești. Dacă te uiți de sus: este cap, însă dacă mă aplec nițel și privesc de jos: este pajură. De ce să nu analizăm din toate perspectivele artistice sau ne.

Ca la o muzică de jazz: la fiecare audiere/simțire s-apară diferit; ori ca la comedia del arte, chiar dacă implicată în improvizații.

Nu toate avangardele au caracter distructiv: de pilda Pop Art – bazat pe reclame, colaje, comercial;

iar AutArta chiar încearcă să transforme în artă exteriorul ei, luând ceea ce nu e nici urât nici frumos – neutro-soficul/neutro-artisticul.

Paradoxismul, prin negare, nu distruge, ci explorează latura inversă. Nu Voltaire afirmase că legile în artă sunt făcute pentru a fi încălcate? Privind actualitatea îndoielnică sau nu: este adevărat că pe vremea dictaturii avea mai multa aderență, desi manifestul fusese oral – fiindcă eu nu puteam să public mai nimic (până și matematică îmi interzisesse Inspectoratul Școlar Dolj în revistele ce le edita) - de aceea am și... “Fugit.../ jurnal de lagăr” în Turcia.

Fondul social-politic a implicat forma paradoxistă. Iata niște idei simplificate, ne pe gustul lui Mircea:

Paradoxismul a pornit ca un protest anti-totalitar împotriva unei societăți închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor contau. Noi, ceilalți, nu puteam publica aproape nimic. Și-atunci am zis: hai să facem literatură... fără a face literatură! Să scriem... fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. ‘Zborul unei păsări’, de pildă, reprezenta un “poem natural”, care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil și perceptibil decât niște semne așternute pe hârtie, care, în fond, ar fi constituit un “poem artificial”: deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică într-o anumită măsură. ‘Mașinile uruind pe străzi’ era un “poem citadin”, ‘țăranii cosând’ un “poem semănătorist”, ‘visul cu ochi deschiși’ un “poem suprarealist”, ‘vorbirea în dodii’ un “poem dadaist”, ‘conversația în chineză pentru un necunoscător al acestei limbi’ un “poem lettrist”, ‘discuțiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe

diverse teme' un "poem postmodernist" (inter-textualism).

O clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem sonor",
"poem olfactiv", "poem gustativ", "poem tactil".

Altă clasificare în diagonala: "poem fenomen (al naturii)",
"poem stare sufletească", "poem obiect/lucru". În pictură,
sculptură analog – toate existau în natură, de-a gata.

Deci, un protest mut am făcut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicții. De ce? Pentru că
trăiam în acea societate o viață dublă: una oficială –
propagată de sistemul politic, și alta reală. În mass-media se
promulga că 'viața noastră era minunată', dar în realitate 'viața
noastră era mizerabilă'. Paradoxul în floare! Și atunci am luat
creația în deriziune, în sens invers, sincretic. Astfel s-a
născut paradoxismul. Bancurile populare, la mare vogă în
'Epoca' Ceaușescu, ca o respirație intelectuală, au fost surse
de inspirație superbe.

"Non"-ul și "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste au avut un
caracter creativ, nicidecum nihilistic (C. M. Popa). Trecerea de
la paradoxuri la paradoxism a descris-o foarte documentat Titu
Popescu într-o carte clasică asupra mișcării: "Estetica
paradoxismului" (1994). Pe când I. Soare, I. Rotaru, M. Barbu, M. N. Rusu,
Gh. Niculescu au studiat paradoxismul în opera mea literară.
N. Manolescu se exprima despre un volum de versuri al meu
că este "în răspăr".

Nu am avut un premergător care să mă fi influențat, ci m-am

inspirat din situația pe dos care exista în țară. Am pornit din politic, social, și treptat am ajuns la literatură, artă, filozofie, chiar știință.

Prin experimente bazate pe contradicții s-au adus termeni noi în literatură, artă, filozofie, știință, chiar și noi proceduri, metode, algoritmi de creație. Într-unul dintre manifeste propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretări în contra-sens ale expresiilor și clișeele lingvistice, etc.

Avangarde rezultă și prin inversarea criteriilor axiologice. Dacă în teoria măsurii (estetice) schimbăm norma?

Trebuie să fii la curent cu ce nu se scrie și ce nu se face în artă – ca să ocupi acel teren viran, să-l deștelenești...

Uite, căutarea unui nou suport de transmitere a literaturii, artei, culturii. În prezent se poartă cel electronic: nu se simte pe-aproape chiar o arta electronica? [comuniune stranie de termeni].

Ne folosim de *e-mail*, e(lectronic)-grup, e-carte.

În tragedia antică, în romanele polițiste, intriga, misterul domină; a venit Beckett, "En attendant Godot", și nici o intrigă nu mai există, iar spectatorul pieselor sale se plictisește de moarte, teatrele dau faliment jucându-le pe Beckett!

Cultura se repetă, ca și viața, dar la un nivel superior, diferit.

Romantism, neoromantism, clasicism, neoclasicism, realism, neorealism, paradoxism acum, neoparadoxism mâine. Cultura se repetă în comparare cu știința care crește exponențial.

Din fericire, știința influențează cultura, dându-i noi suporturi, noi metode și instrumente de creație. Deci, cultura nu se repetă.

Ce zici de pictura (cinetica): cu motoraș și videocasetă?

Centrul Cultural Georges Pompidou din Paris (arhitecți: Richard Rogers și Renzo Piano) arată ca un Bauhaus întors pe dos, pe care l-am vizitat în vara anului 1992, având aspectul unei... rafinării (de petrol)! Unii artiști francezi erau revoltați de această neobrazată imixiune a tehnicii în artă.

Bauhaus-ul era o mișcare germană de îmbinarea a științei cu arta în arhitectură.

Marinetti a respins trecutul, slăvind mașina (1909-10).

Umberto Boccioni, în futurismul său, a încercat să exprime noul sens de spațiu-timp, dat de Minkowski și Einstein, din fizică în pictură: "Dinamismul unui ciclist" (1913).

Arhitecții sunt oameni de știință și artiști. Sculpturile lui Helman Ferguson se compun din corpuri geometrice, precum benzi Mobius, toruri - proiectate pe calculatoare grafice după formule și algoritmi matematici .

Inginerul și arhitectul greco-francez Yanis Xenakis, născut la Brăila, a compus la Paris muzică de avangardă (voci fără cuvinte; în "Metastasis" se aude un avion cum își ia zborul!; alte compoziții urmează Legea lui Poisson a Numerelor Mari) folosind reguli din științele fizice, acuzat deci că ar fi scris muzică desensibilizată. Extravagant. Și-a fost în conflict deschis cu Pierre Boulez, compozitor și dirijor francez, contemporanul său.

Alții, prin procedee simple - precum repetiția de pildă (Reich, Gorecki), ajung la efecte speciale.

Vor fi mereu avangarde, altfel arta, literele ar muri... Experimente vechi vor reveni cu prefixul neo- ca-n spirală (neo-dada, neo-impresionism, neo-expresionism, neo-...). Chiar crezi că va dispărea noul? Sau prin combinarea avangardelor anterioare, precum *fluxus* - mai ales în reprezentarea scenică, care însemna prin anii 1960 în SUA: o parte Dada, o parte Bauhaus, și o parte Zen, bazându-se pe spontaneitate, minimalitate, poante, trucuri care provocau chiar și răni ale actorilor. Dintre astfel de artiști menționez pe japoneza Yoko Ono, văduva celebrului John Lennon, conducătorul formației Beatles.

Există și mișcări mai puțin cunoscute: Color Field Painting, Action Paint, Informal Art (care înseamnă artă fără formă), Fluxus (în performanța dramatică, 1960-70, Beuys, Paik, etc.), Arta Conceptuală (ideea primează înaintea obiectului în vizual). Transformări mai mici, transformări mai mari...

Fiindcă tot nu sunt eu artist (ci autartist), și nu am talent la pictură, și-a trebuit să mă redocumentez pentru interviul ramas neterminat cu stimabilii Mugur - reporterul sau redactorul fotomagazin - și Mircea Herder,

Arta Conceptuală apărea prin 1963, și se consacra în 1970 cu o expoziție la New York, numită sugestiv "Informație".

Trasatura dominantă era "dematerializarea artei obiective", în sensul că dispărea 'obiectul' ca principal și se impunea 'ideea'. Era un curent antiformalist - după criticul Lucy Lippard. Astfel, Joseph Kosuth posta, nici mai mult nici mai puțin, un tablou care conținea doar litere, nimic desenat, pictat, ori fotografiat: "Arta ca Idee ca Idee", 1966, în care copiase din dicționar definiția cuvântului englezesc

"painting" (și conotațiile sale). Chiar mai mult: el a declarat că toată arta este conceptuală în natură, deoarece arta există numai în funcție de concepte (atitudini, viziuni, idei).

Arta conceptuală se tragea cumva din Sculptura Minimalistă [Sol LeWitt, care afirma ca: ideea este motorul care generează arta - în sensul că după ce ai ideea (=planul/proiectul/decizia) realizării obiectului artistic, înfaptuirea lui devine mecanică, rutină], iar în fotografie arta conceptuală prezenta afișe și reclame - deci transmitea 'informație'.

Alți reprezentanți: Daniel Buren, Lawrence Weiner, Robert Barry.

Bineînțeles, ca în orice avangardă - chiar și-n paradoxism, era nevoie de conștientizare a lumii artistice asupra acestui nou stil or spirit în creație, numit Arta Conceptuală, prin eseuri și manifeste scrise de critici sau artiști (ori scriitori în alte cazuri).

Arta Conceptuală a apărut înaintea așa-zisului "postmodernism" - noțiune de fapt ambiguă, controversată de unii critici, considerată inițiată din anii '80, (postmodernism ar însemna, etimologic, "după modernism", dar fiecare epocă în parte a avut un modernism al ei, contemporanism cumva, deci postmodernismul în raport cu o epocă era modernism în raport cu altă epocă!).

Cred că se băga pe gât 'postmodernismului' tot ce ține de "experiment" și mai ales de "intertextualitate" și "transdisciplinaritate" - ori chestiunile acestea apar încă de la Baudelaire poetul (el zicea "eclectism").

Marcel Duchamp, prin obiectele sale "gata făcute", a influențat apariția Sculpturii Junk (din deseuri neutilizabile... obiecte de artă!).

Barochiștii împopotonau arta cu tot felul de floricele și brizbizuri, supremațiilor au redus-o la câteva elemente (niște linii drepte, două culori, simplitate – vezi "Dreptunghiurile", care nu erau prea dreptunghiuri, ale unui Malevich).

John Cage, cu care am avut onoarea să schimb niște epistole, muzician experimentalist american, a compus odată, la un concert, un cântec... mut! Adică, atunci când s-a anunțat titlul partiturii sale, numită 4'30" (= patru minute și treizeci de secunde), nu s-a cântat nimic în acest interval de timp. Publicul în sala era contrariat, aștepta să "înceapă" melodia... Dar, foietul și zgomotele spectatorilor au constituit ele însele... partitura!

Gurile răuvoitoare au comentat că asta a fost cea mai bună compoziție a sa (!)

Când eram în lagărul turcesc, refugiat politic, alături de sumedenie de marinari constanțeni de-ai voștri, care săreau în Bosfor, am participat la un concert simfonic dat de L'Institut d'Etudes Françaises d'Istanbul. Acolo, un cântăreț japonez, emigrat în Franța, în loc să cânte pe coarde bătea cumva primitiv în lemnul instrumentului.

Crizele artistice au rolul lor, și datorită acestora apare progresul. Dacă prăpastie n-ar fi, nu s-ar observa muntele. Nimic nu e constant ori static – în afara schimbării. Necesară!

Deci: tot răul spre bine!

Această acuză că “s-a mai făcut”, o poți arunca cu ușurință asupra oricui. Devine chiar o prejudecată. Există cineva ‘în totalitate’ original? Haida-de!

Că să fiu mai clar (ori, dimpotrivă, să confuz mai mult), deosebirea dintre Arta Brută (1945) și AutArta (1990):

a) Arta Bruta era făcută din suflet, chiar dacă de copii și alienați mintali care o făceau stângaci, încât arăta neprelucrată, necoaptă, frenetică, într-un cuvânt brută;

AutArta e făcută din rutină, obiect care nu avea la început destinația de “artistic” și aparținea unor domenii din afara artei.

b) În Arta Brută se încerca exprimarea frumosului – deși reprezentat la nivel elementar de amatori, fiecare cum se pricepea;

în AutArtă se exprima urâtul așa cum e, iar frumosul este urât; se mai relevează și neutrul (noțiune între frumos și urât).

c) Arta Brută era voită, AutArta este accidentală.

d) Arta Brută folosea ca o eliberare a subconștientului, în special pentru alienați, era ca o terapie (vezi de pildă: psiho-dramaturgia, psiho-arta, psiho-literatura); în felul acesta psihiatrului puteau studia obsesiile pacienților (chiar și ale copiilor, deseori în imposibilitatea de-a mărturisi ce-i neliniștesc), cautând diminuarea lor, deci o metoda de tratament;

AutArta folosește conștientul, planificat, organizat, direcționat spre viața reală/cotidiană/banală dar nu spre artă.

e) Deosebirea esențială constă în faptul că Arta Brută era totuși cu intenție, în sensul că subiecții desenau și pictau conștienți de acțiunea lor;

AutArta este fără intenție, de exemplu: în “Outer-Art” ‘non-desenele’ (pp. 92-96), ‘anti-desenele/ -schițele’ (108-114) la început nu au fost decât niște simple ciorne în maculatorul meu în care-mi notez sarcini cotidiene, fără nici o legătură cu arta. Abia mai târziu, răsfoind ciornele să văd ce sarcini către mine-însumi mai rămăseseră (cumpărături de făcut, încercări de demonstrări ale unor teoreme matematice pentru articole de cercetare, reparații necesare la mașina, softuri noi de învățat și încărcat pe computer, telefoane de dat, plățirea bill-urilor, notarea adreselor unor prieteni) am constatat cu uimire că unele pagini aveau o formă mai deosebită – liniile care tăiau sarcini realizate păreau vesele ca niște desene,

semnele de întrebare (la nerezolvare) îngreunau privirea... le puteam considera compoziții în... ‘arta modernă’. Tot ce e ‘deosebit’ astăzi, se numește modern! Mai sărat decât sarea (?)

Ori ‘mâzgăliturile’ (la propriu!), mai ales partea a doua, numite și “ante-artă” (atenție, nu ‘anti’) sau “post-artă” <Scribbings> [pp. 57-87] au rezultat din același maculator: pe care îmi ștersesem pensula fie pe paginile cu formule matematice ori cu însemnări – la întâmplare, fără ca la început să le fi dat vreo interpretare. Erau pur și simplu gunoaie. Multe din aceste ciorne le-am aruncat.

Nici prin gând nu-mi trecuse inițial că le-aș putea da vreo conotație (aut/non)artistică!

Spre deosebire de Sculptura Gunoi sau Asamblare, care mixau deșeuri dezagreabile într-un întreg agreabil, AutSculptura prezintă gunoiul ca, bineînțeles, gunoi! Iarăși Oul lui Columb!

AutPictura “Decorativă” este graffitiul făcut cu spray pe ziduri în California de copiii și adolescenții din ganguri pentru a face rău ori aș bate joc – poate și-o formulă de protest social.

Dincolo de filosofi există filosofie, dincolo de artiști (ca tine) există artă (neartistică făcută de mine și alții fără să-și dea seama!) – ca să mă citez cu multă... modestie.

Unii au făcut avangardă de dragul avangardei, poate din vanitate. N-ați dedus latura politică a paradoxismului? Eu așa am simțit atunci, paradoxismul s-a născut singur, nimic forțat, totul a decurs organic: în protest și dedublare. Voi n-ați simțit dictatura, doar puțin miros, erați pufoși pe-atunci, de-aceea nu ne-nțelegeți pe noi, bătrânii.

Pentru mine: el a fost o răsuflare, precum bancurile politice de-atunci care acum nu mai au căutarea și savoarea din acele timpuri. Când interzici ceva, interzisul devine mai dulce, mai misterios, în mod paradoxal ajunge să trezească interes, s-atragă.

Uneori iei lucrurile prea mot-à-mot. Sistemele în artă sunt ca niște ameobe: fără forme fixe, ci mișcătoare.

Desigur, toți suntem subiectivi, țiganul își apăra ciocanul, controlați de simțuri. Totul este îndoielnic la urma urmei.

În jurul unora, promovați de la centru, se face mai multa gălăgie – de aceea privesc cu scepticism centralismul (mostenire comunistă?) cultural românesc...

Non-poezia de-acum poate însemna poezia de mai târziu.

Te referi la “singurul reper pe care-l propui este personajul tău”, dar Dubuffet n-a format el singur un curent (numit “Arta Brută”)? În colecția sa pariziană, începută în 1945, ceilalți exponanți erau anonimi.

Și, totuși, n-ai văzut antologiile paradoxiste, într-a doua sunt cuprinși, hai să zic și eu “textieri” (în loc de non-poeti, ori experimentalisti), 100 literați de pe glob, cu scrieri în diverse limbi, iar în a treia circa 40 (cu distihuri paradoxiste până și-n chineză!).

Refuzul face parte din artă, este mai plastic, mai incitant și atractiv decât acceptul. Refuzul este mai artistic decât acceptul.

John Chamberlain este reprezentant al Artei Construcțiilor și Asamblărilor, unde nu se mai știe dacă rezultatul este o sculptură sau altceva! Cu părți dezmembrate dintr-un automobil (din nou știința și tehnica) re-membrează un ‘obiect’ (din deșeuri inutile, obiecte de artă utile cumva; din vechi se formează noul). Această procedură se aseamănă cu Junk Sculpture [un alt exemplu de imposibilitate a granițelor în arte – de unde necesitatea excesului de conștientizare publică a (non)artisticului]. Îmbină materialele diverse (metal, sfoară, lemn, etc.). Rauschenberg, de pildă, combină chiar pictura (un tablou) cu asamblarea (o pernă, un postament și suport de lemn), “Odalisk”, 1955-8.

Ori Louise Nevelson, categorisită de *asamblistă* (în lemn), dar și *invaionalistă* (Arta Mediului Înconjurător).

Folosind culori pure, armonioase, independente de natură, Robert și Sonia Delaunay au format un curent numit de ei “orfism”, în vreme ce același curent este numit de americanii Stanton Macdonald-Wright și Morgan Russell “sincronism”!

Să luăm Artei Pământului (Earth Art), sculptura a mediului înconjurător, adică la nivel mega (de câteva mii dimensiune) în comparație cu sculptura anterioară limitată în spațiu. Și această Artă a Pământului a fost posibilă tot datorită științei și tehnologiei (mașinării care permiteau aceste construcții) – de pildă “Debarcaderul în spirală”, de Robert Smithson, din 1970, care are 457,2 m. lungime, în Great Salt Lake, Utah. Tot aici trebuie amintit și bulgarul Christo (Javacheff) devenit cunoscut pentru învelirea/împachetarea (temporară numai, atât era posibil) unor insule cu țesături festive, decorative (sau măcar intenția, proiectul).

Și aici doar doi reprezentanți există – deci nu numărul persoanelor implicate într-un stil de creație dictează valoarea.

Cât despre Richard Hamilton, acesta face parte din Pop Art (1950), cultura comercială, rezultată din colaje bazate pe reclame, imixate cu nuduri, satire, ilustrații, fotografii de personalități ale zilei, benzi animate în speță din spațiul anglo-saxon – urmașă a lui Marcel Duchamp.

Nici una de mai sus nu-i apropiată AutArtei.

Arta Rococo este de fapt un Baroc târziu în artele decorative.

Am primit de la A. Rezus volumul lui Mircea Țuglea "Proezia" - eram tare curios și incitat după titlu, în special că Herr Țug(u)lea este mai reținut (a învățat de la nemți) la schimbul de comunicări contradictorii, și rămân la părerea că 'poezia' și 'proza' se contopesc într-un nou gen literar, "proezia" (asta începând cu modernistii), fericită îmbinare de noțiuni, susținând trans-disciplinaritatea. Dacă v-ar întreba cineva: care-i etimologia cuvântului, ce-ați răspunde? Poate, cândva, dicționarele de termeni literari vor trebui să-l menționeze.

Ruperea versului țuglean îmi aminteste de Cezar Baltag, neliniară, tocmai pentru a-ți ține suspansul. Versurile cu cap și coadă, puse fiecare într-o linie, monotonizează poemul, chiar îl mecanizează - mai ales în formă clasică. Și, la fel ca-n știință, neliniaritatea e mai complexă și mai în relief. Neliniaritatea înlocuiește sărăcia metaforelor în poezia contemporană a cotidianului.

Am observat la Generația `90, prelungire de la Generația `80, încercarea de nefonetizare a ortografiei românești, după modele anglofone în speță. Herr, prietenul comun, Muggur Grossu (hai să-i aplic propriu-i stil!), scria "kitschura", un optzecist spunea "hai-ku mine", etc.

Asta-i o de-banalizare a cuvintelor tocite de ani.

Pe urmă, nouăzeciștii folosesc devierea fonetică - dar receptorul trebuie să fie unul instruit, inițiat, cultivat.

Și la poeții postmoderniști germani existase o vreme când aceștia scriau cuvintele compuse [care în germană se pun într-un singur cuvânt], în mod separat, adică despărțite - ca-n majoritatea celorlalte limbi.

Iată o ușoară deviere fonetică, subtilă, surprinzătoare, din Jules Vernes, precum am găsit într-un ASALT:

"20 000 de leghe sub mări" devenea "20 000 de leghe sub nări" (Mădălin Roșioru).

Sau parafrizarea (procedeu, aș zice, paradoxist) sintagmelor clasice, ori/și populare. Numai că traducerea se ratează...

Este o 'creație pe dos', la diverse grade de întoarcere - procedeu, aș afirma din nou, paradoxist. Ia uite și: "Moșule, ce tânăr ești", ori "zicerile" care se reflectă în "contra-ziceri" (Silviu Dănciu).

Ce să mai inventeze și bietul scriitor, în această societate de consum - care se va impune și în România, țară "specializată" în imitarea modelelor străine și

ignorarea alor ei neaoșe? Societate pe care o va durea-n cot de poezie și proză și... comentarii literare.

Forțarea limbajului este împinsă la extrem în unele texte, ajungând spre ilizibilitate. Iar, cu cât discursurile sunt mai fragmentare (Dumitru Crudu), mai încâlcite până la ermetism (Ștefan Peca, "Picabo/Pinguini"), cu referiri cât mai neauzite, cu atât l-i-t-e-r-a-t-u-l eSTe konsyderat may mOdeRn. Se appellează IA shok shi skandall...

Scrierea, ca și programarea, neliniară atrage mulții debutanți.

Boala citatelor și auto-citatelor, aluziilor culturale - în poezie - a existat de când lumea; iar inter-textualitatea o primește ca la ea acasă.

L-aș parodia și eu pe Mircea, glăsuind 'Să rămânem cu ce n-avem'!

Surprinzător că voi, aștia tineri, v-ati americanizat mai mult ca mine, cetățeanul american - care trăiește peste ocean de zece ani de zile! Sărbătoriți "Valentine's Day", iar pe lângă mine ziua trece nebăgată în seamă.

Aniversați "Thanksgivings" nici nu știu pentru ce motiv, fiindcă indienii nu v-au dat nimic(!) - pe mine mă bucură doar că am liber de la universitate o săptămână, spre sfârșitul lui noiembrie. {Precum era 23 August pe vremea comuniștilor - și nu mă duceam la serviciu... macabră comparație.}

"*Ambiția* nemăsurată de a lăsa urmele trecerii noastre zglobii" este exactă: toți artiștii suferă de vanitate, de aceea probabil și voi îmi luați acest interviu, de aceea probabil și eu vă răspund... Cine susține contrariul este mai vanitos și ipocrit.

SCURTE ESEURI

AUT-ARTĂ

Și m-apuc eu, așa, într-o bună zi, să răsfoiesc câteva ceasloave de Istoria Artei, tipărite în America, fiindcă tot fusesem provocat... Privesc picturile, graficele, sculpturile, m-afund în (anti-)meditații. Și pe urmă nu mai mă dezlipeam de cărțoaie, ba am scris dintr-un foc și trei manifeste și antimanifeste pro și contra artei!

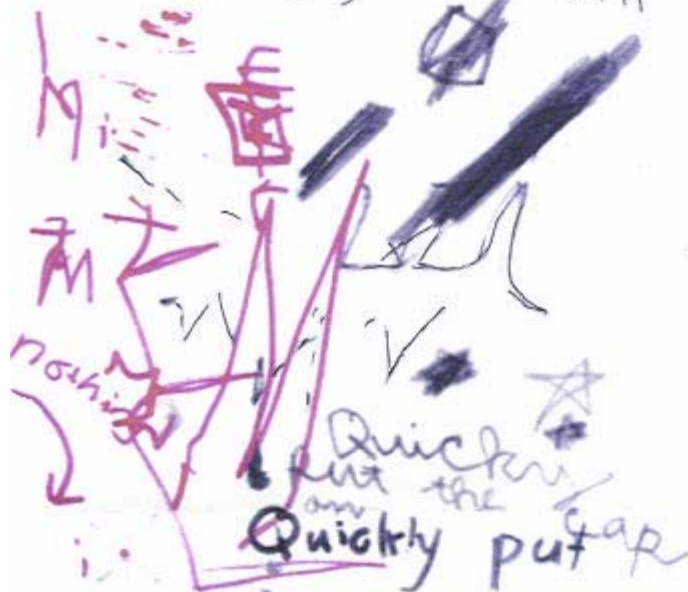
Că arta trebuie să fie frumoasă, scriu esești, trebuie să placă ochiului, să fie inteligentă... ni se explică. Etc. Numai că aiste atribute sunt subiective, și ce-ți place ție, Domnule Critic, nu-mi place mie. Dar, nu-i de mirare că mie-mi vine mereu să fac invers când îmi dă cineva sfaturi! Și-atunci, cu o ură neslăbită, mi-am șoptit în barbă: păi, dacă toată lumea noastră se dă în vânt după frumos, hai să facem și de-a-ndoaselea (!) Și uite-așa se născu **“aut-arta” (în engleză “outer-art”): care înseamnă să facem artă cât mai urâtă, cât mai proastă, cât mai greșită cu putință!** Nu mă credeți? Atunci dați o fugă la situl www.gallup.unm.edu/~smarandache/a/outer-art.htm să citiți cu urechile dv. (anti-)manifestele pentru aut-artă, adică artă în afara artei, sau vedeți mo(n)stra din pagina următoare. Am încercat să și ‘pictez’, tocmai pentru că nu mă pricep, sunt chiar anti-talent, și am căutat să scot niste creații cât mai tâââmpiteee și stuuupideee, ha ha ha!... Iată un tablou rarism mai jos, se numește “Urâtenia Artelor-Frumoase”... Nu știu cât de mult am reușit, dar mă puteți depăși Dv.? Ca la un concurs cu Bulă: care iese pe ultimul loc... câștigă!
[V-aștept (cre)ățiile aut-artistice și (anti)opiniile la adresa: smarand@unm.edu. ¡Adios!]

Bibliografie:

- 1) H. H. Arnason, *History of Modern Art / Painting / Sculpture / Architecture / Photography*, Third Edition, Revised and Updated by Daniel Wheeler, Harry N. Abrams, Inc., Publishers, New York, 744 p., 1986.
- 2) H. W. Janson, *History of Art*, Fifth Edition, Revised and Expanded by Anthony F. Janson, Harry N. Abrams, Inc., Publishers, New York, 960 p., 1995.

V/ INAZIjaybxLEFLm

$$\frac{1+2+3+4}{1+6+7} = \frac{10}{14}$$
 THE GAP

$\left[\begin{matrix} x \\ e \end{matrix} \right]$
 UGLY OF FIN-ARTS

Ab ovo

Începând din clasa a cincea, la Școala Generală din Bălcești, profesorul de matematică Ion Bălașa (un om extraordinar, căruia îi datorez dragostea pentru demonstrații), ne obliga să ne abonăm la Gazeta Matematică și să trimitem rezolvări de probleme, prin urmare din anii 1965-6 mă aflu deja cu creația *in statu nascendi*.

Am debutat jurnalistic în anul 1971, când eram elev, în revista Liceului Pedagogic din Craiova, "Naziuțe", unde activam ca redactor la rubricile de enigmistică și știință. Am publicat un careu tematic de rebus, intitulat "Păstorească", și un set de probleme propuse, distractive/recreative de matematică.

Debutul literar tot în revista "Naziuțe" l-am avut, în 1979, după ce absolvisem ca șef de promoție Facultatea de Informatică, cu poemul "Cifrele au început să vibreze", care-i o *ars gratia artis*, didactică, de trecere dinspre domeniul exact către cel umanistic.

Însă adevăratul debut în versuri s-a întâmplat în 1980, când Geo Dumitrescu, remarcabilul poet care se ocupa de începători, mi-a inserat în "Luceafarul" poeme metaforice, și-n același an revista "Orizont" din Timișoara și-a deschis porțile creațiilor mele, care mai târziu vor forma volumul de debut "Formule pentru spirit" (1981). Bănățenii mi se păreau mai deschiși, mai occidentali, față de bucureșteni.

Întrucât veneam din domeniul științei, mi-era rușine să scriu poezii și căutam să ascund preocupările mele cunoscătorilor, așa că între 1980-1984 am semnat cu pseudonimul Ovidiu Florentin - despre care puțin știu!

Ca un adevărat *opus sectile*, creația mea se întindea pe trei fronturi în mod simultan: matematică, literatură, și rebus.

Era greu de publicat în vremea aceea, trimitem plicuri pe la diverse periodice din țară și străinătate. Colaboram pe la majoritatea revistelor școlare, începând din 1979, precum Gazeta Matematică (seriile A și B), Știință și tehnică, Magazin, RMT, Octogon, etc. dar și lucrări de cercetare în Analele Universității din Timișoara, Buletinul Universității din Brașov, Buletinul Institutului Politehnic din Iași, Buletinul Institutului <Traian Vuia> din Timișoara, Revue roumaine de linguistique (București), Gaceta Matematica (Spania), American Mathematical Monthly (SUA), Crux Mathematicorum (Canada), Zentralblatt für Mathematik, Intelligencer (Germania), Omar El Khayam (Tunisia), Nieuw Archief voor Wiskunde (Olanda), etc. Plus jocuri de cuvinte în Caruselul enigmistic, Rebus. Odată, când am expediat un articol de Teoria Analitică a Numerelor în Franța, securistul de la Întreprinderea de Utilaj Greu din Craiova, unde funcționam ca analist programator la Central de Calcul, m-a chemat în cabinetul lui și m-a pus să dau declarație... Până în prezent am contribuit cu materiale la peste 200 reviste de pe glob.

Redau mai jos poemul meu de “tranziție” matematico-literară !...

Cifrele au început să vibreze

mi-am încărcat buzunarele
cu cifre și pătrate
și am vâslit hoinar
pe drumuri
la fiecare colț al liniei curbe
a vieții
aruncam cu cercuri și triunghiuri
în mulțime și ele rezonau
cu cifre am pavat șoseaua iar
sub pașii mei
au început să vibreze
când mi-am umplut plămâni
de ele
s-au convertit în litere
și am descins pe
drumul poeziei.

Un Om și-o Operă

(Aurel M. Buricea la 65 de ani)

În categoria matematicienilor poeți, alături de Omar El Khayyam (c. 1047- c. 1122, persan), Paul Valéry (1871-1945, francez), Ion Barbu – Dan Barbilian (1895 - 1961, român), Viorel Dinescu, Dumitru Mureșan, George Isac (Canada), etc. se încadrează și scriitorul Aurel M. Buricea (n. 1943 în județul Brăila).

Îi lecturasem poemele când eram în țară (înainte de 1988) și-l citasem într-un scurt eseu de-al meu - pe vremea când mă preocupau imixtiunile științei în literatură sau artă, dar și propria-mi creație lirică.

Recent, am primit volumul său de versuri „Vama din rod”, prin e-mail. Cred ca poetului nostru i se potrivește foarte bine butada lui Edgar Allan Poe: „Pentru mine poezia nu a fost un scop în sine, ci o pasiune”.

Buricea refuză ermetismul barb(il)ian, dând naștere unei lirici curgătoare și cristaline:

*din sentimente am fost dezertor
realitatea m-a-nvățat sa fiu lucid
pot lesne vama din roade s-o ucid
în orice viziune mă nasc și mor*

Slovele sale au ritm și rimă, spre deosebire de modernismul și postmodernismul în care a viețuit... {Ca o glumă, să-l amintesc pe Robert Frost, poet tradițional, care afirmase că: A scrie versuri libere este echivalent cu a juca tenis cu plasa neridicată!}

Matematica, *modus operandi* [mod de operare], și poezia *modus vivendi* [mod de viață], s-au intersectat admirabil în creația profesorului Buricea.

A publicat 13 volume de versuri, și-a colaborat la zeci de reviste literare.

Pasiunea de Dascăl și Creator

Au trecut 20 de ani de când mă rostogolesc prin exil: doi ani în lagărul de refugiați politici din Turcia (în Istanbul și Ankara), și 18 ani în America (statele Arizona și New Mexico).

Îmi amintesc de vremea când eram în țară, apoi în străinătate, și colaborez cu fervoare la revistele școlare:

A) **străine**: *American Mathematical Monthly*; *Mathematics Magazine*; *College Mathematical Journal* (SUA); *Crux Mathematicorum* (Canada); *Zentralblatt für Mathematik* (Germania; recenzent pentru Teoria Numerelor de articole în limbile română, franceză, și engleză); *Omar El Khayam* (Tunisia); *Alpha* (Germania); *Nieuw Archief voor Wiskunde* (Olanda); *Elemente der Mathematik* (Elveția); *Intelligencer* (Göttingen, Germania; etc.);

B) și mai ales **românești**:

- „Caiet 32” și „Alpha”, din Craiova, ale profesorului Nicolae Ivășchescu;
- „Caiet de informare matematică”, din Câmpina, a regretatului profesor Gane Policarp, continuată de profesoara Alina Cirișoi din Brașov;
- „Revista micilor matematicieni”, din Grințieș, Neamț, condusă de Ștefan Țifui;
- RMET („Revista Matematică a Elevilor din Timișoara”), condusă de Titu Andreescu;
- ori revistele din Rm.Vâlcea, unde prietenul și fostul coleg de liceu, Fane Smărăndoiu, era editor: „Caietul metodic al elevilor din Vâlcea”, „Pan Matematica”, „Teme și teste de matematică”;
- sau „Sfera”, din Băilești, a inimosului profesor Gabriel Tică, pe care l-am recomandat și a fost sponsorizat să asiste la o conferință NATO din Albena, Bulgaria, în 2005, unde se prezenta și Teoria Dezert-Smarandache - folosită în cibernetică, aeronautică, cercetarea militară;
- „MxM / Revistă de matematică pentru completarea manualelor școlare”, din Slatina, a profesoarei Marinela Preoteasa;
- revista „Axioma”, din Plopieni, a profesorului Gheorghe Crăciun;
- „Gamma” și apoi „Octogon”, din Săcele, județul Brașov, conduse de profesorul Mihály Bencze;
- ori „Foaie Matematică”, din Chișinău, a patriotului profesor basarabean Vasile Suceveanu;
- și altele [„Licăriri”, „Năzuințe”, „Cardinal”, „Beta”, „Matematica în Liceu”, „Matematica în Gimnaziu”, „Omega”, „Test / Admiterea în Facultate”, „Revista de Matematică din Băilești”, etc.], pe lângă clasică „Gazetă Matematică” (seriile A și B), la care s-au format mulți matematicieni români, tradusă și-n maghiară la Cluj-Napoca („Matematikai Lapok”);
- voi cita și revista de cercetare matematică a românilor din exil, editată de renumitul profesor Constantin Corduneanu, de la Universitatea din Texas,

Arlington, Statele Unite, care ținea evidența celor câteva sute de matematicieni români din afara țării.

Atâta dedicație pentru problemele și articolele de olimpiadă, de trepte, bacalaureat, admitere la facultate... Atâta frumusețe în chițibușul unor exerciții... ca la rebus!

Învățământul, în perioada comunistă, era prea teoretic, învățam multe lucruri inutile, în afară de materiile îndoctrinatoare.

Odată, când eram student la Universitatea din Craiova, am întrebat la un seminar de analiză matematică, la ce folosesc tot felul de spații abstracte care ni se predau. Mi s-a răspuns că <dezvoltă gândirea>, și-atunci m-am gândit în sine: de ce nu dezvoltă gândirea predându-ne ceva practic, cu aplicații?

Nici puțină istorie a științei nu strica, în sensul că auzeam de pildă despre „Șiruri Cauchy”, sau „Legile lui Faraday”, fără a ni se da nici o informație despre cine au fost Augustin Cauchy (1789-1857) sau Michael Faraday (1791-1867), din ce țări, când au trăit (pentru a înțelege epoca), și importanțele lor descoperiri – câteva rânduri ar fi fost de-ajuns.

Lucius Annaeus Seneca (c. 4 î.C. – 65 d.C.), gânditor latin stoic, în „Scrisorile” sale, atenționa că: *non scholae sed vitae discimus* [nu pentru școală învățăm, ci pentru viață] – ceea ce aș recomanda din inimă pentru învățământul actual românesc, mai ales în această etapă de globalizare, când competiția va fi acerbă. „Numai cel educat este liber”, mărturisea Epictet (c. 50 – c. 125 d.C.), filozof grec care fusese sclav în Roma, apoi eliberat...

Conf. univ. dr. Florentin Smarandache
Șef la Departamentul de Matematică și Științe
Universitatea New Mexico
200 College Road
Gallup, NM 87301, USA
smarand@unm.edu
www.gallup.unm.edu/~smarandache/

Prolificitatea Profesorului Bencze

Îl cunosc pe matematicianul și poetul Mihály Bencze de un sfert de veac!

Începând cu colaborarea mea la revistele sale, *Gamma* (1978 - 1989) și *Octogon Mathematical Magazine* (1993 - prezent).

În 1992 l-am vizitat la domiciliul său din Săcele, de lângă Brașov; veneam din America și doream să-u cunosc personal, nu doar prin scrisori, email-uri, sau telefoane.

Am planificat diverse proiecte comune, și-am ținut mereu legătura spirituală.

Când am "fugit" din România, în septembrie 1988, și-am așteptat aproape doi ani în lagărul de refugiați politici din Turcia viza americană de emigrare, Profesorul Bencze a fost anchetat de Securitatea din Brașov: ce informații știa despre mine...

Curios că, pe lângă activitatea sa științifică, Profesorul Bencze a publicat și literatură (mi-a trimis cu dedicație un volum de-al său de poeme în limba maghiară). Uite, aveam impresia că-n contemporaneitate doar eu, ca matematician, mai "rătăceam" prin poezie (în afara marilor clasici: Omar El Khayyam, Paul Valéry, Ion Barbu).

Activitatea sa creatoare este uimitoare: a publicat peste 700 (șapte sute !) articole de matematică, 9 cărți; redactor șef la 7 reviste de matematică dar și de literatură, membru în redacția altor 8 reviste, mentor la 8 reviste, organizator al concursului Rubik (despre Cubul Rubik) în 1980, Președinte al Asociației Științifice Wildt József din 1990, și conducător științific al editurii Fulgur din Brașov din 1993, etc.

Cred că este printre cei mai prolifici matematicieni contemporani din lume - fără exagerare.

Curriculum său *vitae* este imens!

A obținut numeroase premii naționale și internaționale pentru lucrările sale științifice, și-a participat la sute de conferințe din țară și din străinătate.

Predecesorul lui, Leonhard Euler (1707-1783), a mai publicat atât de mult: 100 de cărți.

Eu m-am simțit onorat să colaborez cu Mihály Bencze la câteva articole.

Urmează ca Profesorul Mihály Bencze să-și strângă toate articolele sale și să le publice în tomuri groase, în mod periodic - ca o adevărată *opera magna*.

11 august 2007

Aniversare Alpha

Revista “Alpha”, a micilor matematicieni, condusă de inimosul și talentatul profesor Nicolae Ivășchescu din Craiova, împlinește 10 ani de la apariția sa în noul format.

Cu câtă bucurie am primit-o și citit-o în America, această bijuterie spirituală! Am și depus exemplarele la Arhivele Bibliotecii de la Arizona State University, Tempe, unde am format o colecție românească specială, pentru a rămâne mărturie despre pasiunea elevilor români în domeniul matematicii școlare.

Septembrie 2006

Nuvele serioase în neseriozitatea lor

Iuliu Gărduş este un harnic colaborator al revistei "daneze" DORUL, editată de inimosul exilat Dan Romaşcanu la Nørresundby, în limba română, revistă de ținută grafică și artistică, având colaboratori de marcă din diaspora și din țară, precum esteticianul și memorialistul Titu Popescu, prozatorul și eseistul Marian Barbu, medievalistul Pavel Chihaia, istoricul Constantin Mareş, academicianul Paul Cernovodeanu, imagologul Eugen Denize, bizantinistul Petre S. Năsturel, arheologul Petre Diaconu, filozoful și prozatorul George V. Bumbescu, scriitorul Sorin Nicolaescu, criticul de artă Adrian-Silvan Ionescu, jurnalistul Ilie Mihalcea, poetul/eseistul/filosoful Radu Negrescu-Şuţu, profesorul Titus Bărbulescu, regretatul profesor Eugen Lozovan, etc.

Tradus în germană (o ziarista din Stuttgart este abonată special la "Dorul" ca să preia, cu voia autorului Gărduş textele, și să le traducă) și daneză, dar încă un necunoscut în România-Mamă!

Contemporaneitatea este refractară la nou, la diferit;

Gărduş trăind departe de viesparul literar, de "culturalnicii" încă prezenți, care și acum mai au impresia ca dețin pâinea și cuțitul în litere și artă, promulgând pe X, desființând pe Y după interesele lor personale, cei cu puteri încă de decizie -- de parcă aceștia ar fi zeii creației!

Ce compune nuvelistul nostru?

Proze trăsnete, de suflare scurtă și foarte scurtă (2-3-4 pagini), răsucite în sinea-le, surprinzătoare prin formă, într'un răspăr calm, deși cu mijloacele narațiunii tradiționale, dar cuprinzând un paradox ce te mână pe piste false, cu un sfârșit mai fără sfârșit, liniștit;

alteori o poantă (precum în <Călătorul Clandestin>, care nu-i deloc clandestin, ci chiar Șeful controlorilor!).

O ironie fină, reținută se degajă, și de aceea năstrușnică:

Lamurean care "se suspecta de genialitate" [<<În Umbra Statuilor>>];

sau în <<Traversând Orașul>>: "datorită noilor aparate, orice ins care se afla într'o clădire și spunea o minciună se prăbușea la pământ";

sau "Conform articolului unusprezece, aliniatul i, din Codul Penal, sunteți vinovat față de societate fiind viciat de o incultură de gradul trei. În numele legii vă arestez!";

iar în <<Mai Trăiește Hodărnău>>: (non)eroul "își pierduse nevasta și ... auzul";

sau strania 'normală' (după cum e relatată) amiciție între un om și un ... porc ce fusese gata să fie tăiat de Crăciun: care mâncau din aceeași oală, beau din aceeași sticlă, și dormeau împreună în aceeași odaie! [<Doi Prieteni>];

ori "Sămărghițan răspundea nu numai la întrebările puse directorului de alții, ci și celor pe care și le punea sieși" [<Mușcat de Câine>];

sau "- Ai ceva pentru noi? / - Am un necaz..." [<Experimentul Gandhaly>].

Alte caracteristici:

- un aer kafkian câteodată

- narațiunea se derulează lent

- misterul în cotidian

- atmosferă cehoviană -- psihologia omului obișnuit [<Alitudini>]

- parodieri: oameni care vorbeau "limbi moarte";

trecere prin "cordoane de lingviști";

bătrânul Gandhaly are 300 de doctorate și-a învățat cu 5999 de profesori!

- fiecare nuvelă este o parabolă paradoxistă, un fel de "Închidere care se deschide" -- cum zicea Noica -- și, după nișică meditație, viceversa: o deschidere care se mai închide

- bântuit de fantastic pe alocuri

- limbaj aproape comun

- patronimice specifice, curioase: Gandhaly, Bazil, pictorul Trofin Carielescu, Emilian Chelu, Peșteanu, Stela Boboc, Hodărnău, Sămărghițan, parintele Arsinte (bine ales),

Huțupan, Feldrihan, căpitanul Hopârtean, Medrea, Cotoară Ion

- toponimice: cătunul Drămboiaia, răscrucea Vama Seacă.

Cu mai puține șanse în publicarea astfelora de scrieri <acasă> -- într'o scrisoare din 6 ianuarie 1998, medieșeanul Iuliu Gărduș îmi mărturisea că încercase la Ed. Dacia din Cluj, la îndemnul

poetului Vasile Igna, în 1986, dar lectorul de carte Mircea Oprea afirmase că "asa se scrie în Occident" (deci n'avea ce cauta la noi acest stil)!

Și mă gândesc la poetul Vasile Tărățeanu cu a sa <Civilizație>:

"S'a deschis un proces / frunzelor că sunt verzi / ploii că nu cade la comandă / vântului ca-și schimbă deseori direcția", "Florilor de câmp li se confiscă averea / parfumul și culoarea / sub pretextul că au făcut conspirație", "Albinele sunt acuzate de terorism";

Ōri să mai citez câțiva poeți și prozatori paradoxști americani contemporani, cu care am intrat în contact întâmplător: Jack Crawl, Richard Geyer, Ken Elliott, John Emerson, John M. Brantingham, etc. ori francezi Jean-Claude LeRoy, ori brazilieni Douglas M. Zunino, etc.

si un alt poet paradoxist, din Rm. Vâlcea, autor de <probleme năzdrăvane> de ... matematică pentru copii: Constantin Dincă. Iată una dintre ele: "În clasă sunt 4 becuri, dintre care unul este ars. Câte becuri sunt în clasa noastră?" [Răspuns: evident, patru!] Asta-i *Aritmetica lui Făt-Frumos*,

iar povestirile de față buzduganul zmeului Gărduș -- atât par de insolite.

Iuliu Gărduş s'a născut în comuna Fărău, judeţul Alba, la 6 August 1941. A fost al şaselea din cei şapte copii la părinţi. Urmează cursurile şcolii generale din localitate, apoi timp de patru ani cursurile unor şcoli profesionale şi post-profesionale. Prestează diverse munci: mecanic, lăcătuş, şofer, laborant. De-a lungul anilor şi-a format o cultură de autodidact prin lecturi multiple. În anul 1982 în revista "Orizont" din Timişoara are loc debutul său ca scriitor, şi -- fiind remarcat -- îşi extinde colaborarea la revistele "Astra" şi "Târnava", apoi la ziarele "Tribuna Sibiului" şi "Vocea Mediaşului", "Dimineaţa" şi "21-Radical". Lucrarea publicată în Alamanahul Casei Scriitorilor din Stuttgart a fost tradusă în limba germană în 1993. Proza lui Iuliu Gărduş este preluată de ziarul "Esslinger Zeitung".

În revista "Dorul" începe să-şi publice lucrările din 1995.

S'au pronunţat, despre creaţiile sale, cronicari ai revistelor "Astra" şi "Transilvania".

Pe lângă colaborarea la diferite periodice, a mai scris un volum de proză paradoxistă şi prima parte a romanului "Pustiul insulei".

Dar, la povestiri scurte se cuvine şi o prefaţă scurtă. Deci, ce s'o mai lungim, dăm cuvântul naratorului!

Februarie 1998

La frontiera onirismului

Artur Silvestri, "Apocalypsis cum figuris / Șapte nuvele fantastice și un epilog", Centro Culturale Copto-Ortodosso, Venezia, 2005.

Scrierile lui Artur Silvestri din anii 1983-4 par vise cu ochii deschiși: încărcate de mister – așa cum stă bine unui istoric al civilizațiilor, și nebuloasă. Sunetele naturii formează fondul acestor nuvele scurte, și rustice dar mai lirice decât în creația lui Galaction. "Farmec neadevărat", "spirit muzical", "gesturi hipnotizate" în cuprinsul lor.

Autorul povestește în gând, liniștit, romantic. Predomină descrierea în defavoarea acțiunii. Multă psihologie. Personajele sunt interioarizate, enigmatice, vagi, fără nume (cu rare excepții), doar umbrele lor reliefate ca într-un teatru cu decor ambiguu.

Adevărate poeme în proză pot fi considerate, amintind romanele sud-americane și oamenii furați de viață pe apa timpului...

Vasile Voiculescu prozatorul, dar mai ales Eliade din nuvelele sale fantastice, sunt înaintașii lui Silvestri.

Un nou gen literar

Artur Silvestri, "Memoria ca un concert baroc / Vol. I: Povestiri reale și imaginare din Lumea-de-Nicăieri / Vol. II : Ofranda aproape fără grai", Carpathia Press, București, 2004-2005.

Autorul relatează, în texte cu metafore înflorind ca niște ghiocei și beneficiind de un lexic extins, întâlnirile sale cu diverși scriitori români din exil, precum Pius Servien (Piu Șerban Coculescu), George Uscătescu, Leon Negruzzi, Paul Lahovary, pictorul Ioan I. Mirea la care locuia când mergea la Paris, Traian Filip, Dinu Adameșteanu, Nicolae Baciuc, etc.

Povestirile-eseuri-memorialistică, tinzând să formeze un nou gen literar, descriu cărți și autori, re-evaluează opera lui Pius Servien - parizianul, al cărui jurnal Artur Silvestri l-a descoperit la Paris în biblioteca lui Leon Negruzzi, în sistem amănunțit, atent la gesturi și mimică, și colorate de expresii plastice și gânduri candid.

Volumul II, în același stil de eseu-memorialistic, trece în revistă locuri sfinte, evocând cu nostalgie mănăstiri din Moldova.

Voi avea ocazia să donez și aceste volume interesante, semnate de scriitor, la Biblioteca Universității Arizona din Tempe, unde am format o colecție specială cu multe publicații și documente românești - pe lângă cele străine.

Vorbe de duh

Artur Silvestri, "Vremea Seniorilor, Vol. I, Scrisori de altădată de la ierarhi și cărturari bisericești", 160 p., Carpathia Press, București, 2005.

Un epistolar depănând amintiri din anii 1984-9, sau o "carte de povățuiri" cu multe fețe bisericești mărețe pentru ortodoxia noastră, precum Patriarhul Teoctist, Nestor Vornicescu (Mitropolitul Olteniei mele), dr. Antonie Plămădeală (Mitropolitul Ardealului), Nicolae Corneanu (Mitropolitul Banatului), Epifanie Norocel (Episcopul Buzăului), Vasile Coman (Episcopul Oradei), Lucian Florea-Tomitanul (Episcopul vicar al Tomisului și Dunării de Jos), Emilian Birdaș (Episcop de Alba Iulia), Gherasim Cristea (Episcopul Râmnicului și Argeșului), Arhimandritul Vicențiu, etc.

Eseurile-povestiri ale autorului curg liniștit în tonuri melancolice, brodate de un scris minuțios ca filigramele unei bijuterii.

Artur Silvestri a scris o "carte înlăcrimată" și sfințită.

Gutenberg versus Gates

Nebunia Internetului a cuprins toată lumea! Eu, de pildă, nu mă pot dezlipi ore întregi din fața ecranului, uit chiar și de televizor... În ultima vreme citesc mai mult electronic decât pe hârtie... Asta-i boala începutului de mileniu trei! Îmi scanez cu nerăbdare cărțile în format .pdf și le pun grăbit *online* în Bibliotecă Electronică: <http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/eBooksLiterature.htm>, răspund la mesaje de dimineața până seara și nu le mai termin odată! Noroc cu computerul ăsta, care-mi ține legătura, fereastră către cer, cu prietenii din țară și de-aiurea – altfel m-aș simți izolat aici.

Da, când îmi aduc aminte, duc și dorul unei cărți tipărite frumos, pe hârtie fină, cu grafică sensibilă... Însă tehnica ne-a luat-o înainte, trebuie să ținem pasul cu softurile care se schimbă și perfecționează amețitor. **Internaționalizarea și libertatea, rapiditatea** pe care ni le dă *cyberspace*-ul ne atrag teribil – mi-amintesc epoca trecută când nu puteam publica mai nimic, când trebuiau numai aprobări de la X și Y... Macromedia ne salvează.

Așadar: după Celuloză, Electron. Și mă întreb: ce urmează, care va fi *noul support* al transmiterii și conservării informației la sfârșitul acestui mileniu?

Din păcate, odată cu apariția spațiului electronic, s-au ivit și **aceia care încearcă să controleze și manipuleze Internetul** (prin blocarea siturilor care nu le convin, și prin aducerea în prim-plan de către motoarele de căutare a siturilor propagandistice ale lor considerate ca “referințe”, “enciclopedii”, “dicționare” (!), etc. însă ele reflectând punctul lor de vedere părtinitor).

Mereu a existat tendința de dominare a unora de către alții...

Știința și tehnica influențând arta

Iată un exemplu: banda lui Möbius l-a inspirat pe scriitorul Wole Soyinka: având numai o față, ea reprezintă atât simbolul esteticii și al adevărului, cât și al contradicțiilor - precum în mitologia Yoruban, Ogun este atât zeul creativității, cât și al războiului (distrugerii).

Așadar, un paradoxism mitologic.

"Știința va fi caracterizată prin: ignoranță; acceptarea legăturilor, complexității și contextului; producerea dorințelor, care pot fi translatate și aplicate; antidisciplinaritate; integrarea învățământului cercetării și serviciilor; paradoxuri (FS: Nota bene!); târg evident; practică artistică" (Dellbrügge & de Moll, "Wild Cards").

CE FACEM PENTRU PROMOVAREA LITERATURII ROMÂNE ÎN ARIZONA (SUA)

O comunitate mai puțin numeroasă de români există în Statul Arizona, din sud-vestul "sălbatic" al Americii, formată mai ales în ultimii zece ani din refugiați politici veniți din lagărele europene și asiatice, dar și persoane aduse prin întregirea familiilor. Se estimează la circa 20.000-30.000 numărul conaționaliilor pe aceste meleaguri (din surse de la Centrul de Refugiați din Phoenix).

Există biserici românești aici: una ortodoxa numită "Sf. Ioan Botezătorul" -- cea mai numeroasă --, apoi doua penticostale, și trei baptiste. Majoritatea românilor din deșertul Arizonei este concentrată în capitala acestui stat, Phoenix, și împrejurimile sale.

Pe lângă Centrul de Refugiați, s-a constituit, alături de alte comunități, și Asociația Românilor din Arizona: președinte Laura Georgescu, vice-președinte Ioan Nicoară, director cultural Florentin Smarandache.

Activități pe tărâmul literaturii nu știu să se fi realizat (!) Oricum, strângerea mai multor români laolaltă pare o sarcină mai dificilă -- fiecare preocupat de problemele sale cotidiene.

Ființează totuși o formație de dansuri, instruită de D-na Păsulă, care ne mai reprezintă la festivaluri multinaționale.

După acest mic istoric al comunității românești, să trecem la subiect:
cum promovăm literatura română în Arizona?

Sunt plecat de șapte ani din țară, iar în primii ani a trebuit să îndur lagăr în Turcia, apoi să mă zbat în America pentru găsirea unei slujbe corespunzătoare calificării mele universitare.

Deci prea mult timp la dispoziție n-am avut.

Totuși, am reușit să formez, prin donații, la Arizona State University, Hayden Library, Tempe, AZ 85287-7607, USA, o Colecție Specială (care ulterior s-a numit: "The Florentin Smarandache papers") de cărți, reviste, ziare, manuscrise, casete, video-casete, etc. în majoritate românești -- deja s-a ajuns la cinci metri liniari.

Analog la Center for American History, University of Texas, Austin, TX 78713, USA, o altă Colecție Specială (numită la fel), în care am introdus majoritatea cărților primite de la scriitorii din țară sau diasporă ce au avut bunăvoința sa-mi expedieze lucrări de-ale lor.

De aceea, profitând de această Conferință a Scriitorilor din Diaspora (Neptun, 5-10 iunie 1995), fac un apel către intelectualii români din exil, să doneze măcar din propriile lor publicații pe la biblioteci academice occidentale.
În felul acesta, îmbogățim fondul de carte românească din bibliotecile străine.

**Domnului Laurențiu Ulici,
Președintele Uniunii Scriitorilor Români**

Vă expediez prin fax aceste rânduri pe care aș dori să le prezint la Conferința Uniunii Scriitorilor din Diaspora, de la Neptun. În cazul că nu voi putea să particip în persoană, vă rog totuși să dea cineva citire acestui <referat> despre comunitatea românească din Arizona.

Mulțumesc.

Cu respect!

Florentin Smarandache, Phoenix-Arizona, SUA

Arta Tehnică a Funcțiilor SuperMatematice Șelariu

Am fost surprins, de la primele schimburi epistolare (electronice) avute cu Prof. univ. Mircea Eugen Șelariu, vreme de aproape an de zile, de felul cum - prin simpla schimbare a cercului trigonometric cu diverse curbe, precum și prin deplasarea centrului de coordonate - dădea naștere unor noi domenii matematice.

M-au atras așa de mult figurile sale în spațiul tri-dimensional dar și bi-dimensional, încât i-am solicitat vreo sută de asemenea “imagini” pentru a le incorpora într-un minunat album de artă ... tehnică, pe care l-am și pus pe Internet și se poate descărca gratuit din situl:

<http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/SelariuFunctions.pdf> [12.9 MB].

Apoi, urmărind statisticile electronice de la Universitatea New Mexico, m-am bucurat să aflu că grafurile, devenite **artă ... științifică** (deși pare, cumva, paradoxist!), ale *Funcțiilor SuperMatematice Șelariu*, au devenit ‘populare’ la nivel internațional, fiind încărcate (*hits*) de mii de ori în fiecare lună.

Magna est veritas, et praevalet [Adevărul este măreț, și triumfă]!

Conf. univ. dr. Florentin Smarandache, Șef la Departamentul de Matematică și Științe,
UNM - Gallup, SUA

Lupta grupărilor literare

Știu că noua generație respinge postmodernismul *ab initio* - tocmai pentru că așa se întâmplă între generații: ceea ce unii afirmă, alții vin să infirme (vezi atâtea cazuri în filozofie: idealistii și materialistii se contrazic, și demonstrează fiecare tabără că are dreptate, un filozof contrazice pe altul și amândoi au dreptate în mod simultan, etc.) - nu numai în literatură dar și-n alte domenii umaniste, uneori și-n știință atât cât e posibil aici.

Mai târziu le va veni și lor rândul, tinerilor de azi, să fie infirmați/contraziși de generațiile următoare, istoria se repetă – sau ei au impresia că sunt infailibili?!

Postmodernismul fusese, oricum “împrumutat” din Vest, deci nu reprezenta ceva original românesc. Manolescu și Cenaclul său de Lună, Cărtărescu n-au fost decât niște simpli imitatori ai occidentului, ei n-au făcut decât pastișă (experimentală).

Paradoxismul aduce însă elemente de creație noi: distihul paradoxist, drama experimentală (vezi trilogia “MetaIstorie”), etc. și are implicații în filozofie, logică, inginerie, robotică, medicină, aeronautică prin neutrosocie și logica/mulțimea/probabilitatea/statistica neutrosocică precum și prin Teoria Dezert-Smarandache – deja cu multe aplicații.

Însă, peste logicile moderne (fuzzy mai ales, paraconsistentă, intuitivă, neutrosocică), nu vor putea trece deoarece ele au aplicații științifice, practice [Japonia conduce în aplicarea proceselor fuzzy într-o serie de modelări]. De exemplu, la conferința din Suedia din 2004 (precum și la cea din Australia la care am fost în iulie 2003) este vorba de aplicarea paradoxismului filozofic/logic și-a logicii neutrosocice privind fuzinea informațiilor contradictorii în cibernetică, tragerea la țintă (în domeniul militar), prelucrarea imaginilor din satelit, etc. Sunt lucrări publicate de profi universitari și cercetători.
[*People, when they have nothing to do or they feel frustrated, look for argument reasons!*]

“Poezia vizuală” se practica prin anii '80-'90. Au apărut și antologii internaționale - una scoasă de o profă americană. Exista și un grup special în Brazilia, în limba portugheză desigur - al lui De Campos (dacă-mi amintesc bine, ar trebui să caut prin notițele mele). Acum este depășită. Ce capodopere a dat poezia vizuală? [A fost doar un experiment și atât!]

Puteți accesa un volum de-al meu în acest sens, numit sugestiv "NonPoems" (ne-poeme), apărut prin 1990:

<http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/NonPoems.pdf> .

Tot pe-atunci exista și "poezia sonoră" (zgomotele formau o poezie, de exemplu). Eu le-am extins, tot prin anii '80, la "poezia-obiect" (tridimensională), de pildă o floare reprezintă un poem, și la "poezia-fenomen" (de pildă vâslitul unei bărci pe lac reprezintă un poem natural),

ori la "pictura-fenomen" (fulgerul pe cer poate reprezinta un tablou/pictură natural/ă), etc. În prezent se practică "poezia multimedia" pe internet (cyber-poeme): animație (cu Java), sunet/melodie, pictură, text - toate în același cadru. O astfel de poetă, cu care sunt în contact, este Tamara Lai din Italia. Este o poezie mai mult de instanță, un sumum de impresii simultane (fiindcă nu știi ce să faci mai întâi: să citești textul, să asculți sunetele și să privești pictura, ori să urmărești animația).

Paradoxismul are aplicații nu numai în știință, dar și în artă, literatură, în viața de toate zilele - contradicțiile sunt la tot pasul. Orice ți-aș spune, D-ta întorci cuvintele și-o dai în continuu cu dadaismul. Ți urez un success... dadaist!

[Acest secol este un secol (ba chiar de mileniu am putea vorbi) al științei, nu al artei și literaturii cum s-a întâmplat, de pildă, în secolul XIX. Știința este mult mai importantă decât literatura și arta, să recunoaștem; de aceea nici nu li acordă prea multă importanță ultimelor două în societățile dezvoltate, și e normal.]

În privința artei și literaturii m-am documentat despre avangarde peste tot, citind și conspectând tot felul de "isme" - indiferent ce critic de artă ar fi. Am trei ceasloave mari, late, și groase de artă și-n biblioteca de acasă, plus raftul de la universitate.

Am și publicat albume de artă.

Al doilea album (bineînțeles, în stilul meu: pe dos, în răspăr, contra-timp, experimental până-n ultima fază!): "oUTER-aRT, the Worst Possible Art in the World!", 2002, sub tipar. Să nu vă surprindă titlul, așa creez eu... (!)

Am și înființat un **Club Internațional de Aut-Artă** pe Internet la:

<http://clubs.yahoo.com/clubs/outerart> unde sunt până în prezent 31 de artiști străini care au aderat la acest (anti-)curent al meu în artă, iar cam o duzină de asemenea picturi am pus în situl meu la

<http://www.gallup.unm.edu/~smarandache/a/outer-art.htm> .

Indiferent ce argumente, chiar științifice!, v-as aduce, Dvs. nu vedeți decât într-o direcție. Dvs. sunteți un negativist total la adresa paradoxismului, care-i mult mai important decât dadaismul, însa admirați dadaismul care-i desconsiderat de toată lumea... Ceva-mi pare suspect...

Vă referiți la faptul că dadaismul este mai CUNOSCUT decât paradoxismul, ceea ce-i adevărat, dar nu are nici o aplicație științifică precum paradoxismul - de aceea, din punct de vedere științific, paradoxismul este mai IMPORTANT.

Da, poate fi în prezent o tendință de revenire la tradițional, știu și un grup american Yahoo, auto-intitulat "goodart", dar așa de reduși sunt unii membri acolo încât se împotrivesc și înfățișării unui nud feminin (neobscen) în opera de artă - care, să fim sinceri, reprezintă frumosul.

Însă, după perioada aceasta de întoarcere la tradiție, se va reveni la experiment și avangardă - iar acest ciclu o să se repete la infinit: tradiție-avangardă-tradiție-avangardă...

Vă asigur că, după ce lumea se va plictisi de același stil clasic ori tradițional (și acest lucru se va întâmpla: nu poți să mănânci mereu aceeași mâncare de pește!), va încerca noi metode/modele. [Veți ajunge la vorba mea peste (cel mult) vreo 10-20 de ani.]

(La Duchamp am admirat arta brută, nu am criticat-o.)

Eu nu am afirmat nicăieri că paradoxismul e o 'mare filozofie', ci doar că se aplică și în acest domeniu. Un simplu exemplu: Doi filozofi susțin două idei diferite. În fond, cine

are dreptate? Eu zic că amândoi simultan, dar privind lucrurile din obiective diferite; sau fiecare prezintă adevăruri parțiale. Iată că o aserțiune poate fi și adevărată și falsă în același timp. Astfel de propoziții pot fi analizate în logicile dialetheistă și neutrosofică (dar nu în logica clasică - aristoteliană).

Și mai mult: a apărut o școală filozofică, apoi alta care a contrazis-o, pe urma alta care le-a contrazis parțial pe amândouă, și tot așa.

Acum sa nu săriti iar spunându-mi că și dadaismul se aplică în... filozofie!

Să dau un exemplu de pomină din fizica cuantică, științific exemplul, privind fenomenul paradoxist: fotonul este considerat de unii fizicieni mari ca o particulă, în vreme ce alți fizicieni recunoscuți îl consideră drept o undă (adică opusul particulei); s-au efectuat experimente științifice care demonstrează că fotonul este o particulă, și alte experimente științifice care au demonstrat că el este o undă. Nu mă credeți? Întrebați un fizician, sau citiți în fizica cuantică.

Și tot în fizica cuantică: este posibil ca o particulă să fie în același timp în două locuri diferite. Da, pare imposibil, paradoxist, și totuși așa afirmă cuanticienii de renume. Aici se utilizează teoria mulțimilor neutrosofice.

Și tot paradoxismul spune că adversarii pot colabora în avantajul amândurora. Uite, în război: schimbul de prizonieri între partile beligerante. Se aplica dadaismul și aici?!

Paradoxismul este constructiv, nu destructiv precum dadaismul - asta-i altă deosebire esențială.

V-am explicat despre aplicarea paradoxismului în cibernetică, inteligența artificială privind fuziunea informației contradictorii. Congresele internaționale, cu articole publicate în Proceedings, cu cercetători de la institute și universități de pe glob, se pot accesa pe web:

FUSION 2004 Conference (Stockholm, Suedia): <http://www.fusion2004.org>

FUSION 2003 Conference (Cairns, Australia): <http://www.fusion2003.org>

FUSION 2002 Conference (Annapolis, SUA): <http://www.fusion2002.org>

FUSION 2001 Conference (Montréal, Canada): <http://CRM.UMontreal.CA/fusion/>

FUSION 2000 Conference (Paris, Franța): <http://www.onera.fr/fusion2000>

ca să vedeți că sunt lucruri serioase, la nivel internațional, și mai ales aplicabile.

Cred că, prin aceste exemple concrete, orice alte comentarii împotriva paradoxismului sunt de prisos, indiferent din partea cui ar veni și oricât de infatuați ar fi acei critic(acați) (care de fapt în străinătate sunt niște zerouri barate).

Paradoxismul se bazează pe contradicții, antiteze, paradoxuri, în vreme ce dadaismul pe non-sens și aiureli.

În paradoxism, latura oximoronică (folosindu-vă expresia) are sens, pe când în dadaism nu e nici un sens - aceasta-i marea deosebire!

În toate eseurile pe care le-am citit despre dadaism, și-n română, engleză, sau franceză, spaniolă n-au auzit pe nimeni să considere vreo "latură oximoronică a dadaismului".

N-am văzut nicăieri vreo persoană să asocieze dadaismul cu... oximoronii.

Cred ca Dvs. exagerați aici.

Dadaismul a devenit sinonim cu neînțelesul, pe când paradoxismul are înțeles. Paradoxismul este sinonim, *in largo sensu*, cu contradicțiile.

Oricât ați desconsidera Dvs. experimentele - în știință (mai ales în fizică) și tehnică, fără experimente nu se poate, oricât n-ați iubi Dvs. postmodernismul!

Din păcate afirmația dvs. este total falsă ("total fals" nu este un pleonasm: în logicile moderne, fuzzy și neutrosifică, se merge pe grade de falsitate, grade de adevăr, și grade de necunoscut).

Paradoxismul se bazează pe realitate, pe cotidian, n-are de-a face cu dadaismul. Există paradoxism și în știință, chiar în matematică (idei controversate, dar amândouă adevărate), ca să nu mai vorbim de filozofie.

De ce multe titluri de articole, mai ales din ziare, sânt contradictorii?

Pentru că sochează, ațâță atenția, atrag la lectură.

Contradicțiile vor dăinui pe vecie, nu-i posibil fără ele.

Dadaismul a murit, nimeni nu-l mai folosește.

Dar uitate și exemple 'necomune', folosirea paradoxismului în știință (să nu veniți acum să-mi spuneți că și dadaismul se folosește în știință - fiindcă râd și curcile!... sau că aplicarea paradoxismului în știință s-ar datora... dadaismului!):

Ma refer la cibernetică, robotică, privind fuziunea informației - de pildă. Roboții dispun de sensori care transmit informații ce trebuie prelucrate, însă de multe ori aceste informații sunt contradictorii, conflictuale; fuzionarea acestor informații contradictorii (care este de fapt paradoxismul în știință) era o problemă pentru vechile teorii Dempster-Shaffer, Dubois-Prade, ori ale lui Smets, Yager, Zadeh (mulțimile fuzzy), etc. Robotul trebuie să fuzioneze/prelucreze/interpreteze aceste informații conflictuale și să ia singur o decizie. Aici se utilizează și paradoxismul.

Aplicațiile militare includ tragerea și direcționarea unui proiectil la țintă (care este dirijat datorită sensorilor săi), ori prelucrarea imaginilor din satelit, etc.

Iar în medicină pentru diagnosticarea bolilor.

[Pentru necredincioși, ori denigratori ai paradoxismului, pot pune la dispoziție și articolele matematice ori de inginerie privind folosirea paradoxismului, pe care s-a întâmplat să le fi prezentat la Conferința Internațională din Australia asupra Fuziunii Informației chiar vara aceasta, între 8-11 iulie, 2003, unde am organizat o secțiune specială asupra fuziunii informațiilor paradoxiste împreună cu cercetătorul francez Dr. Jean Dezert de la Office Nationale d'Etudes et Recherches Aéronautiques (ONERA) din Paris.]

Fără să mai vorbesc despre comentarea și definirea paradoxismului în reviste internaționale științifice, precum "Sciences et Avenir" din Paris (No. 135, Juin-Juillet 2003, p. 54), unde există și o notă de 1/2 pagină intitulată "La figure du paradoxisme" de Noemi Pizarosso. De altfel întregul număr este dedicat paradoxurilor în știință (matematică, fizică, economie, filozofie), care nu pot fi negate. Ele

EXISTĂ.

Apelez la știință, pentru că literatura și arta sunt privite derizoriu în multe cercuri, iar în Occident ce să mai vorbim! Un scriitor nu poate trăi din scris aici (doar 2-3% dintre ei), iar universitatea mea nu m-ar sponsoriza să merg la o conferință de literatură, dar la cele științifice m-a sponsorizat de nenumărate ori (chiar și-n China, de pildă, anul trecut – august 2002).

Desigur, nimeni nu vă obligă să acceptați acest termen, dar paradoxismul se manifestă în știință și în literatură indiferent de voința Dvs. sau a mea, se manifestă natural.

Am citit cu interes apendicele “Postmodernismul și Non-Arta: manifest pentru arta adevărată și propuneri pentru o metodologie de lucru” despre relația artă/non-artă, din volumul “Arta - concept și istoric”, de Eugen Cojocaru, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, pp. 138-182, 2003, care m-a preocupat și pe mine.

Și aut-artă este o luare în derâdere a artelor (prea!) moderne, a "bâlciiului artistic"; este o exagerare, o persiflare și demistificare, o gomflare a pretențiilor moderniste occidentale...

Provocarile dvs. m-au iritat și incitat - și mi-au făcut bine, sporindu-mi înțelegerea și aplicarea paradoxismului. Va mulțumesc.

Toamna lui 2004

“Mai bine să fii înjurat decât ignorat în artă!”

Privind înjurăturile unui anume Paul Cernat, din “Observatorul (anti)cultural”, la adresa mea:

Ăștia sunt niște țâflici, fără operă, care își dau aere nemeritate, și-au impresia că ei sunt dumnezeii literaturii - am auzit că-i înjură și pe clasicii români (dar pe cei străini nu au curaj, doar ei îi plătesc și domină!)... vor să distrugă pe cei care gândesc independent.

Cernat ăsta dă dovadă de incultură când afirmă că Universitatea New Mexico (UNM) este în... Arizona (UNM este, evident, în statul New Mexico!), după capul său nu mă miră.

Au prins niște poziții, prin cine știe ce pile!, pe la diverse reviste sprijinite și mai ales manipulate de alții, și trebuie să joace cum li se cântă...

Apoi, s-au format găști literare, din motive politice, ideologice, interese de clan, finanțări din umbră pentru îndoctrinarea conștiințelor, etc.

Am citit recent în LiterNet, la forumuri, despre "Găștile literare" la <http://forum.liternet.ro/viewtopic.php?t=134>, cum se aclamează ei între ei, se premiază ei între ei, e circotecă domnilor - de râsul mâțelor! În special mafia celor din București. [Însă moderatorul Răzvan Penescu a mai șters din mesaje, uite și cenzura pe Internet, din păcate.]

De fapt, eu pur și simplu refuz să citesc aceste reviste.

Dar am principiul meu că: mai bine să fii înjurat decât ignorat în artă! Observatorul anticultural îmi va ponegri orice carte, vă asigur. Dar nu e rău, ajung mai cunoscut, chiar dacă negativ. Fiindcă au și ei dușmanii lor, care vor deveni atunci prietenii mei. Păi, așa mi s-a întâmplat când am publicat jurnalul "America, paradisul diavolului" (cu observații critice la adresa Americii, cu viața grea de început de emigrant...) - m-a înjurat prin Evenimentul zilei unul Pruteanu (tip care se mută din partid în partid după interese personale, pe deasupra și hoț cu cazier în regulă la poliție; în țările civilizate persoanele cu cazier sunt îndepărtate din poziții politice, fiindcă ce garanție morală poate prezenta un individ precum acest Pruteanu care în viața civilă fura pur și simplu?), păi atunci m-au contactat alții (Geo Stroe, celebrul istoric literar și profesor universitar Ion Rotaru, etc.) și mi-au publicat imediat jurnalul de lagăr "Fugit"... Deci, ca să fiu paradoxist până la capăt, tot răul spre bine!

Uite, și aci în Râmnic e unul ce mă apostrofează de la prima carte, Smeureanu, care a ținut să vină chiar la Bălcești la Liceu, unde predam, să mă muștruluiască pentru volumu-mi de debut "Formule pentru spirit" în fața altor cadre didactice; m-a înjosit și-n Orizontul de atunci, ziar unde el publica lingușeli

la adresa lui Ceaușescu [dau un citat din memorie: "el, omul-istorie, omul-roată", etc. (despre Ceaușescu bineînțeles, într-o poezioară "smeureană")]. Un nou antipatizator aud că mi s-a format și-un tip fără studii (n-are decât liceul) F. Si-ma, prin "Info Plus", și care le cam are cu... zeul alcoolului...
Indivizi care scriu poezii manieriste, citești una-două și celelalte sunt la fel. Oameni cărora eu nu le-am făcut nimic, dar probabil nu le place paradoxismul meu?!

Ziceți ca paradoxismul e considerat cinism? Înseamnă că acel Cernat Paul e un dobitoc cu D mare. Păi, am arătat folosirea lui și în știință (fuziunea informațiilor contradictorii, care se întâmplă în mod real în cibernetică deoarece sensorii furnizează și astfel de informații - lucruri practice; din paradoxism a rezultat și Teoria Dezert-Smarandache (în engleză abreviată DSMT), cu articole publicate în *Proceedings*-uri și prezentate la conferințe internaționale; dacă doriți, de curiozitate, vi le trimit prin e-mail; DSMT generalizează alte teorii clasice în domeniu; mă întreb: ce reproșuri vor mai face paradoxismului detractorii mei?... fiindcă numărul acestora s-a înmulțit exponențial în ultima vreme [ceea ce arată și dimensiunea crescândă a curentului – sic!].

Cinism fac ei prin recenzarea de interes pe care o practică.
Și-n răstimp înțelesesem că la Vâlcea s-a format un nucleu anti-smarandache!... de ce? Uite ce onoare (!).

Însă, ce poți să-i ceri unui filolog **ca C**ernat (cacofonia e binevenită!)?! Noi, studenții de la matematică/informatică/automatică, numeam filologia "facultatea de citire"! [adică... mai puțină gândire!].

2003-2004

Cenzura contemporană și creația inversă

Sintagma de “politic corect” a devenit o nouă formă de cenzură contemporană (tabu, cumva), pretinsă de cei care se cred “democrați”, numai că artiștilor și scriitorilor le place să le facă în necaz acestor falși democrați, și crează chiar INVERS (procedeu 100% paradoxist)!

Iată câteva exemple de artă sfidând religia și miturile:

- crucifixe în cuve de urină...
- imagini de popi și călugărițe defecând...
- Fecioara Maria construită din bălegar de elefant...

Iar la Muzeul New Mexico din Santa Fe, Statele Unite, a fost recent etalată o pictură numită “Doamna Noastră”, ce de fapt înfățișa o sfință în costum de baie... și care-a fost numită de presă: “Fecioara Maria în bichini”!...

Există și artă făcută de animale, elefanți pictând cu trompa, de pildă, sau maimuțe pictând cu labele; ori tablouri cu sânge menstrual și urină...

Asemenea exemple *ad nauseum*.

Cu cât mai tare interzici pe cineva, cu atât el va fi mai atras spre fenomenul interzis!

În continuare voi expune câteva procedee disparate de experimentări literar-artistice.

Idei de avangardă în literatură și artă:

- colectarea de mesaje SMS, structurarea și selectarea lor în formă de poeme-colaj, sau proză-colaj, teatru-colaj, etc.;
- fotografii ale aceluiași loc, sau aceleași personae, sau aceluiași obiect timp de o lună ori un an, și-apoi compararea evoluției în timp; de exemplu, în filmul “Smoke” [Fum], cu Karvey Keitel, care zilnic face poze ale aceluiași colț de stradă; Mugur Grosu filmează 24 de ore aceeași stradă în Constanța și apoi allege un montaj de ½ de oră în pelicula sa “Tomis Nord Blues”;
- colaje din titluri de articole de ziare, titluri de emisiuni radio sau tv, din care să iese un poem cotidian, ori o proză scurtă;
- în filmul “Titus”, de Julie Taymor, produs în anul 2000, se intercalează stilul antic al Imperiului Roman cu stilul modern (frigidere, mașini, jocuri electronice, coafuri moderne, precum și îmbrăcăminte sau dansuri antice, săbii, soldați romani, șariote de luptă, etc.).

*

Artă rattan: mese, scaune din împletituri de plante, pomi in insula Bali (Indonesia). Un fel de artizanat.

Sau din vegetale numite *enceng*, *kondok*.

Un pictor contemporan indonezian care îmbină eclectic exoticul indonezian cu experimanetalismul postmodern: Ștefan Buana (n.1971), dând naștere unor hibride surprinzătoare.

*

- Arta Randomă, de Andrej Bauer, folosește funcții generate randomic de computer, ale căror domenii sunt părți din planul complex, iar mulțimile de valori sunt vectori. Computerul crează artă conform fiecărui funcții astfel generate de computer.

*

- Interpretarea în sens opus a unor expresii [de cele mai multe ori: schimbarea de la figurat la propriu a unui clișeu lingvistic], ca procedeu artistic tipic paradoxist.

*

- Tautologiile se bazează pe redundanță până la pleonasm, pe banalitate. Sunt un experiment liric - desigur nu toate pot fi reușite.

Tristih tautologic ar fi interesant de scris, dar redundanța devine și mai tare, poate plictisitoare?

*

În literatură engleză există o specie de poem paradoxist numită **limerick**; Limerick, conform dicționarului Webster, este un poem de non-sens, format din cinci versuri anapestice, de obicei indecent, umoristic, având rima *aabba*; primul, al doilea, și al cincilea vers au trei silabe accentuate, pe când al treilea și al patrulea vers au două silabe accentuate.

*

"Totul este literatură" (afirma Paul Doru Mugur).

Vezi fluxus, curent de avangardă (sau experiment american) - mai ales în performanțele teatrale.

Analog se zice și despre teatru, comedia umană, că noi suntem actori pe marea scenă a lumii. Deci totul 'este' teatru! Este și nu este...

Pentru mine literatura este un *hobby*...

Eu nu că vreau să las urme prin literatură, poate, să las ne-urme, non-urme...

Literatura mai este (și) un joc.

*

Experimente/Lucrări literare ale scriitorului și cercetătorului militar **Adrian Lesenciuc** din Brașov:

- Lucrarea sa **Liam**, este un text unic, în sensul că se întâlnesc două texte diferite, relatând despre aceeași întâmplare a spiritului. La subsol, tentativa prozastică aduce în prim plan o peripeție relatată de un povestitor aflat în afara câmpului acțional (epic), în care se intervine din când în când cu inserțiile personajului principal, Liam. Aceleași întâmplări trăite și povestite din perspectiva lui Liam, impresionat și influențat de propria hartă de reprezentări. Supratextul este o sumă de discontinuități, alcătuind un continuum, subtextul este un continuum raportat la un alt continuum. Însumate, cele două lasă senzația *luminii* = *unde* + *particule* (continuu+discontinuu, camp+substanță). Citind subtextul și apoi supratextul, lectura nu este completă, deoarece se pierde firul trăirilor. Citind supratextul și apoi subtextul pierderea este identică, lectura fiind incompletă și în acest caz. Citind subtextul unei pagini și continuând cu supratextul lectura nu este completă, pierzându-se firul epic. Invers, pierderea este identică în subtext. **Liam** este o carte care nu poate fi citită (punerea în act a limbii prin limbaj), ci trăită (printr-o incursiune în inenarabilul limbii).

- **Puzzle cu umbre pe ape** este un eseu cosmogonic care pleacă de la o realitate fizică: imaginea virtuală a unui punct aflat pe axul unei oglinzi cilindrice este un cerc, adică o infinitate de puncte; proiecția unui punct aflat pe axul unei benzi Moebius, a cărei torsiune se rotește continuu și care are un grad de libertate de rotație (în tridimensional, raportat la o axă orizontală), acoperă întreg universul. Este un studiu care combină, în continuarea ideii lui Prigogine, limbajul poetic cu cel științific, cu graficele și formulele matematice. Lucrarea conține două abordări paralele: în interiorul paginii, cu intenții vădit științifice și filosofice, în exterior cu intenții literare.

- **Coliba de sânge** este o lucrare nepublicată, ce se dorește continuarea ideii de literatură n-dimensională. Ea aduce ca noutate poemul palimpsest, ale cărui versuri pare reprezintă un întreg (ca text prim peste care s-a interpus supratextul), ale cărui versuri împare reprezintă un întreg (supratextul), iar totalitatea versurilor impar - par - impar - etc. reprezintă, de asemenea, un întreg.

- **Expoziția de poezie** este un proiect imens, cuprinzând poezii pictate pe bandă Moebius (adică poezii scrise pe o singură suprafață, fără început și sfârșit, încercând să "imite" tentativa Coloanei fără de sfârșit a lui Brancuși). Lucrările sunt fantastice și se aseamănă cu poezie paradoxistă.

*

Scurte dialoguri prin e-mail despre avangardă:

Dragoș Constantinescu:

Când vor fi gata voi putea compune muzică experimentală. Partiturile rezultate vor fi interpretate o parte cu muzică la computer (am câteva programe foarte reușite), iar altele cu orchestra simfonică a Liceului de Arte Plastice din Rm. Vâlcea sau cu grupuri vocale sau instrumentale din liceu.

FS:

Foarte interesant. Te-ai gândit la crearea de "muzică numerică", adică notelor li se asociază numere, apoi o secvență (ori șir) de numere este convertit înapoi în note muzicale. Deci, pot fi urmate/cântate șiruri clasice. Multe secvențe (șiruri) de numere au anumite pattern-e (formule, proprietăți), care pot, prin translatare înapoi în note muzicale crea refrene.

În orice caz, experimentele tale muzicalo-matematico-computeriste sunt pe gustul meu, mă preocupau de mult lingvistica și poetica matematică ale lui Solomon Marcus, și în ultimii ani inteligența artificială.

*

A. Johnson (editorul de la Zayupress):

Trilogia⁴ dvs. a venit chiar la timp, în această lume întoarsă pe dos, în care ne aflăm astăzi. Sper că v-au luat în serios colegii dvs. și nu-s așa de naivi să creadă că

---

⁴ "MetaIstorie", trilogie despre totalitarism, cuprinzând piesele de teatru: "Formarea omului nou", "O lume întoarsă pe dos", "Patria de animale", prefață de Dan Tărchilă, Ed. Doris, București, 1993. Tradusă în engleză de către autor, "A Trilogy in pArAdOXIsM / Avant-Garde Political Dramas", editată de A. Johnson și Žakalin Nežić, ZayuPress, Hampton, VA, SUA, 204 p., 2004.

comentariile dvs. au fost inutile. Vremurile de azi sunt periculoase. Teroarea își arată urâtenia în multe forme! Adesea precum lupul îmbrăcat în piele de oaie.

FS:

Expresia “lupul îmbrăcat în piele de oaie” reprezintă folclor paradoxist: oameni perversi, ajunși la putere, care încearcă să apară cum nu sunt, lucruri întoarse pe dos, idei opuse conectate, etc.

*

Trăim cu contradicții, le îmbinăm, le absorbim vrând-nevrând.
Paradoxismele titlurilor de articole în ziare, ale reclamelor, ale protestelor publice nu pot fi trecute cu vederea, indiferent de rânchiuna care mi-o poartă unii.
Folclorul conține nostime paradoxisme, și va continua să producă; cât adevăr este în ele!
Fiindcă cineva mă acuza că, după dispariția mea, paradoxismul va înceta - cum s-a întâmplat cu dadaismul de pildă,
iată însă un alt exemplu, celebru, din fotbal:
"Cea mai bună apărare / este atacul!"
care arată marea viabilitate a paradoxismului... ce izbucnește involuntar...

Paradoxist Distiches in Our Everyday Life

After collaborating with paradoxist distiches to the Third and Fourth International Anthologies on Paradoxism (2000 and 2004 respectively, that readers can download from www.gallup.unm.edu/~smarandache/a/paradoxism.htm), where hundreds of writers from around the world contributed, the estimated poet B. Venkateswara Rao took the initiative to publish alone a such precious collection of poetical jewelries.

In the frame of paradoxism, the paradoxist distich is a species of poem formed by two verses which are contradictory, but together they have a unitary sense.

Paradoxism is an avant-garde movement in literature, art, philosophy, science, based on excessive used of antitheses, antinomies, contradictions, parables, odds, paradoxes in creations.

"The goal is to enlargement of the artistic sphere through non-artistic elements. But especially the counter-time, counter-sense creation. Also, to experiment." Etymologically, paradoxism = paradox+ism, means the theory and school of using paradoxes in literary and artistic creation.

Historically, paradoxism started as an anti-totalitarian protest against a closed society, Romania of 1980's, where the entire culture was manipulated by a small group. Only their ideas and their publications counted.

We couldn't publish almost anything.

I published the first volume of Paradoxist Distiches in 1998, and this was translated in year 2000 in Serbo-Croatian by Ioan Baba.

Afterwards, Doru Motoc published a bilingual Romanian-English volume.

The poet B. Venkateswara Rao's volume of Paradoxist Distiches brings a new breeze of gentleness and splendor to this lyrical species.

Un om „periculos”

De la început mă pot „mândri” cu faptul că în anul 2002 am descoperit 4 (patru!) dosare la adresa mea întocmite de către Securitatea din Craiova, totalizând circa 880 pagini! Eram, așadar, un om „periculos” pentru puterea unora... Prin intermediul unui prieten din București, căruia i-am dat o procură să mă reprezinte, am obținut fotocopii după toate foile, plătind 4.400 lei vechi pe pagină.

Fusesem botezat „Savu” de către Securitate, iar ofițerii care scriau rapoarte despre mine mă apelau în acest fel.

Erau anumite zile când mă urmăreau pas cu pas, mă pozau (am găsit fotografiile la dosar!) și descriau la fiecare oră unde am fost – deși eu nu mi-am dat seama niciodată! [Când i-am povestit scriitorului Ion Soare din Rm. Vâlcea, acesta a replicat râzând: *Păi... aveam Securitate, nu glumă!*]

Dosarele abundă în rapoarte seci la adresa mea, unele repetate. Cei care intrau în contact cu mine erau și ei imediat luați sub lupă de către Securitatea din orașul lor.

Dar am citit și multe aserțiuni false la adresa mea: de pildă că aș fi avut mașină Dacia (eu nu am posedat niciodată un vehicul în România, și nici părinții sau socrii mei), că aș fi deținut 3000 \$ în bancă rămași de când lucrasem ca profesor cooperant de matematică în Maroc unde predasem în franceză (1982-1984) [în realitate aveam doar a zecea parte din această sumă], etc.

Aceste afirmații ar fi putut fi verificate foarte simplu, deoarece Securitatea avea acces la toate informațiile oficiale, dovadă că existau destui informatori care nu își făceau „datoria” și transmiteau date eronate!

Destule scrisori mi-au fost confiscate, le-am găsit în dosare.

Profesorul Nicolae Ivășchescu, care scotea o revistă de matematică la care colaboram și eu, „Caiet 32”, m-a avertizat odată, când ieșeam de la Poșta Centrală din Craiova: *Vezi că ești urmărit de Securitate...* M-a trecut un fior atunci... aveam familie, un copil mic... Vroiam să fug, eram disperat să plec din țară...

Mă gândeam: *ce curaj a avut să-mi spună...*

Plănuirea/pregătirea fugii a fost și tragi-comică...

- De pildă, mă antrenam cu Mitică Furtună, inginer la IUG, într-un lac de la marginea Craiovei. Mitică nici nu știa, săracu’, să-noate; își confecționase o vestă din vată artificială care îl ținea la suprafață – ne gândeam să trecem

Dunărea între Orșova și Severin. Nevestelor le spuneam că ne ducem ... la pescuit!

Auzisem și varianta de-a traversa un râu cu tubul de oxigen...

- Cu Geonea, prieten din copilărie, care lucra în București, am fost într-un loc unde veneau tiriști turci, ce treceau din România în Iugoslavia. Vroiam să plătim șoferului să ne ascundă în tir ca să trecem granița. Dar turcul ne-a refuzat, a spus ca grănicerii bagă câini să controleze încărcătura camionului.

- Am fost și la o Școală Franceză din București și am înmânat unui administrator francez un manuscris antitotalitar (trilogia „Metalstorie”, compusă din piesele de teatru „O lume întoarsă pe dos”, „Formarea omului nou”, și „Patria de animale”!) pentru a-l trimite unei edituri pariziene. N-am mai știut niciodată ce s-a întâmplat cu acest manuscris...

Toate aceste tentative m-au condus la confecționarea unui roman [în jur de 110 pagini scrise de mână; atunci era greu de făcut și xeroxuri...], numit „Veșnica evadare”, pe care l-am dat unui verișor care lucra ca marinar pe Dunăre, Ilie Moraru, să-l treacă cu vaporul, iar din Austria să-l expedieze traducătoarei mele din Franța, Chantal Signoret, care să-l păstreze până când voi fi putut eu emigra. Dar Ilie, de frică probabil, ar fi ars manuscrisul – după Revoluție i-am cerut romanul de nenumărate ori, prin intermediul altor rude, dar mi s-a răspuns că: *nu-l mai are...*

Printre rapoarte, am identificat și pe cel al profesorului meu de franceză din liceu, D-I Traian Nica, ajuns apoi profesor la Universitatea din Craiova.

Eram buni amici, ne destăinuiam unul altuia, eram nemulțumiți. D-I Nica îmi tradusese un volum de poeme în limba franceză, care se publicase în Maroc: „Sentimente fabricate în laborator – Sentiments fabriqués en laboratoire” (1984). Am fost șocat, iar într-un interviu acordat scriitoarei Silvia Constantinescu din Stockholm pentru revista „Curierul românesc”, întâmplat la scurt timp după ce aflasem știrea, am răbufnit [pentru că în acea perioadă Inspectoratul Școlar Județean Dolj nu-mi dăduse post și supraviețuiam din meditații particulare]; am răbufnit deoarece eu îi meditam fiica la matematică gratuit, în timp ce el, drept mulțumire (!), scria rapoarte despre mine la Securitate.

Interviul a fost pus și pe Internet, iar fiica lui a sărit, m-a amenințat cu presa, a zis că nu se-aștepta de la mine... În fond, eu sunt cel care nu m-așteptam de la D-I Nica... Dar presupun c-a fost constrâns de Securitate, fiindcă nu părea un om rău...

După ce-am expediat fiicei sale o fotocopie a scrisorii olografe turnătoare a D-lui Nica [\[vezi anexa acestui articol\]](#)... n-a mai răspuns...

Între timp, D-I Nica a trecut în altă lume... Dumnezeu să-l ierte!

După „lecturarea” dosarelor, am solicitat în scris D-lui Gheorghe Onișoru, Președintele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), să-mi dea fotocopii și după **manuscrisele confiscate** de Securitate (probleme propuse și articole/note de matematică, poeme, încercări rebusiste, un roman, niște eseuri), despre care se menționa deja în rapoartele informatorilor și

ofițerilor securiști atașate la dosare. N-am mai primit nici un răspuns, iar amicul bucureștean, care s-a dus să le facă fotocopieze, a fost refuzat.

Apelez încă o dată la domnii din așa-zisul CNSAS să-mi înapoieze copii după manuscrisele confiscate.

Dacă nu, înseamnă că acest CNSAS este astăzi folosit mai mult pentru propagandă ideologică și pentru șantajarea unor politicieni și a persoanelor incomode stăpânirii actuale.

{Atașez, în paginile următoare, fotocopia unei scrisori informative despre subsemnatul}

PRIMIT: COL. SERBAN PASCU
Data: 06.08.1988

23-07-2002

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA

1988

NOTA

Timeri, 5 August 1988, am stat de vointă timp de circa două ore cu profesorul SMARANACHE OVIDIU FLORENTIN, acasă la el în bloc.

Discuția noastră a avut drept subiecte: publicarea cântii „Sentiments fabriqués en laboratoire”, publicarea celorlalte cânti de matematică și literatură și nemulțumirile profesorului SMARANACHE.

Despre publicarea cântii „Sentiments fabriqués en laboratoire”, și despre celelalte cânti: „Formules pour l'esprit” și (slăg) diversele cânti și articole de matematică publicate în perioada pe care a petrecut-o în MAROC, mi-a relatat că totul a fost făcut la îndemnul și cu stirea tov. Cheonghin de la serviciul cultural al Ambasadei române din MAROC. Se alege și se pune bătăia, inexplicabilă atitudinea celor din țară față de el și suspiciunile pe care le manifestă în privința activității lui din această perioadă.

Este corect că din această cauză aceasta nu este publicat în țară, că volumele de acum de circa cinci ani la diverse edituri n-au văzut încă lumina tiparului. Este de asemenea nemulțumit că i s-a interzis de către tov. , Inspectoratului școlar.

publicarea de probleme de matematică
clar și în revistele publicate sub
 îndăurirea Inspectoratului.

1980

Mai este nemulțumit pentru faptul că
nu are un post stabil în municipiul
Craiova, și în fiecare săptămână trebuie
să aștepte pe la poartile Inspectoratului
aproape 2 luni până să primească un
număr de circa 10-12 ore کاری, și o sumă
de remunerație limitată. La propunerea
mea de a-l ajuta, mi-a replicat că nu
crede în acest ajutor, deoarece dacă ar fi
putut să-o fac, ar fi făcut-o și în
anii precedenți. I-am spus că atunci nu
aveam relațiile necesare, dar că acum
le am și-i promit să-l ajut puțin ce
de la Inspectoratul Școlar.

23-07-2002

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA

L-am cunoscut apoi de ani de zile și facă
ca această situație și mi-a răspuns cu foarte
franchetea că va înca totuși să se străduiască
tara. I-am explicat că o asemenea faptă
ar fi o nekenie, că nu este de fapt o rezolvare
pentru că viața printre străini, la ora actuală
este mai grea și mai plină de neplăceri
decât cea de acasă. Am făcut apel la
sentimentele lui paterne, amintindu-i de copilul
care se naște peste două luni. La incident
mea mi-a răspuns că nu vede ce poate
aștepta copilul lui care se va naște de la
jii tatai souer.

Am încercat să continuăm să-l conving că
situația lui dificilă este de moment și nu
de perspectivă și că dacă ne vom strădui

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA

23-07-2002

Vom veni, împreună, să revin din înapoi.
Nelăsându-se convins am încercat cu cele două
amuri să apăs la sentimentele lui patriotice.
La afirmația mea că nu-ți iubesc țara, că
vreau să ajung în țară, ca doctoria lui
finească și cea mai sfântă este să-ți pună
toată știința și priceputa în slujba țării mi-
răspuns că nu-ți adevărat, că este gata oricând
să-ți slujească patria, cu condiția să i se dea
apa caldă, că ar accepta și ar putea să
facă servicii inexistenți dacă i s-ar cere
valent lucru, cu condiția să fie lăsat să
publice.

L-am întrebat apoi despre raporturile dintre
el și soție. Mi-a răspuns că relațiile dintre
ei sunt acceptabile. La replica mea că (relațiile
dintre ei sunt acceptabile) "faptul", mi-a dat seama
că relațiile dintre ei nu sunt prea furtive", mi-
spus că sunt într-adevăr, există niște divergențe
dintre ei, din cauza faptului că părinții soției
să îi reproșeze mereu că nu este în stare
să se titularizeze și el în cadrul Căminului
ca multe alți colegi, care deși mai slabi
profesional decât el, sunt ași profesori titulari
în municipiul Prahova.

J-am spus atunci să aibă răbdare că
situația lui se va ameliora în curând.
La deșertire mi-a promis că nu va
face nici o "tentativă", de nici un fel, până
mă voi îmbolnăvi din Germania și că o să
plece la Bălcești, la părinți.

Am încercat să aflu și despre părinții
lui câte ceva, dar a refuzat să-mi dea
nici o informație, iar eu m-am mai întors

ca să nu treacă suspiciuni. Am dedus
tatui că ar mai fi una sau două persoane,
care vor încerca să traverseze granița, rămânând
din teren undeva unde Securitatea este foarte
aproape de calea ferată.

Sunt convins că ajutat, profesorul ~~impozabil~~
poate fi recuperat și poate fi util țării.

199N.

23-07-2002

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA

Troxian

6 August 1988

Ca privire la ultimul aspect precizat în
la un moment dat i-au spus că poate
are și are și unii prieteni care-l influențează
negativ. A afirmat că nu are prieteni buni,
dar că ar mai cunoaște câțiva care ar
același păreră ca și el, că ar fi tal. așa
nemulțumiri și vor să fugă din țară
fără a-mi spune cine sunt aceștia și
mi s-a spus că au insistat, că să nu-i
dau de gândul altora.

TRADUCERI

GERALD ENGLAND

Poet britanic, locuind la marginea Colinelor Pennines din nordul Angliei, împreună cu soția sa pasmanterieră*. Activ pe scena Presei Mici timp de 30 de ani și editor al revistei "Aabye". A publicat 11 volume de poezii și a fost tradus în câteva limbi străine. Despre volumul său "Limbo Time", apărut în 1998, <Poetry Quarterly Review> scrie: "creația sa este personală și accesibilă, prezentând un mod original de viață". Poemele sale au fost tipărite în numeroase magazine literare și în diverse websites.

Pagina sa pe Internet se găsește la <http://www.nhi.clara.net/gehome.htm>.

(Poeme traduse din engleză de Raluca Iurea și Florentin Smarandache)

1. INIMA UNUI RÂU

În susul apei
Podul
Debarcaderul
Orașul
Zgomotul
Mulțimii
Fabricilor
De Distracții

În josul apei
în raceala mării
o vastă goliciune
de val furtunos.

2. CEL CARE ÎNTREABĂ

A întrebat mereu,
a căutat sursa susținerii

Nu că n-ar fi avut niciuna,
deși nu avea vreuna
L-ar fi putut alunga
dar n-au făcut-o,
datorită întrebărilor lui,
pentru că vroiau să fie generoși
I-au răspuns cu toții-
-dacă duci lipsă de mâncare,
vino, ia dintr-a noastră!
Nu că ar fi avut prea mult
Nu că ar fi fost generoși
Ci mai degrabă pentru că vroiau
Să-i umple gura cu mâncare
Că sa-i întrerupă întrebările.

3. EXPERIMENTUL "PISICA LUI SCHRÖDINGER"

În cutie avem o pisică
Și o capsulă cu cianură
Șansele capsulei de a se desintegra
Eliberând gazul mortal și ucigând pisica
Sunt strict egale.

Când vom deschide cutia
pisica va fi vie
sau, în caz contrar, moartă.

Dar până să deschidem cutia
Care este starea pisicii?

Fizicianul relativist
pur și simplu nu știe.

Fizicianul cuantic
nu are îndoieli defel -
pisica este și vie și moartă -
în animație suspendată.
Doar deschiderea cutiei
va rezolva problema
într-un fel sau altul.

Pisica este existențialistă ...

4. ADEVĂRUL?

Exista 16 milioane de nuanțe de gri
Negrul nu există
Albul nu există
Trebuie să-ți trasezi singur linia
Poate fi dreaptă sau nu
Există intotdeauna circumstanțe atenuante
Judecata se poate baza
Doar pe înțelepciune și experiență proprie
Oprirea pentru a cântări
Nu este o opțiune
Pe tine însuși nu te poți găsi
Poți doar să te conformezi ori să te diferențiezi
De fiecare imagine percepută
Cataractele bunului simț
Nu pot fi îndepărtate niciodată
Concentrându-te pe înșelătoria realității.

5. ULTIMA DATĂ

1 a.m. străpung cu privirea întunericul
2 a.m. îți simt inima bătând
3 a.m. degetele tale de-a lungul coloanei vertebrale
4 a.m. barba mea pe pieptul tău
5 a.m. soarele răsărind peste piramidă
6 a.m. comandând cafea și un toast
7 a.m. dușul împreună
8 a.m. întingând marmelada pe șuncă
9 a.m. norii se adună peste stradă
10 a.m. sunetul vapoarelor pe râu
11 a.m. sunetul corăbiilor pe râu
amiază. fum negru din autobuze
1 p.m. foc de armă în deșert
2 p.m. îmi spui să nu plâng
3 p.m. la Galeria de Artă evitând portrete
4 p.m. mâncând înghețată în parc
5 p.m. cursa/drumul la aeroport

6 p.m. nedespărțit de pașaportul tău
7 p.m. privind DC10 urcând
8 p.m. adormind în sala de așteptare
9 p.m. un taxi la întoarcerea în oraș
10 p.m. liniștea camerei
11 p.m. trăgând draperia
miezul nopții va dura pentru totdeauna.

6. TRILOGIA TIMPULUI

(1)
Pe peretele peșterii
Trog desenează viziunea
unei lumi viitoare
în care arta sa
țintește
către lună
apoi retransmisă
ca un boomerang
unei ființe
din străfundurile
pământului.

(2)
Wilma se întreabă
pe drumul de întoarcere de la jocul de pterodactyl***
dacă generațiile următoare îi vor uita
sau vor prefera să le ignore invențiile
doar pentru a le reinventa.
Are acest recurent coșmar
în care vreo catastrofă îi distruge
lăsând doar dinozaurii în viață
pentru a le perpetua cultura
generațiilor următoare.

(3)
Urmele călătorilor în timp
neacoperite de arheologi
nasc câteva teorii
două secte religioase
un titlul universitar
demisia unui profesor universitar

și un volum subțire de poezii.

---

* Lucrătoare în ramura textilă la făcut dantele, panglici, șireturi.

** Experiment în Fizica Relativistă, cunoscut sub numele de <Paradoxul Pisicii lui Schrödinger>.

*** Ordin de reptilă zburătoare (Pterosauria), extinsă, din Era Mezozoică. Joc cu mingea denumit astfel.

Edmund Miller

Părăsind România

Lui Trai¹

Maică-sa prevăzuse clar viitorul:
Un nume la naștere care să onoreze cucerirea lui Traian
Zice, "Du-te să faci avere în Occident".
Cântând în spectacolul Sfârșitul Vestului, aproape
C-a făcut. În pauză își arată pieptul
Cu pămăduf de păr, cerceul sportiv în ureche,
Și stă în cizme și blugi lungi bând bere,
Odihnindu-și vocea sa baritonală.

Printre reclame, care plătesc mai mult decât un șfanț,
Trai immortalizează în tatuaje ezoterice
Principalele momente de tranziție din viața sa, propunând rezolvări
Într-un cod scanat din piață precum în codul Braille².
Dar unele lucruri sunt prea comune pentru artele publice -
Deși alte semne particulare ar putea pândi în locuri mai intime.

[Traducere din engleză de Florentin Smarandache]

---

¹ Trai este un actor și cântăreț care-a apărut pe scenele din Londra.

² Sistem de scriere inventat de profesorul francez orb L. Braille (1809-1852), cu caractere formate din puncte în relief, ce pot fi simțite cu degetele de către nevăzători și citite.

VERSURI

MACARONARU

Goarnă mare de bărbat!
Da' are o nevestăăă ... nici
Nu-i trece pe dinainte
Se ține de bietul om ca scaiul de oaie.
Să mor, să nu mă scol de
La masă dacă-ți mint

Cică I-a prins aia cu mâța'n sac
Și ce garagară i-a făcut... i-a pus tot
Părul pe bigudiuri -
În vreme ce Domnul
Bou de Soț se uita în gura
Altora și credea toate minciunile ieșite din
Pâlnia lor

ASTRO-POEME ÎNTR-UN VERS

Tristețe:

O ploaie maruntă de stele cade în sufletul meu

Pustnicie:

Mă bate un vânt cosmic prin gânduri la plus infinit

Stea căzătoare:

Nimic nou sub soare - totul moare...

Autorul în China, 2002.

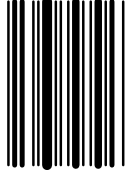
Florin Suarandach

Aceste scrieri literare târzii, adunate în volumul de față, au fost ocazionale, fie solicitări de interviuri, de scurte eseuri și omagieri prozodice, ori de traduceri, precum și creări de versuri pe-o temă anumită cerută de editori.

ISBN 1-59973-058-8

53995>

9 781599 730585